

తెలంగాణ జాగ్రత్త

జాలై 16-31, 2022

సంపుటి 02, సంచిక 16

శేపర్‌డై

తెలుగు నొబిలీత్ వ్హెచ్ ప్రైవ్‌

బోనాల జాతర
ముఖాకాంక్షలు

అచార్య సి.వెంకటేశ్వర్

(జూలై 29, 1931 - జూన్ 12, 2017)

తెలుగు సాహితీ ప్రపంచానికి చెయ్యగని ఐయునామూ,
విశ్వంభర కావ్య రచనల్తో
తెలంగాణ ఖ్యాతిని విశ్వాస్తుం చేసిన
ఇంస్టిట్ లవార్స్ గ్రేవుత,
అచార్య సి.వెంకటేశ్వర్ గాలి
జయంతి సందర్భం..

దాశరథి కృష్ణమాచార్య

(జూలై 22, 1925 - సెప్టెంబర్ 5, 1987)

“నా తెలంగాణ కీటి రత్నాల పీఎస్” అని సిగర్చుండా ఏకజీంబి
పదాన్ని అయ్యాధంగా చేసుకుని తెలంగాణ ప్రజల గుండెల్లో
ఖిరకాలం నిలిచిపోయిన గొప్ప సాహితీవేత్త

దాశరథి కృష్ణమాచార్య గాలి
జయంతి సందర్భం ...

Printed, Published and Owned by : KALVAKUNTLA KAVITHA

Printed at : HARSHTHITA PRINTERS, Khairatabad, Hyderabad - 500 004.

Published at : TELANGANA JAGRUTHI, Pasham Amruthaaram Residency, H.No. 1-2-234/13/46/4, 3rd Floor,

Near NTR Stadium Aravind Nagar, Domalguda, Hyderabad - 500 029. Telangana State.

Editor : KALVAKUNTLA KAVITHA

36 “చరిత్ర కోడై కూస్తుంది”

37 సీతమృతోని భిన్న పద్య
రచనా విధానం
ఆవిష్కరించిన ఏనుగు
సరసింహార్థి

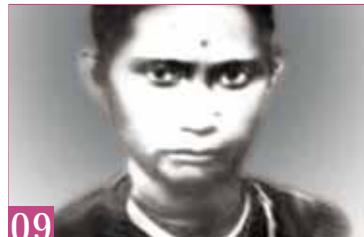

38 ప్రగతివాద ఆలోచనలలో
పరిమళించిన కవి వెంకట
రంగారెడ్డిని పరిచయం
చేస్తున్న వేదార్థం..

13

వాన కొట్టినా కష్టమే, కొట్టకున్నా కష్టమే
అని చెప్పే పేద బతుకును చిత్రించిన
బట్టి గణశ్శేష కథ “వానలో కన్నిరు”

09

తొలి వెలుగు కథా రచయిత్రి
“అచ్ఛమాంబ సంక్లిష్ట జీవన రేఖలు”
చిత్రిస్తున్న రఘవత్ రజిత

17

గుండెలపై నడిచే నాటి తెలంగాణ నెత్తుటి
పాదాల ముద్రలు చిత్రించిన “కాలనాటిక”
నవలను పరిచయం చేసిన వెల్లండి

21

ఆధునిక రచయితలోని
అప్రవృత్తత తెలిపిన జిల్లేర్చు
బాలాజీ కథ “వెలుగు”

05

ప్రణయంలో పదనిసలు తెలిపిన
ముదిగాండ శశ్వర చరణ్ నాటి
కథ.. “జలజ నేర్చిన పారం”

37

పత్రిపాక మోహన్ బాల సాహిత్య
సారభాన్ని ఆవిష్కరించిన జయ వ్యాసం
“బాల సాహిత్య వ్యాసాలు”

42 నల్లని ముఖం మీద
వెలుతురు నీడల్ని చూసిన
ఎలనాగ అనువాద కవిత
“వ్యతిరేకం”

ఆచార్యుల మూర్తిమత్యం కళముందు
నిలిపిన రాజేశ్వరీ దివాకర్ కవిత... “అదిత్య
హృదయం” ... 02

నండూరి వారి నిండుదనం ప్రతిపలించిన
“దత్తాత్రేయ పద్యరత్నాలు” ...08

జడ్జి జడ్జిమెంట్ విషయంగా భిన్న కోణాలు
చూపించిన రాజేందర్ జింబో కథ... “పగం
వ్యాయం” ..29

సాగర్ల సత్తయ్య విమర్శనా గ్రంథం
“కుండెన”పై తన సహాతుక విమర్శను
వినిపిస్తున్న ఆవిలేను ..31

మానవత్వానికి అర్థం తెలిపిన గంగాపురం
కవిత... “సాయం బొక్కెన”...07

మనస్సు మంచు మెగ్గ అయితే కలిగే
ఆనందాలను ఆకర్షించిన దాసరి మోహన్
కవిత “అనందాల పాటు” ...42

యుద్ధంలో జరిగే హోర ఉపద్రవాలను
చిత్రించిన సరసింహస్వామి కవిత “యుద్ధ
విరమణమే...” ...20

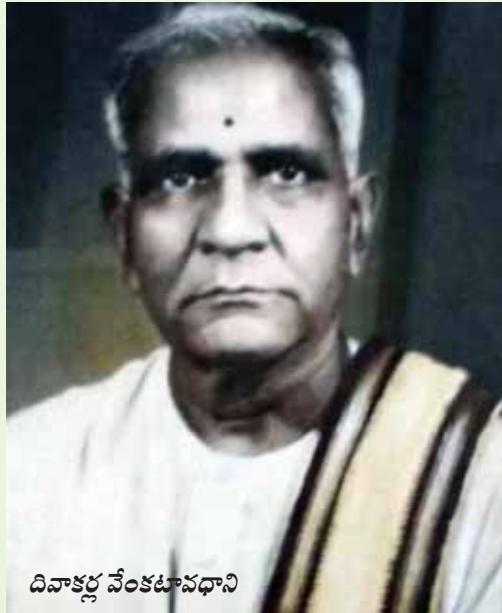
ఇంకా... మరెన్నో కవితలు, సాహిత్య
శిఫరం, సమాజం, పుస్తక పరిచయం,
స్వీకారం.. మొదలైనవి...

04 అమృ కమ్ముదనం
కలంలో నింపిన
ఆస్థావరం దేవేందర్
కవిత.... “జీవన తాత్పర్యం”

ఆదిత్య హృదయం

డా॥ రాజేష్వరీ దివాకర్ల

దివాకర్ల వేంకటావధాని

సంప్రదాయం నడచివచ్చిన మూర్తి.

సరళ జీవితం సద్గుస్థురై.

నిరంతర సాహిత్య పరిశ్రమ

వదన నికర కాంతి.

నుదుబి రేఖల నడుమ

క్రమశిక్షణావలయం

సరిదిద్దుకొన్న అగరు తిలక సంస్కృతి.

భారీ విగ్రహానికి

అగణిత కావ్య సారభం,

దివ్య పరిమళ వ్యాపి.

చేతి సంచిలో పుస్తకం సిగ్గుపడుతుంటుంది

పుటలను ఒక్కొక్కటిగా తెరచినట్టు చెబుతున్న

విషయ సంగ్రహానికి

సభా విస్మయానికి,

అవిరళ ఏక సంధాగ్రాహి ధారణా శక్తికి.

ఓలతలు చెప్పి కుట్టించుకొన్న కాళ్ళ చెప్పులు

కృతజ్ఞతలను తెలుపుకొంటాయి

చర్మకారుని పనితనానికి

సంచలన పాద సంచారానికి

శ్రమ కోర్కె చేరుకొన్న ఉపన్యాస రంగానికి

ద్విగుణిత హర్ష సభా సందోహానికి

మహామనీషిలో దాగున్నది మృదుల మనస్తత్వం.

బాల్యంలోనే బరువు భుజాలకు

వంగింది వినమ్రతా గుణం.

ఆనాడు విశ్వనాథ వంటి గురువుల

ప్రాపకాన వారాలబ్మాయి విద్యాభ్యాసం.

అచార్యత్వాన కలిగింది

అపార శిష్య వాత్సల్య హితానుబంధం.

మేరునగమంతటి విద్యార్థులను

తనమెత్తుకు నిలిపిన బోధి వ్యక్తం.

నన్నయ భారతం నాలుకటై నిక్షేపం.

(ప్రాజ్ఞాన్యయ యుగం పరిశోధనా వలయం

పదిల పరచుకొన్న జ్ఞానపీఠ సభ్యం

అభ్యదయ రహస్యం కరతలామలకం

వారిది ఆదిత్య హృదయం.

జోరున వాన కురుస్తున్న గౌడుగు పట్టుకొని

నిలిచారు జనం వినడానికి

దివాకర్ల వేంకటావధాని గారి వాగ్మితా రాజ సందర్భనానికి,

తెలుగు నేల ఊరువాడలా నాటుకున్న

ఉపన్యాస మధువనానికి,

కావ్యలహరులుప్పొంగిన సరసీరుహానికి,

గురుపున్నమి వెలుగుల అభివాదానికి.

తెలంగాణ జాగ్రత్తి
తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

16-31 జూలై, 2022

సంఖ్య 02

సంచిక 17

**శ్రీమతి కల్యమంట్ల కవిత
ఎడిటర్**

**డా॥ కంచనపల్లి గోరా.
అసోసియేట్ ఎడిటర్**
9676096614

ఎడిటరీయల్ బోర్డ్ :
ఘనపురం దేవేందర్
రంగు నవీనాచారి

సాహిత్యంలో శోకం...

మూనవ జీవితంలో శోకం ఒక అనివార్య పరిణామం. మనిషి తాను చేసే అవివేకమైన లేక దురాశాపూరితమైన పనుల వల్ల ఈ శోకం సంభవిస్తుంది. ఒక్కసారి శోకం మనిషిని విగత స్ఫుర్తున్ని చేస్తుంది. జీవనయానం ప్రంభనకు లోనచేస్తుంది. కొన్నిసార్లు శోకం అప్రమేయంగా మనిషిని ఆపహిస్తుంది. ఆత్మియుల మరణం లాంటి దుస్యంపుటనలు మనిషిని కలచివేస్తాయి. అసలు భారతదేశంలో సాహిత్యం శోకాలాపనతోటే మొదలయింది. క్రొంచ మిథునంలో ఒక శక్షి బోయువాని శాఖాతానికి నేల కూలగా రెండవ పశ్చి దుఃఖం వాల్మీకి అనుభూతమాతుంది. ఆయన దుఃఖంతో పలవరిస్తాడు.

“మానిషాద ప్రతిష్ఠాంత్య

మగమశ్శుస్తీం సమా:

యత్క్రొంచ మిథునా దేక

మవదీ: కామ మాహితమ్:”

ఈ విధంగా భారతీయ సాహిత్యంలో శోకం శోకంగా మారింది. శోకం కరుణరసం యొక్క సోయాభావం అని సంప్రదాయ లాశ్కణికులు చెబుతారు. కరుణ మానవునిలో అప్రయత్నంగా నిండుకొని ఉండడమే బహుశా ప్రవంచం ఇంత సజీవంగా ఉండడానికి కారణం కావచు. కవిత్వం ఇంతగా వికసించడానికి కారణం కావచు.

సాహిత్యంలో శోకం ప్రాతిపదికగనే ఎలిజీ వికసించింది. “Poetry is sister of sorrow. Every body that suffers and weeps is a poet. Every tear is a verse, And every heart a poem” అంటారు ఓ ఆంగ్లకవి.

తెలుగు సాహిత్యంలో ఎలిజిని పాత నుండి కొత్త కపులందరూ స్మృతించారు. ప్రాచీన గ్రీకు సాహిత్యంలో ఎలిజీలు కేవలం మృతులను గురించి వ్యక్తికరించే శోక కావ్యాలే కాక ఒక అప్పిత్తు ప్రాతిపదిక కలిగి ఉండేవి. యద్దగీతాలను కూడా ఎలిజీలుగానే భావించేవారు. గ్రీకు సాహిత్యకులు దీని నిర్మాణాన్ని బట్టి లక్షణాన్ని నీరేశించారు. కానీ వస్తువుని బట్టి కాదు. ఆధునికులు మృతుని గురించి చేసే ఏ స్మృతివైనా ఎలిజీగానే చెబుతున్నారు. అంగ్ సాహిత్యంలో గ్రే రాసిన ‘ఎలిజీ ఇన్ ఎ కంటీ చర్చయార్డ్’ ఓ ప్రసిద్ధమైన ఎలిజీ. మిల్న లిసిడాన్ అనే ఎలిజీలో తన స్నేహితుడు ఎడ్వర్డ్ కింగ్ కోసం దుఃఖించాడు. చెన్నిసున తన ఇన్ మెమారియల్ ఆర్డర్ హోలం మృతిని తత్త్వపరిచాడు. లిసిడాన్ శోకంతరంగంలో నడిచినా ఒక ఆశావాదంతో అంపుతుంది.

Weep no more, woeeful shepherds, weep no more

For Lycidas your sorrow is not dead,

Sunk though he be beneath the watery floor.

తెలుగు కవిత్వంలో శ్రీనాథుని “కాళికా విష్ణు గలిసె వీరారెడ్డి” అన్న పద్యం ఎలిజీగానే చెప్పుకొనుచు.

ఆధునిక సాహిత్యంలో సినారె, దాశరథి, శ్రీత్రీ, కష్ణశాష్ట్రి లాంటి వాళ్ళంతా ఎలిజీలు రాశారు. శోకం ప్రదానంగా తెలుగు సాహిత్యం అనంతంగా ప్రవహించిది. “శోకభీకర తిమిర లోకైక పతిని” అంటూ భావకి తన కవితా దృక్షాధాన్ని ప్రకటించాడు. తన బాధను ప్రపంచం బాధగా ఆవిష్కరించాడు.

ఆధునిక వచన కవిత్వంలోనూ, విష్వవ కవిత్వంలోనూ ఎలిజి లేక కరుణరసం పరిపోషణ గుర్తించగిన స్థాయిలో ఉంది.

తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంలో పచ్చన పాటలైన్సీంటినో ప్రజాకవులు ఎలిజీలుగా వీరుల స్మృతిగీతాలుగా పలికించారు. గద్దర్, గోరటి వెంకన్, అందెత్తి, నందిని సిధారెడ్డి లాంటి కవులు స్మాజించిన కరుణాస్నేరకమైన గీతాలు తెలంగాణ పారకుల్ని ఉద్వోగుల్లి చేశాయి.

కవి ఎంత శోకాన్ని చిత్రించినా నిరాశను ఆశ్రయించకూడదు. మృతుల జ్ఞానకాలతో వచ్చే వీరగీతాలు వాళ్ళని అమృతులను చేయాలి. దానిలో పాటు యువతకు ఇని అంతిమంగా సందేశాత్మకం కావాలి. అప్పుడే సాహిత్య లక్ష్యం నెరవేరుతుంది.

షై తెలంగాణ, షై జాగ్రత్తి

శ్రీలక్ష్మీ కృష్ణాచంద్ర

ఆమ్మ అవిశ్రాంత శ్రామిక
వంట సూర్యని నుంచి ఇంటి చంద్రుని వరకు
సర్వం ఆమ్మ మదిలోనే నిమగ్గం
తెల్ల వారుజాము నుంచి నిద్రపోయే రాత్రి వరకు
పని తర్వాత మరో పని, శ్రమ పరంపర కొనసాగింపు
చేదు బాయిల నీళ్ల నుంచి వడ్డు దంచేదాకా వాకలి డొడ్డి,
ఇల్లలికి, పాలు పిండి బోల్లు తోముడు
నాట్టేసి కలుపు తీసి తిరిగి పరికోతల దాకా విరామమే లేదు,
అమ్మ రోజువారి కార్యాచరణ
కంది పప్పుచారు పొయ్యి మీద ఎక్కిందంటే
వాకిలి చివరి పరకూ వ్యాపించే గుమగుమలు
అమ్మ చేతి బొమ్మెల వులుసు సాగను
అబ్బే! అది తిన్న వాళ్లు చేసుకున్న సుకృతమే
అమ్మ ఎక్కడ నేర్చిందో! ఈ కమ కమ్మని వంటలు
గంగాయిలి పప్పుల మామిడి కాయ ముక్క రుచి
పులిపోర కలిపిన అన్నం నాలుగు రోజులు తిన్నం
సర్వపిండి గారెలు సకినాలు అరిసెలు మా చిరుదిల్లు
అదెంటో గానీ, మేం తింటేనే అమ్మ ఆకలి తీరును

జీవన తాత్పర్యం

అన్నవరం దేవేందర్, 9440763479

ఇల్ల అంటేనే అమ్మ ముఖ చిత్రం
అమ్మ అంటేనే ఇంటి ప్రపంచం
ఇల్లకు ఇల్లేల్పు అచ్చం అమ్మనే
పసితనం నుంచి యవ్వన్నై తిరిగిన కాలం
నడీడు దాటి కొనసాగుతున్న జీవన తాత్పర్యం
ఇంటికి పోవడం అంటే తల్లి ఒడికి చేరడమే
ఇది పేగు నుంచి వచ్చిన బొడ్డు తాడు బంధం
అదిగో చందమామ రావే రావే అని చూపిస్తూ
అన్నం ముద్దను నోట్లో పెట్టడం తల్లి ఎత్తుగడ
కవిత్య ప్రారంభ పదాలన్నీ గోరు ముద్దల శిల్పమే
అమ్మ ముఖం నిరంతర శ్రమజీవన కావ్యం
అమ్మ అనురాగం అలవిగాని జ్ఞాన సముద్రం
ఈ లోకం మీద నన్న నాటిన అమ్మ! నీకు వందనం.

జలజ నేర్చన పారం

పారపాటులో గ్రహపాటు...

ముదిగొండ ఈశ్వర చరణ

కూ ర్మేవటానికేమైనా స్తలం
దొరుకుతుందేమోని జలజ తనచుట్టూ
బకసారి కలయ చూచింది. సరిగా
నిలబడటానికే స్తలం దొరక్కు బకరినాకరు
తొక్కుకుంటున్న ఆ జనసమృద్ధంలో
కూర్చునే సమస్య ఉంటుందని ఆమెకు
తెలుసు. కాని ఆమె వివశ. మరొక్కు
క్షణమైనా నిలబడటానికి ఆమె కాళ్ళు
వొప్పుకోవడంలేదు. అలెగ్గాండర్
పైన్యంలా... అంత మహావీరుడే వివశ
డైనప్పుడు, ఇక ఆమె సంగతి వేరుగా
చెప్పవలసింది ఏమున్నది?... ఆమె
ముఖంలో పిసుగు, కోపం, ఆతురక
బకదాని వెనుక ఒకటి తొంగితొంగి

అందమైన అడవాళ్ళను
చూడటమే పనిగా పెట్టుకున్న
నలుగురైదుగురు రొడీ
పిల్లకాయలు మాత్రం తారట్లాడు
తున్నారు. ఏమీ పనిలేకపోయినా
ఆమె ముందు నుంచి
తీకుటాకుగా అటుం ఇటుం
తిరుగుతూ మధ్యమధ్యలో తమలో
తాము ఏమేమో గుసుసునలు
చెప్పుకుంటూ ఆమెషైపు చూస్తూ
నప్పుకుంటున్నారు. దాంతో
ఆమెకు పుండుమీద కారం
రాచినట్టయించి.

రచయిత గులంచి...

కీ.శే. ముదిగొండ ఈశ్వరచరణ : సికింద్రాబాద్లో జన్మించారు.
వీరి పూర్వీకులు మెదక్ జిల్లా వాసులు, వారుకథలు, కవిత్వం, వ్యాసాలు రచించారు.

చూస్తున్నాయి. జలజ ఒక్కసారి
ఎదురుగుండా ఉన్న రోడ్డు మీదకు దృష్టి
సారించింది. కాని జమదగ్ని జాడ ఎక్కడా
కన్నించకపోయేసరికి చిరాగ్గా తల
విదిలించింది.

జమదగ్ని వింత మనిషి అతడి
జీవితపు 'ప్రైను' ఎప్పుడూ అరగంట
'లేటు' అన్న సమయానికి వచ్చిన పాశాన
అతడేనాడూ పోలేదు. 'అసలతడికి
పర్గనాలిటీ' అనేది ఒకటి ఉన్నదన్న
విసుయైనే తెలియదు. అతడిని ఫలానా
సమయంలో ఫలానా చోట
కలుసుకోవాలనుకున్న ఫలానా వ్యక్తి కళ్ళు
కాయలు కాచేదాకా ఎదురుచూచి కాళ్ళు
జివ్యునా లాక్కుపోయేదాకి నిల్చిని ఆపైన
కారాలు మిరియాలు నూరుతూ
వెళ్ళపోయేనాడు.

జలజకు అతడి విషయం కొత్తకాదు...
గతంలో ఎన్నోసార్లు అనుభవించింది.
అంతేకాకుండా అతడి ఈ దుర్గణాన్ని
రూపుమాపుడామని శతధా ప్రయత్నం
చేసింది. 'ఇంతజార్' లోని 'బేజార్'ను
నిర్మచించి, నిరూపించింది. జమదగ్ని
కూడా ఆమె ముందున్నంతోపూ

గంగిరెద్దులా తలవూపుతూ, "జలజా! ఈ
ఒక్కసారి మన్మించు. రేపటినుండి చూడు
అన్న 'ప్రైమ్'కి కరెక్టుగా ఎలా వస్తానో!...
అంటూ తప్పుకునేవాడు. కాని ఆ తర్వాత
మళ్ళీ మామూలుకంటే మరోగంట
ఎక్కువ ఆలస్యంగావచ్చేవాడు. అతడు
రాకముందు ఇక అతడి ముఖం
చూడకూడదని, మాట్లాడకూడదని... ఇంకా
ఏమేమా నిర్ణయించుకునే జలజకు అతడ్ని
చూడగానే అస్తీ మరిచిపోయి
చిరువనవ్యతో ఎదుర్కొనేది.

'అతనంటే నాకెందుకింత 'ప్రేమ' అని
జలజ ఏకాంతంగా వందసార్లయినా
కడపోనపడ్డం ఆత్మినమర్ప చేసుకున్న
దేమా? కాని తగిన సమాధానం ఆమెకు
లభించేది కాదు... అతడిలో 'ఏదో'
అనిర్మచనియమూ, ఆనందపూర్వమూ
అయిన ఆకర్షణాశక్తి ఉన్నది. దానికామె
కట్టుబడిపోయింది. తనన్నా, తన
మాటన్నా అతడికి అసలు లక్ష్మేదని
ఆమెకు అప్పుడప్పుడు కోపం వస్తుండేది.
కాని, వెంటనే అవును ఎందుకుంటుంది?
ఉండదు! ఇప్పటికి సవ్యాలక్ష్మసార్లయినా
ఇక మీద ఆలస్యంగా వస్తే జీవితాంతం

వరకూ ముఖం చూడ”నని బెదిరించి వంటాను. కనీసం ఒక్కసారయినా బెట్టు చూపించానా? ఇక అతడి దృష్టిలో నీచం కాక మరేమవతున్నాను” అని అనుకునేది.

జమదగ్ని నిన్న సినిమాకు ఆహ్వానించాడు. కాని ఆమె సనేమీరా ఒప్పుకోలేదు. ఎంతో బ్రతిమాలి, ప్రాథేయపడి చివరకు ఒప్పించడమే కాకుండా తాను ఇదివరకి ‘బుక్’ చేసిపెట్టిన ‘బాక్స్’ టికెట్లు ఆమె చేతిలో పెట్టి 6:15 కల్లా హోలువద్ద తయారుగా ఉంటానని, ఆమెను రఘ్నై మరీ మీదే చెప్పి వెళ్ళాడు.

జలజ స్వయంగా పంచ్ హాలిటీని ప్రేమించినట్లుగా జమదగ్నిని కూడా ప్రేమించేది కాదు. అందుకే ఆమె సరిగా 6:15 కల్లా ధియేటర్ చేరుకున్నది. కాని జమదగ్ని ఇంకా రాలేదు. 6:50 అయింది. రెండవ బెల్లు కూడా మోగింది. కాని అతడి పోపు, అజా కన్మించలేదు. మెల్లీగా ప్రేక్షకులు ఒక్కరొక్కరే హోలులోకి చేరుతున్నారు. క్రమంగా ఆవరణ నిర్మానస్థ్యమైంది.

అంద్వైన ఆడవాళ్ళను చూడటమే పనిగా పెట్టుకున్న నలుగురైదుగురు రాడీ పిల్లకాయలు మాత్రం తారట్లాడు తున్నారు. ఏమీ పనిలేకపోయినా ఆమె ముందు నుంచి లీకుటాకుగా అటూ ఇటూ

తిరుగుతూ మధ్యమధ్యలో తమలో తాము ఏమేమో గుసగుసలు చెప్పుకుంటూ అమెనైపు చూస్తా నవ్వుకుంటున్నారు. దాంతో ఆమెకు పుండుమీద కారం రాచినట్లుయింది.

నిమిష నిమిషమూ యుగంగా ఉన్నది జలజకు. ఆమెలోని ఓర్చు సహనం క్రమక్రమంగా సన్నగిల్లనాగాయి. “ఛీ! ఛీ! ఎంత చక్కచేసినా కుక్కతోక వంకరే! ఎంత చెప్పితే ఏం? పురైకు పుట్టిన బుద్ది పుడకలతో కాని పోదట. అసలీ మగ వాళ్ళంతా ఇంతే. వీళ్ళ మాటలు వట్టి నీళ్ళ మూటలు” అని ఏ రోజో ఏ మహాముఖారాలో కనుగొన్న నగ్గపత్రాన్ని బుద్ధభగవానుడికి మల్లే ఆవృత్తి చేసింది.

మూడవ బెల్లు కూడా అయింది. న్యాన్ రీల్ ప్రారంభం చేశారు. ఇంత వరకూ ఇప్పుడూ తిరిగి వెళ్ళడం బాగుండని ఆమె చేతి సంచిలోని టికెట్స్ తీసి స్పెషల్ క్లావ్ వైపు నడిచింది. తన చేతిలోకి వచ్చిన టికెట్లు చూచి వెయిటరు ఆళ్ళర్యంగా నభశిఖ పర్యంతం ఆమెను పరకాయించి చూచి “మేడమ ఇవి సాగర్ టాకీస్ నండి! ఇది దిల్వాద్” అన్నాడు మెల్లగా.

అది నినేసరకి ఆమె పై ప్రాణాలు పైనే పోయాయి. అవమానంతో చచ్చినంత పట్టింది. అప్పటికే కాని తాను చేసిన ఘనకార్యం తలిసి “సాగర్కి పోనియ్య

జమదగ్ని నిన్న సినిమాకు

ఆహ్వానించాడు. కాని ఆమె సనేమీరా ఒప్పుకోలేదు. ఎంతో బ్రతిమాలి, ప్రాథేయపడి చివరకు ఒప్పించడమే కాకుండా తాను ఇబివరకే ‘బుక్’ చేసిపెట్టిన ‘బాక్స్’ టికెట్లు ఆమె చేతిలో పెట్టి 6:15 కల్లా హోలువద్ద తయారుగా ఉంటానని, ఆమెను రఘ్నై మరీ మీదే చెప్పి వెళ్ళాడు.

తొందరగా” అని చెప్పింది.

తాపీగా కూర్చోని నెమ్ముదిగా చుట్టు అంటుపెట్టుకుంటున్న జట్టువాలా అమాంతంగా అదిరిపడ్డాడు. కమ్మితో చఫ్ఫున గుర్రం వీపుమీద నండి ఒక్కటిస్తూ చర్ల చర్ల జిస్టీ’ అన్నాడు. చుట్టు సంగతే మర్చిపోయి. గుర్రం సాగర్వైపు ఆగమేఘాలమీద దౌడు తీసింది. ఆవరణలో ఆగి ఆగకముందే బండిమీది నుండి దుమికి ఆత్రుతగా అటూ ఇటూ పరికించింది. ఆమెను చూచిన జమదగ్ని చిరునవ్వుతో సాదరంగా ఎదుర్కొన్నాడు. కాని, అప్పటికే ఆమె కన్నులు యమునలై, గంగలై, క్వాపులై ప్రసిద్ధసాగాయి.

ఆమె కంటినీరు తుడుస్తూ “పిచ్చిపిల్లా ఎందుకు కంటినీరు! నీవిన్న రోజులు నాకు ఎక్కువైన చేసిన ‘ఇంతజార్లోని బేజార్’ థియరి నాకు సరిగా అర్థం కాలేదు. కాని ఈరోజు నీవు చేసిన ఈ ప్రాక్షికల్ మాత్రం నా జీవితంలో మర్చిపోను అన్నాడు.

నాటికి నేటికే లసలు విషయం తెలియకున్న జమదగ్ని మాత్రం ఆరోజు నుండి అన్న సమయానికి అలస్యం మాత్రం చేయలేదు. జలజ పొరపాటు పుణ్యమా అని ఎంతోమంది బాధ తప్పిపోయింది.

తెలుగు విద్యార్థి, 1957

మెతుకు కథలు కథాసంపుటి, 2016

(సంపాదకులు : వేముగంటి

మురళీకృష్ణ & డా॥ బెల్లంకోండ సంపత్తకుమార్)

సాయం బొక్కెన

గంగాపురం శ్రీనివాస్, 96763 05949

ఏపెరలో ఆపన్న
హస్తమందించినోళ్ళే
ఆప్తులు
అవసరంలో ఆదుకున్నోళ్ళే
అసలైన మిత్రులు

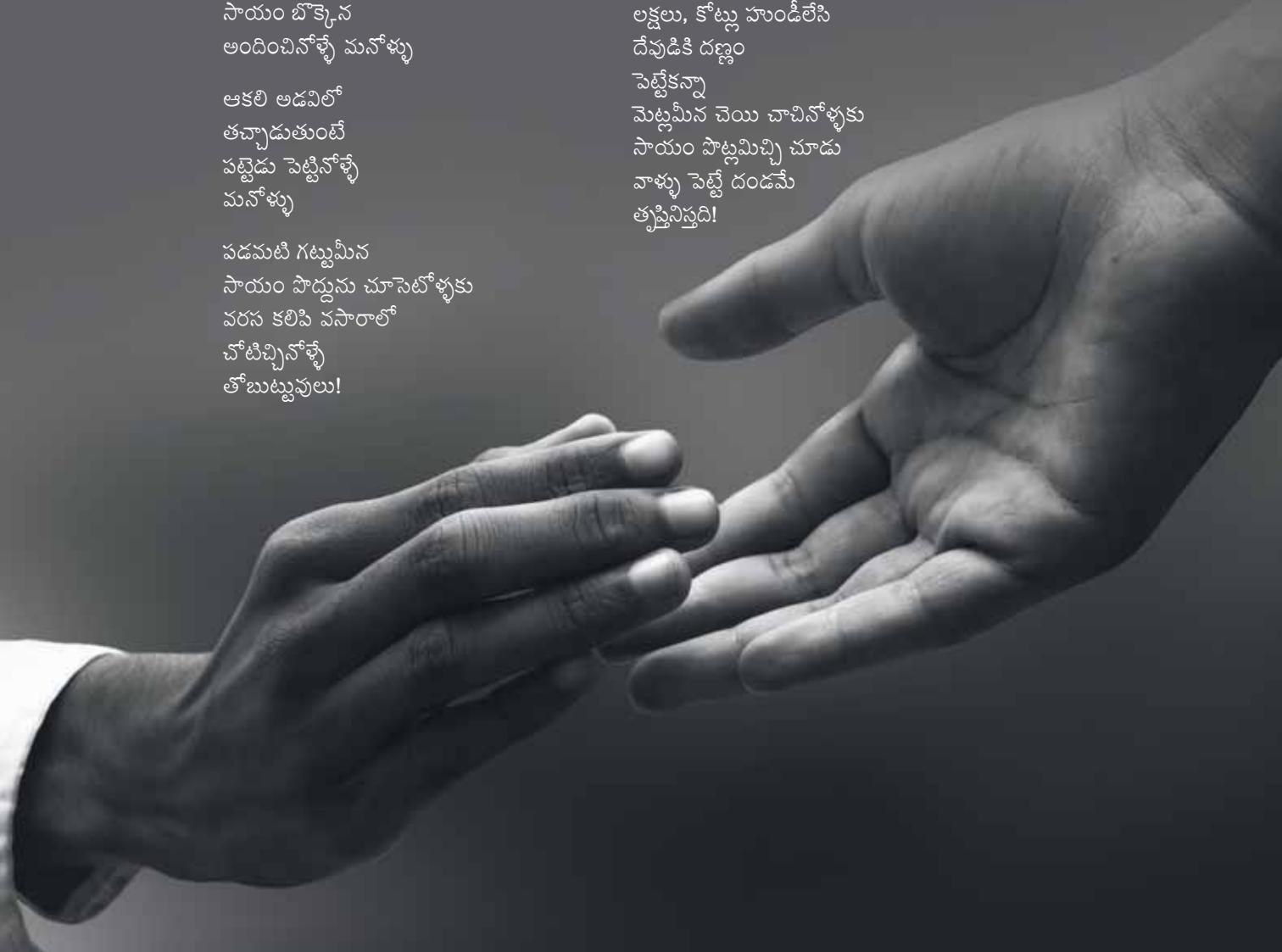
కష్టాల చెరువులో
మునిగిపోతుంటే
సాయం బొక్కెన
అందించినోళ్ళే మనోళ్ళు

అకలి అడవిలో
తచ్చాడుతుంటే
పట్టెడు పెట్టినోళ్ళే
మనోళ్ళు

పడమటి గట్టుమీన
సాయం పొద్దును చూసెటోళ్ళకు
వరస కలిపి వసారాలో
చోటిచ్చినోళ్ళే
తోబుట్టువులు!

రాబందులు రక్కు-తుంటే
వాటి రెక్కులు పెడవిరిచి
కాపాడినోళ్ళే బంధువులు,
చదువుకు దూరమై
బడిని దీనంగా చూసెటోళ్ళకు
పుస్తకమందించినోళ్ళే
దేవుళ్ళు

లడ్డులు, కోట్లు చూండిలేసి
దేవుడికి దళ్ళం
పెట్టేకన్నా
మెట్లమీన చెయి చాచినోళ్ళకు
సాయం పొట్లమిచ్చి చూడు
వాళ్ళు పెట్టే దండమే
తృప్తినిస్తది!

నడిచే పద్యం నందూరి

మరుమాముల దత్తాత్రేయ శర్మ 94410 39146

స్తు ర్యాడ్మెట్ శబంకర సుశోభల కావ్యపు కాంతులీను వాగ్దర్యడై రసోచిత మధూదయ వాజ్ఞాయ రాజివోసి సొందర్యము గూర్చి భారతి తన్నయమొందిన రామకృష్ణమాచార్య! త్వదీయ పద్యములు చాలును వ్రోగగ తెల్లు గుండియల్.

మంచి మనస్సు మాధ్విక సమంబు వచ్చస్సు సితాంబజాత రమ్యంచితవూ యశస్సు దరహస విభాసితవూ మహస్సు శోధించిన మీ వయస్సు కవితేందిర మెచ్చ కవిత్వ శీధు వందించిన మీ తపస్సునకు హృజునితాదర భక్తి మైక్కెదన్.

ఎవ్వని పద్యమ్ము రవ్వలై రాజిల్లి
ఆంధ్ర వాజ్ఞాయ శేభలవని నిలిపె!

ఎవ్వని సాహ్యాద మెంతేని రాణించి
పాండితీ లోక ప్రభాసమయ్య!

ఎవ్వని రస కృతుల్ ఏపార చదివిన
కచ్చాపీ కింకిణీ కళలనీనె!

ఎవ్వని సరసోక్తి పుప్పులై విరబూసి
అలోచనాలోచనమ్ములయ్య!

అతడు నందూరి రామకృష్ణభ్య సుకవి
అతడొచార్య వర్యాడై జోత లంది
సుకవి బృంద బృందారక శోభ నలరె!
పద్యమన్నను ప్రాణమై బ్రతుకు నిచ్చె!!

మీ కవితామృత ధారల
లోకము సుశోక మయ్య! లోపలి వ్యధలున్
తోకలుముడిచెన్ కనుకనె
నాకము మిము పిలిచేనేమె నందూరి కవీ!!

వడివడిగ సుడులు సుడులుగ
గడబిడ గలిగించు ఆంధ్ర కంటక తతికిన్
వడిగ కురారమ వైతివె!
నడిచెడు పద్యమ్ము వగుచు నందూరి కవీ!!

(డా. నందూరి రామకృష్ణమాచార్యుల శతజయంతి పంచర్థంగా తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఎన్.టి.ఆర్. కళామందిరంలో సమర్పించిన నా కవితా సుమహారం)

తెలంగాణ

నాహిటీ స్కూరణీయులు - అచ్చమాంబ

అచ్చమాంబ జీవితం పుటులు సంజీవింగా..

రమావెంత్ రజిత్
72076 61130

తెలంగాణ ప్రాంతంకు వచ్చిన విదుషీమణి భండరు అచ్చమాంబ (1874-1905), నీరి తల్లిదండ్రులు కొమురాజు గంగమాంబ, వెంకటప్పయ్య పంతులు.

కుటుంబ నేపథ్యం...

అచ్చమాంబ ఆరేళ్ళ వయసులో ఉన్నప్పుడే తండ్రి చనిపోయారు. తల్లి గంగమాంబ తన భర్త మరణంతో తన ఇద్దరు పిల్లలతో సవతి తల్లి కొడుకు కొమురాజు శంకరరావు ఇంటికి వెళ్లారు.

వివాహం...

అచ్చమాంబ భర్త పేరు భండరు మాధవరావు. అతడిది నందిగామ తాలుకా కంచెల గ్రామం. కాగా నల్లగొండ జిల్లా దేవరకొండలో ఉండేవాడు. పీరు నిజాం సర్కారులో ఇంజనీర్గా పనిచేసారు. మాధవరావుకు అప్పటికి ఒక వివాహం అయ్యంది. ఒక కూతురు కూడా ఉంది. ఆమె పేరు మీనాణి. ఈమె, అచ్చమాంబ దాదాపు ఒకే వయసు కలవారు.

దురదృష్టప్పశాత్తుగా మాధవరావు భార్య చనిపోగా మాధవరావు అతని మేడకోడలు వరుస అయిన అచ్చమాంబను వివాహం చేసుకున్నారు. అప్పుడు అచ్చమాంబ వయసు పదేండ్లు మాత్రమే. సవతి కూతురు మీనాణికి కూడా 10 ఏండ్లకే వివాహం అయ్యంది. కానీ విధికృతం ఆమె భర్త తొందరగానే చనిపోయారు.

ఆ స్థితిలో మీనాణికి అచ్చమాంబ అండగా నిలిచారు.

సంతాపం...

అచ్చమాంబకు ఒక కుమారుడు మరియు కుమార్తె కలిగారు. కానీ విధికూరమైనది. చిన్న వయస్సులోనే హరాత్తుగా కుమారుడు, కుమార్తె మరణించడంతో అచ్చమాంబ తీవ్రమైన ఆవేదనకు లోనైయ్యారు. ఆ భాధ నుండి కోలుకోవడం కోసం అనాధ పిల్లలను చేరదేసి సొంత పిల్లల్లాగే పెంచి చదువు చెప్పించారు.

చదువు...

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్పుం కూర్చిన కొమురాజు లక్ష్మణ రావు నీరి తమ్ముడు. అచ్చమాంబ పెద్దగా చదువుకోలేదు. కానీ తన తమ్ముడికి చదువు చెప్పించారు. తమ్ముడు ఇంటో చదువుకునేటప్పుడు అతని పక్కన కూర్చోని హిందీ, తెలుగు భాషలు నేర్చుకుంది. కొమురాజు లక్ష్మణ రావు తన అక్కుటై వున్న ఆప్యాయతతో తన కూతురికి వాళ్ళ అక్క పేరే (అచ్చమాంబ) పెట్టుకున్నారు.

అచ్చమాంబకు వివాహం తర్వాత మకాం విదర్ఘకు మారింది. అచ్చమాంబ భర్త వృత్తి రీత్యా అనేక ప్రాంతాలు తిరిగేవాడు. ఆ క్రమంలోనే నాగపూర్కు కూడా వెళ్లారు. ఇలా ఇంగ్లీషు, గుజరాతీ వంటి అనేక భాషల్లో ప్రవేశం

సంపాదించారు అచ్చమాంబ.

రచనలు...

కథలు

- ప్రేమ పరీక్షణము (1898)
- ఎరువు సాములై పరువు చేటు (1898 - అలభ్యం)
- ధన త్రయోదశి
- గుణవత్తియగు స్త్రీ (1901,మే)
- లలితాశారదులు
- జానకమ్మ (1902,మే)
- దంపతుల ప్రథమ కలహం (1902, జూన్)

సాహిత్య కథలు...

- సత్యోత్త దానము (1902)
- స్త్రీ నిద్య (1902)
- భార్య భర్తల సంవాదము (1903, జూలై)
- అద్దమును, సత్యవతియును (1903)
- బీద కుటుంబం (1904)

ఇతరములు...

- అబలా సచ్చరిత్ర రత్నమాల
- క్రోషో అల్లిక మీద పుస్తకం (అలభ్యం)
- డొలు అల్లిక మీద పుస్తకం (అలభ్యం)
- శతకం (అలభ్యం)

తెలుగులో తొలి కథా వివాదం...

“తెలుగులో తొలికథ” ఏదీ అనీ చర్చ జరిగినప్పుడు విస్కూరణకు గురిఅయిన

వ్యా
స
०

వారు అచ్చమాంబ. గురజాడ దిద్దుబాటు కథను తొలి కథగా చెప్పిన పరిజీధకులు అచ్చమాంబ రచనలను పరిగణనలోకి తీసుకోకపోవడం శేచేసియం. అంతే కాదు భండారు అచ్చమాంబ కథల్లో కూడా అన్ని లభ్యం కాకపోవడం కూడా దీనికి కారణం కావచ్చు.

అచ్చమాంబ కథల్లో కూడా ఏదీ మొదటిది అనే వివాదం కూడా కలదు. నూరేళ్ల పంట కథా సంకలనంలో సంపాదకురాలు భార్యా రావు ముందుమాటను రాస్తూ ట్రై విద్య మొదటి కథగా నిద్దరించారు. ధనత్రయోదశి కథనే తొలి కథ అని ట్రైవాద పత్రిక అయిన భావిక పత్రికలో వీ.సత్యవతి అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే భండారు అచ్చమాంబ రాసిన మొట్టమొదటి కథ రాయసం వెంకట శివుడు సంపాదకత్వంలో వెలువడిన 'తెలుగు జనాన' పత్రికలో 1898 జూలైలో 'ప్రేమ పరీక్షణం', అలాగే 1898లో సెప్టెంబర్లో ఎలువు సామ్యు పరువు చేటు పేరట అచ్చయ్యాయి. ఔ విషయాన్ని స్వయంగా వెంకట శివుడు 1945లో హైదరాబాద్ నుంచి వెలువడిన తెలుగు తల్లి పత్రిక కొముర్రాజు లక్ష్మణ రావు స్కూలక సంచికలో రాసారణి అయితే అది అందుబాటులో లేకపోవడం వలన తెలుగు తల్లి పత్రికలోనే మే నేలలో అచ్చయిన గుణవతియగు ట్రైని మొట్టమొదటి కథగా స్వీకరించవలసి వస్తుందని సంగిశేష్టి శ్రీనివాస్ ఒక పరిజీధక వ్యాసంలో అభిప్రాయపడ్డారు. **అచ్చమాంబ కథల సేకరణ...**

కథా నిలయం ట్రుస్టు వారు 2008లో తొలి తెలుగు కథలు - ఏడు అభిప్రాయాలు పుస్తకంలో అచ్చమాంబ గారి ధనత్రయోదశి, ట్రై విద్యలను ప్రచురించారు. ఈ రెండు కథలే మొదటగా ప్రచురితం అయ్యాయి.

ఆ తర్వాత బండారు అచ్చమాంబ రాసిన 12 కథలలో 10 కథలను అన్వేషించారు లోని గృహాలక్ష్మీ పత్రిక నుంచి మరియు వివిధ పత్రికల నుంచి సంగిశేష్టి శ్రీనివాస్ సేకరించారు. వీటినే బండారు అచ్చమాంబ తొలి తెలుగు కథలు పేరట వెల్లడించారు...

అచ్చమాంబ కథలు...

అచ్చమాంబ 1902 నవంబర్ నెలలో గురజాడ కంటే ముందుగానే ధనత్రయోదశి కథను పొందు సుందరి పత్రికలో ప్రచురించారు. అయితే ఈ కథ గ్రాంథిక భాషలో కలదు. ధనత్రయోదశి కథలో బొంబాయి వలస వెళ్లిన ట్రైల మానసిక సంపూర్ణాని చెప్పారు. ఎన్ని కష్టాలు ఎదురైనా గుణం ప్రధానం అనీ చెప్పే కథ ఇది. గుణవతియగు ట్రై కథలో పురాణ కథను తీసుకొని ఆధునిక కాలానికి ఆపాదించారు. లలితా శారదలు అనే కథ బాలలకు చెందిన కథ. ఇందులో ఈర్వ్వ గల మిత్రురాలిని మార్చిన స్నేహితురాలి కథ కలదు. జానకమ్మ కథలో అమ్మాయి లకు చదువు చెప్పిస్తే ఎలాంటి షైతన్యం ఉంటుందో తెలిపోరు. చదువుంటే ట్రైలు సాంత కాళ్లపై నిలబడగలరనీ ట్రై విద్య కథలో చెప్పారు. చిన్న చిన్న విషయాలు దాంపత్య జీవితాన్ని ఎలా చికాకు పరుస్తాయో దంపతుల ప్రథమ కలహం

కథలో కలదు. అపాత్రదానం వద్దనీ పత్రాల్పుతూ నీపుల్లాంగా నీపుల్లాంగా కథలు చీడ కుటుంబం. ఈ కథ ద్వారా ట్రైల వల్లనే కుటుంబ అప్పిత్తుం పెరుపు, మర్యాదలు నిలబడతాయనీ కథ సాగుతుంది. **అబలా సచ్చరిత్ర రత్నమాల...**

అబలా సచ్చరిత్ర రత్నమాల గ్రంథంలో సుమారు 1000 సంవత్సరాల కాలంలో ప్రసిద్ధికొన్న చారిత్రక భారత ట్రైల కథలున్నాయి. ఈ గ్రంథాన్ని కందుకూరి వీరేశలింగం తన చింతామణి ముద్రణా లయం తరువసు ప్రచురించారు. ఈ గ్రంథం రెండు భాగాలుగా కలదు. భండారు అచ్చమాంబ గారి సచ్చరిత్ర పుస్తకం కొండవీటి సత్యవతిగారి సంపాదకత్వంలో ప్రచురితం అయ్యాయి. **సంఘ సేవ...**

1902లో అచ్చమాంబ ఓర్కుగంటి సుందరి రత్నమాంబతో కల్పి మచిలీపట్టుంలో మొదటి మహిళా సమాజం బ్యందావన ట్రైల సమాజంను స్థాపించింది. అంతేకాదు రాష్ట్రమ్మాష్టంగా పర్యటించి ఎన్నో ట్రైల సంఘాలు ఏర్పరిచారు.

1902 లో కాంగ్రెసు మహా సభలు మధ్యప్రదేశ్ లో జరిగాయి. ఆ సభలకు అచ్చమాంబ హజరయ్యారు. అప్పుడు మధ్యప్రదేశ్ లోని బిలాసుర్ లో ఉన్నారు. అక్కడ లైగు వ్యాధి త్రివంగా ప్రబలింది. అచ్చమాంబ సేవా ధర్మంలో ఎవ్వరూ చెప్పినా వినకుండా స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వచ్చి సేవ చేసారు. దాంతో ఆమెకు లైగు వ్యాధి సోకి అది ముదిరి 1905 జనవరి 18న బిలాసుర్ లోనే మరణించారు. షైదిక, పౌరాణిక, బౌద్ధ ట్రైల చరిత్రలను గ్రంథస్థం చేయాలనీ బండారు అచ్చమాంబ ప్రయత్నించారు. కానీ ఆ సంకల్పం ప్రతిఫలించకుండానే 30 యేళ్లకే అర్ధాంతరంగా మరణించారు.

బోనాల పాటలు తెలంగాణ అస్థిత్వ, సాంస్కృతిక ప్రతీకలు

తెలంగాణ బోనాల సంస్కృతిని ఆవిష్కరించిన వ్యాసం...

ఎడవెల్లి సైదులు

తెలంగాణ సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని వందల సంవత్సరాలుగా కొనసాగిస్తూ వస్తున్న పండుగలలో 'బోనాలు' ప్రముఖమైనవి. ఈ బోనాలు తెలంగాణకు మాత్రమే సాంతప్తమే ప్రత్యేక అస్థిత్వాన్ని, చారిత్ర మాభిక గేయ సాహిత్యాన్ని కలిగి వున్నాయి. బోనాలు పండుగలో జానపద సాంఘికాచారాలు ప్రముఖంగా కనిపిస్తాయి. గ్రామదేవతల ఆరాధన ఇందులో ప్రధానంగా వెల్లడప తుంది. మానవుడు ఎంత సాంఘికా భివ్యద్ది, సాంకేతికాభివ్యద్ది చెందినస్వట్టికీ అతడి మాలాలు జానపదంలోనే దాగి వున్నాయి. అందుకే ఎన్ని తరాలు మారినా గ్రామదేవతల ఆరాధన కొనసాగుతూనే ఉంది. ప్రత్యేక తెలంగాణ సిద్ధించిన తర్వాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ వారసత్వ పండుగలైన బతుకమ్మ, బోనాలకు ప్రోత్సాహాలు, నిధులు అందించి ప్రపంచ యనికిష్ట తెలంగాణ సాంస్కృతిక అస్థిత్వాన్ని సగర్యంగా నిలుపుతున్న సందర్భం ఇది.

ఆపాడమాసం మొదలైందంటే తెలంగాణ మొత్తం పండుగ వాతావరణం అలుముకుంటుంది. ఆపాడమాసంలోనే బోనాలు మొదలవుతాయి. ఆ పండుగలో రేణుక ఎల్లమ్మ తల్లిని దూపదీప సైవేద్యాలతో ఆరాధన చేస్తారు. ఎల్లమ్మతో పాటు గ్రామదేవతలైన మైసుమ్మ

మారెమ్మ, నల్లపోచమ్మ, ముత్యాల మ్మలను కొలుస్తారు. ఈ సందర్భంగా పసుపు బెల్లంతో బోనం బండుకొని దానిని కుండలో పెట్టుకొని, దాని చుట్టూ వేపకొమ్మలు కట్టి డప్పు చప్పుళ్ళతో, కోణి యాటలను తోలుకొని వెళ్ళి బోనం సమర్పిస్తారు భక్తులు. జంతుబలులూ ఇచ్చి రక్కన్ని చల్లుతారు. ఇంటి ఆడ పిల్లలను, ఆడపడుచులను పిలిచి చీరి సారెలు పెడతారు. ఇట్లు ఈ ఆపాడ మాసమంతా తెలంగాణ వ్యాప్తంగా పల్లెపల్లెలో బోనాలు జరుగుతుంటాయి.

ప్రీదేవతలను కొలుస్తా, ఇంటి ఆడపిల్లలకు నెత్తిన బోనం ఎత్తుతూ వారి కాళ్ళ మొక్కతూ జరిపే ఈ బోనాల ఉత్సవంలో తెలంగాణ సమాజం ప్రీజాతికి ఇచ్చే గౌరవం, ఉన్నతస్ఫూనం అణువమల వునా కనిపిస్తాయి. ఇదీక గొప్ప జీవన సంస్కృతికి నిదర్శనం.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బోనాలు రెండు రూపాల్లో దర్శనమిస్తాయి. హైదరాబాద్లో జరిగే బోనాలు, తెలంగాణ పల్లెల్లో జరిగే బోనాలు హైదరాబాద్లో బల్గారెంపెట ఎల్లమ్మ, జూబీబాల్సి పెద్దమ్మ, ఉజ్జయినీ మహంకాళి, గోల్గొండ ఎల్లమ్మ, సికింద్రా బాద్ ఎల్లమ్మ మొదలైనవి ప్రముఖంగా జరిగే బోనాలు. ఇవి అసంఖ్యాక భక్తిజనంతో తొట్టిలతో ఆపాడమాసం తొలినాళ్ళలోనే జరుగుతాయి. మిగతాని

తెలంగాణ పల్లెల్లోని గ్రామదేవతలైన ఎల్లమ్మ, పోచమ్మ, ముత్యాలమ్మ మొదలైన అమ్మలకు ఎత్తే బోనాలు ఇది గ్రామీణ సమైక్యతను, సాంస్కృతిక సాందర్భాన్ని చాటుతాయి. మొత్తంగా తెలంగాణలో అత్యంత పవిత్రంగా, కన్నలవిందుగా జరిగే బోనాల పండుగలో ప్రధాన ఆకర్షణ. అస్థిత్వ ప్రతీకలు "బోనాల పాటలు".

బోనం ఎతుకుని అమ్మవారి దగ్గరకు వెళ్లేవరకు భక్తులు పాటలు పాడుతూ, డప్పు దరువులు వేస్తా, ఆడుతూ చిందేస్తా సందడిగా సాగుతారు. ఈ క్రమంలో కొందరు డిజే బాక్యల్లో బోనాలు పాటలు పెట్టుకుని వెళతారు. ఇలా ఈ రెండు నెలలు తెలంగాణలో బోనాల పాటలు సందడి చేస్తాయి. ఆ పాటల్లో గొప్ప పదజాలం, తెలంగాణ అస్థిత్వం; తెలంగాణ భాష జాలువారు తాయి. అందుకే తెలంగాణ సమాజం ఆ పాటలను తమ జీవితంలో భాగం చేసుకొంది. బోనాల గేయాలను రచించిన కవులు ఈ ప్రాంత సహజత్వాన్ని, జీవన సంస్కృతిని గ్రామదేవతల సుస్వరూప తత్త్వాన్ని, జానపదరూపంలో అద్భుతంగా చిత్రించారు. ఇప్పుడు యూట్యూబ్లలో అనేక బోనాల పాటలు దర్శనమిస్తున్నాయి. అవస్తీ లష్టల వ్యాప్తి, లైక్లు సాధించాయంటే ఈ సమాజం వాటినెంత

వ్యాసం

సాంతం చేసుకున్నయో అర్థం
చేసుకోవచ్చు. కొన్ని పాటలను
పరిశీలించడం ద్వారా తెలంగాణ బోనాల
గేయాల ఆత్మావిష్ణురణాని మనం
గ్రహించవచ్చు.

తోలిసారిగా యూట్యూబ్లో రెండు
కోట్ల వ్యాసం సాధించిన బోనాల పాట
'కందికొండ యాదగిరి' రాసిన 'సూర్యుడినే
బొట్టుగ బెట్టినవూ' అనే పాట. ఇది బోనాల
పండుగని వర్షిస్తూనే, అమృవారి రూపాన్ని,
ఆహోర్యాన్ని కళ్ళకు కట్టినది. పాట
ప్రారంభంలో "సూర్యుడినే బొట్టుగ
బెట్టినవూ/ బళ్ళాన్నే చేతిలో పట్టినవూ/
మహామారి తలలే నరికనవూ/ ఓ
పెద్దమార్పు..." అంటూ "కైలాసం వద్దని
విడిచినవూ/ మా పిల్లల సల్గ జాసినవు/
అందుకే సీకు బోనాలత్తినమూ" అంటూ
భక్తుల మనస్సు అవిష్ణురణ చేశాడు కవి.

ఆ తర్వాత పారాల్లో "డోలు డోలు
డోలు/ డోలమార్పు డోలు డోలు/ బోనాల
పండుగే వచ్చింది డోలు డోల్స/... ఆ
డోలు సప్పుడే మోగింది డోల్స డోల్స"
అంటాడు. గ్రామదేవతల ఆరాధణలో
జానపద వాయిద్యాల అవసరం,
ప్రాముఖ్యత ఇక్కడ తెలుస్తుంది.
అధునాతనమైన సంగీత వాయిద్యాలు
ఎన్ని వచ్చినప్పటికే జానపదులు
జంతువుల తోలుతో తయారుచేసే
వాయిద్యం డోలునే బోనాల్లో ఉపయో
గించడం ఇప్పటికే మానవుడు జానపద
సంస్కరించే ఆశయిస్తున్నాడు అనడానికి
నిదర్శనంగా భావించవచ్చు.

ఐ.ఎస్. రెడ్డి రాసిన "బోరండ మీద
బోనాలు" పాట ప్రైదరాబాద్ నగరంలో
బోనాల సందర్భంలో కనిపించే
వాతావరణాన్ని కళ్ళకు కట్టింది.

"బోరండ మీద బోనాలంటా/
డప్పుల సప్పుడు మోగాలంటా
కొమ్ముల సప్పుడు మోగాలంటా/
బస్తీలో మరి బోనాలంట
కొమ్ముల సప్పుడు మోగాలంట/
బస్తీలో మరి బోనాలంట
అమ్మవారిని సూడలంట/
పోతరాజులా ఆడాలంట

నిండార నిమ్మల దండలే
పసుపు బండారే... ఘటం కుండ
గవ్వల దర్శన చేసేమే
పట్టుటోసేమే... ఇతారం పొద్దున
అమ్మకు నిండుగ మొక్కలు ఇయ్యాలే"

అంటూ సాగే ఈ పాటను వింటూ
జనాలు పూనకం వచ్చినట్టు ఊగిపోతూ
బోనాల్లో అమృవారిని కొలుస్తారు.

వేపాకుల తోరణాలు, నిమ్మకాయ
దండలు, పసుపు, గుగ్గిలం, మైసాచ్చి
వంటి సహజసిద్ధ వస్తువులను, పదార్థాలను
బోనాల పండుగలో వాడుతారని ఈ
పాటలో తెలపడంలో జానపద ఆచారాల్లో
దిగువన్న ఔన్నస్తి, ఔద్యాని
తెలియజేయదమూ కని ఉడ్డేశం కావచ్చ.
అందుకే బోనాల్లో లక్ష్మి మంది
పాల్గొన్నప్పటికి ఎటువంటి
అంటువ్యాధులు రావు. అసలు బోనాలు
పుట్టిందే అంటువ్యాధుల నివారణా
మార్గాల్లోంచి అని సికింద్రాబాద్ ఆలయ
అర్పకులు చెబుతుంటారు.

రామస్వామి రాసిన 'చెట్లు కింద
కూసున్నవమార్పు' గేయంలో బోనాల్లో
ఎంతో ప్రసిద్ధి చెందింది.

"చెట్లు కింద కూసున్నవమార్పు సల్గ
సూడే మైసుమ్ము

చెట్లు చుట్టూ మేము తిరుగుతుంటే...
మొరలు ఏని వరాలు ఇచ్చి సుట్టము
నీవే కాసినవమార్పు"
అనే గేయం ద్వారా గ్రామదేవతలు
సహజంగా చెట్లు కింద వెలుస్తారన్న సత్యం
తెలుస్తుంది. ఎల్లమ్మ, మైసుమ్ము,
మారెమార్పు, మహాంకాళమార్పు వంటి
బోనాల్లో కొలిచే గ్రామదేవతలు చెట్లుకింద
నెలవై ఉన్నప్పటికీ వారియందు భక్తుల
విశ్వాసాలు మాత్రం అంచలంగా
ఉండటం తెలంగాణాలో గమనించవచ్చు.

ఈ సందర్భంలో బోనాల పాటలు,
వాటిలోని సాహిత్యం మరింత మందికి
చేరి వాటిషై పరిశోధనలు జరిపి
అందులోని భాషా విశేషాలను సమాజానికి
అందిస్తే బాగుంటుంది. విస్కృతికి గురైన
అనేక తెలంగాణ భాషా పదాలు ఈ
బోనాల పాటల్లో ఉన్నాయన్నది సత్యం.

వానలో కన్నిరు...

వర్షం పేదల తెట్టా గాయం చేస్తుందో చెప్పిన కథ...

బాబు గణేష
81066 84729

అ రోజు కూడ ఎప్పటిలాగానే కూలీపనికి పోయి వచ్చింది మల్లమృ. కష్టం ఎక్కువైనట్టుంది రాగానే బుడబుడ తానం బోస్కొని తినకుండానే తన ఇద్దరి పిల్లలతో మంచంలోకి ఒరిగింది. అసలే ఎండకాలం ఉక్కపోత ఆకాశం వైపు చూసింది. మొగులు ప్రశాంతంగా ఉంది. ఎక్కున్న పిట్టలు చేసే శబ్దాలు వినిపిస్తున్నాయి. అప్పుడే గుడిసె పక్కనున్న యాప చెట్టు ఆకులు కదులుతున్నాయి. ఒక్కసారిగా చల్లని గాలి ఆ గాలికి పిల్లల్ని జోకొట్టు కుంటా చల్లని గాలికి తన కష్టాన్ని మరిచి పల్లెతోపాటు తాను నిద్రలోకి జారుకుంది.

“ఎవోయ్ మల్లమృ.. శెల్చుజూత్తే గట్టుండె ఉన్నోక్క పొత్తుల బాయిల నీల్లులేక అడుగు నెరిల వాసి కానొత్తండే. రెండేండ్ల సంది సక్కంగా వానలే రాకపాయే, కాలామేమో గట్టుండే కూలీనాలి జేసుకోని బత్తుదామంటే ఈ కాలానికి శానా మంది ఎవుసాయాన్ని ఎద్దుకాడి కిందేసినట్టు ఇఱ్మింద్రు. అంతో ఇంతో ఎక్కువ ఎడ్డ ఎప్పుసాయం, చేతులల్లో నాలుగు పైసలున్నోళ్ల బోర్లు గట్ట ఎపిచుచ్చుకుంటున్నరు. మనం ఎపిద్రమంటే ఇప్పుత్తే కాలం గాగ అప్పులెక్కువైనె, మల్ల బోర్లు గీర్లు అనుకుంట లేని పనిని నెత్తికేత్తుకుంటే అది పడేది ఏందో. పడంది ఏందో. ఒకవేళ

పడకుంటే దరిద్రుడికి దీర్ఘాకలన్నట్టు ఆ ఆకలి మీద నువ్వు, పెల్లలం కలుపుమందు తాగిదే మల్ల ఆకలి గాకుండ ఉంటది” జీరబోయిన గొంతుతో పెండ్లునికి చెప్పుండు. నాత్రి బువ్వతినుకుంట పెండ్లున్నిని ఎతనంత చెప్పుకుంటున్నడు రామయ్య. “ఏ జేర్భామయ్య రెండేకరాల భూమున్న వేరేగిని ఏ కారుకన్న గట్టి పంటదీసిందే లేదు. ఈ వచ్చిరాని వానలకు పెట్టుబడులు, కూలీనాళ్ల పోంగా మనం జేసిన కట్టం గూడా గోడకేసిన సున్నం లెక్కనే ఐతాంది గిన్నెలో కూర పెనిట్లికి ఎసుకుంట తన ఆలోచనలను కూడ పెన్నిటితో పంచుకుంటుంది మల్లమృ. “ఏ జేడ్రుమే మీ అప్పుయ్యలైనా మా అప్పుయ్యలైనా ఉన్నోళ్ల కాదాయే. వాల్లు శిన్నపుటి సంది గొడ్డు కట్టం చేసుడేనాయే. కాయకట్టం చేసుకుంట ఓ పూట తినో తినకనో నడ్డులోంచి జేసుడు వల్లే గుంట జాగలేని మనకు గీ రెండేకరాలాన్న దక్కింది”. నేను గూడ ఎంత కష్టపడిన ఇప్పటి వరకూ గజం జాగా కూడ కొనకపోతిని. ఉన్న పాత ఇల్ల అప్పుడో ఇప్పుడో పడ్డ వరాలకు అది గూడ కూలిపోయే. ఇప్పుత్తే మనం కిరాయ్యా ఇగ్గో ఈ గుడిసెలో ఉంటుం టిమి. ఈ కాలాలకు మనం జేశ్వ శేత కడ్పుకు, పిల్లల చదువులకు కావాట్టే ఇంక నయం పెద్దపొలగాడు ఉఱ్లో సర్కార్

బడికి పోతుండు, ఇన్నోడు పయివేట్టుగ్గ పంపిచిన ఇంత తెలివి వచ్చినంగ వాన్ని గూడ గవర్నమెంట్ బడ్డి తోలుడే. అట్టే చదివిచ్చుకుంటపోతే ఉన్న రెండు ఎకరాలు పొతుం పెట్టాల్సి వత్తాది. వాళ్ల కష్టాల గురించి చెప్పుకుంట మనసులో మనాదితోని కలిపిన బువ్వనే మల్లి మల్ల కల్పుతు దీర్ఘాలోచన చేస్తుండు రామయ్య.

“అపునయ్య...! మనం పుట్టుడే కష్టాలో పుట్టినం, కట్టంలోనే పెరిగినం ఇవన్ని మనకు కొత్తనా..! మనకు సూత మంచిరోజులు వత్తాయ్ తీమ్.. గిట్ల మదనపడి సరిగ్గా బువ్వతినకుంటే మల్ల మాయదారి రోగాలు ఎందుకయ్య తిను ఎట్ల జిరిగేదుంటే గట్లనే అయితడి తీమ్”. మనకు లేని సదువుని మన పిల్లలకు సద్గిపిత్తాంబీమీ వాళ్ల వెద్దునంక ఇంతా ఆసరా కాపోతరా. అంతా ఆ బగమంతుని దయ తనలో ఉన్న బాధను దిగమించి మొగన్ని దైర్చుం చెపుతుంది మల్లమృ. మనకు ఆసరోడు ఎందో గని యాడున్న వాళ్లు సల్లగా బత్తే వాలు మన కడ్పునిండుతది. ఇంతకు పిలగాండ్ల తిన్నారానే... ఆ గప్పుడే తిన్నరు. నువ్వు తినయ్య ఇంత కూరంటు వేసింది మల్లమృ. ఆ మనాదితోనే నాలుగు ముద్దలు అతి కష్టం మీద తిని మూలకున్న నుల్గమంచంలోకి వ్యాధి తన

కష్టాల గురించే చింతనచేస్తూ అట్లనే
నిద్రలోకి జారుకుండు రామయ్.

తెల్లారింది. పశ్చా మేల్కొంది. ఇండ్లో
ఉన్న మెగోల్లు పొలాలు, శెల్వుల
బాటువట్టింద్రు. “ఓ మల్లమై అట్ల పొలం
కాడై పోయోత్తూ” గుడినే సూర్య పెట్టిన
ముల్లుగుర్రను తీస్కొంటు ఆకిలుడుస్తున్న
పెంఫ్లనికి చెప్పిందు రామయ్.

“ఏముందయ్ ఆడ ఎప్పుడు జూశ్చా
చెలకో పొలమో అని ఒక్కటే ఆలోచన
జేస్తోవ్. ఇప్పటికే నెర్రెలు వాసి ఉన్న
పొలాన్ని చూసి ఏం జేత్తూన్ మల్ల కండ్లనిరు
తీసుకుంట బాధపడుడు తప్ప ఏమన్న
ఉండా..? చిన్నోన్ని బడి పీజు కట్టలుంట
అదేందో ఇయ్యాల కనుక్కొ” వాకిలి
డొడ్చుతుంది మల్లమై. “నీకు ఎర్కులేని
పైపలు నాకాడ ఉన్నాయా? ఎవర్చున్న
అడుగి నువ్వే ఎదో ఒకటి చెప్పు ఇప్పట్టే
నాలుగు సార్లు వాయిదా వేళ్ళ నువ్వే ఆ
సారుకు ఏదన్నచెప్పు జర” గోడకు
అనిచ్చిఉన్న చెప్పులు అక్కడే నుల్క
మంచం మీద ఉన్న తువ్వాలను భుజం
మీద ఎస్తోని దబ దబ నడ్పుకుంట
బాయిబాటు వట్టిందు.

“ఓ రామయ్ బావా బాగున్నావే..”

శిన్నపటి సోపత్తైన

ముత్తయ్

పల్కురిచ్చిందు

బాయికాడ్కి పోతున్న

రామయ్యని.

“బాగున్నావే వా

పట్టం పోయి

మంచిగ పానం

పట్టినట్టు ఉన్నావ్

మెఖం రంగుసుత

పూరగా

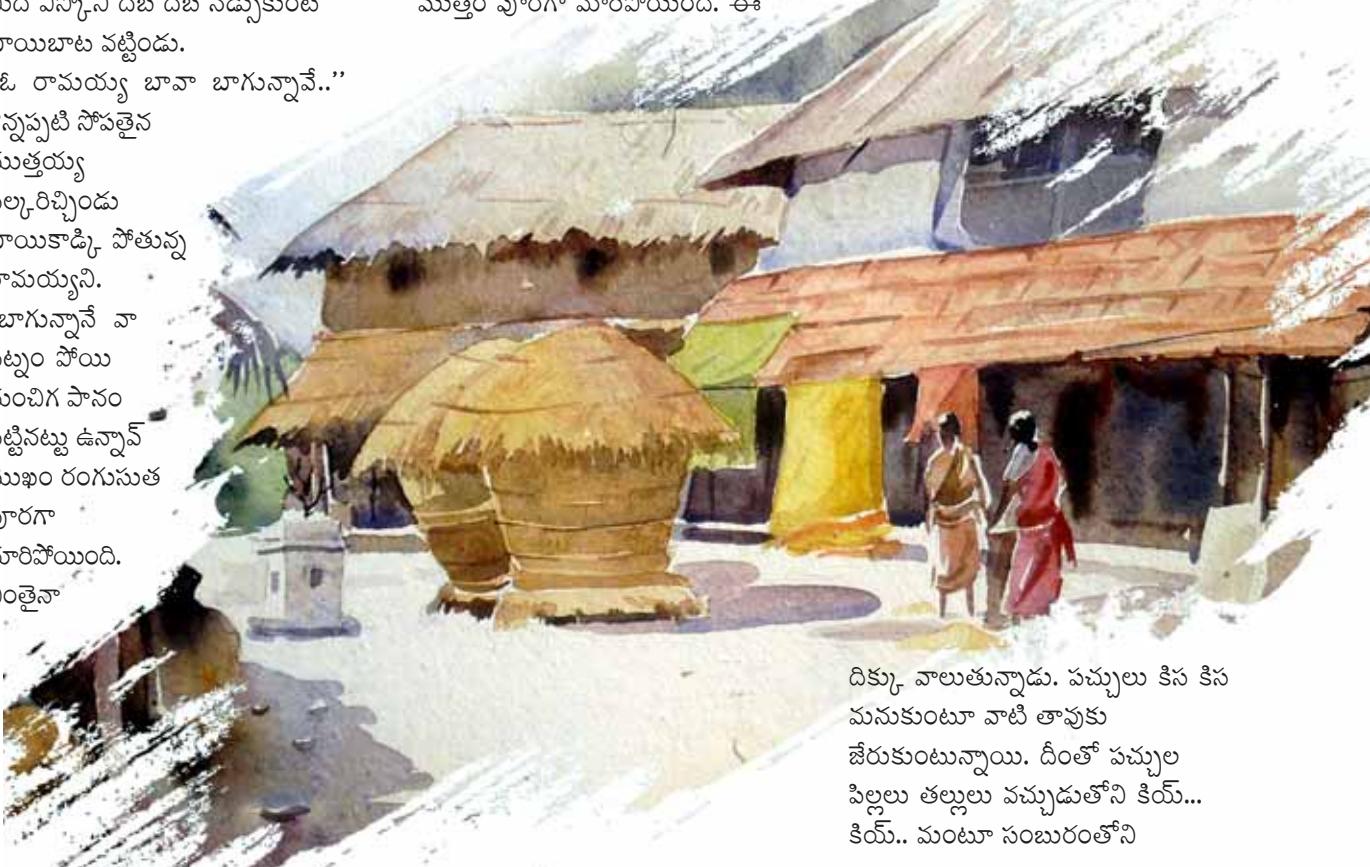
మారిపోయింది.

ఎంతైనా

నీకు ఆ పట్టం నీల్లు పడ్డాయ్వా”. “ఓ
బావా నువ్వునది అడుపుడైతే ఒక్కటే
మానదేనాయే ఒక్క కారు పంటపండితే
మల్లో జన్మెత్తినట్టు
ఉండేది అదిగన్న పండకుంటే వామో
బావా మల్ల పాతరోజులు గుర్తుకొత్తే
మన్న శిఫుక్కుమంటదిగని ఇంత
పొద్దుగాల పోతున్నవ్ ఏం జేయాలే పొలం
దగ్గర” రామయ్ను అట్టిందు
హైద్రావాద్ శ్రీ వచ్చిన ముత్తయ్. గీట్లనే
కల్పిరాని కాలాలకు అవ్వి అవ్వి వాల్ల
దూరపు సుట్టం చేపై పట్టుంబోయిందు
ముత్తయ్.

“రా బావా అట్ల పొలం కాడ్కి పోయి
రెండెడ్డకు నీళ్లు తాపి ఇంత గడ్డివేసి వద్దాం
.. అట్టే ఇంత పొలం పెట్టిన దాన్ని గూడ
చూసి వద్దాం”. “పా రామయ్ బావా
మన పంటపోలాలు ఎట్లున్నాయే
సూసోద్దాం” ఇద్దరు కల్పి బాటు వట్టిందు.
“ఏంది బావా ఈ.. దీండ్లు సూత్రాంటే
మనసు అదోలా అయితాంది ఓ
నాలుగేండ్ల కిందన్న ఓ తీర్చుంటే ఇప్పుడు
మొత్తం పూరగా మారిపోయింది. ఈ..

పరిశితి సూత్రాంటే నేను ఎవుసాయం
చేసింది ఇక్కడేనా అని అనుమానం
కల్పుతంది” మనసులో బాధపడ్చుందు
ముత్తయ్. “ఏంది బావా గిట్లుంది పొలం
ఈ.. వారం రోజుల్లో ఓవానన్న పడకుంటే
ఇది గౌడ్డ, గోదపాలే అయ్యాతట్టుంది”
అన్నడు ముత్తయ్. “మన శేతుల్లో
ఏముంది బావా అంత ఆ భగవంతుని
దయ, మోటర్ పెడ్డమన్న ఆ బాయిగూడ
అంతా వట్టిపోయుండే” నెరెలు వట్టిన
పొలాన్ని ధీనంగా చుస్తూ ముత్తయ్క
సమాధానమిచ్చిందు రామయ్. అట్లనే
ఇంత ఏర్కకు కట్టేసున్న ఎడ్డ రామయ్ను
చూడగానే అర్పుడు మొదలువెట్టినయ్
వాట్టి చూసి కండ్లలో నీళ్లు గూడ
ఇంకినట్టు అయ్యాంది రామయ్క. కాలం
గాక, సరిగా మోతలేక ఒక్కచిక్కి
ఉన్నాయ్ ఎడ్డ. గడ్డివాముల గడ్డి దాని
కింత.. దాని కింత ఏసి... ఏవో శిన్నప్పటి
సంగతులు మాట్లాడుకుంటూ ఉసరి తోప్ప
వట్టిందు దోస్తులు. సార్యుడు పడమటి

దిక్కు వాలుతున్నాడు. పచ్చులు కిస కిస
మనుకుంటూ వాటి తావుక
జేరుకుంటున్నాయి. దీంతో పచ్చుల
పిల్లలు తల్లులు వచ్చుడుతోని కిమ్...
కిమ్.. మంటూ సంబురంతోని

అరుస్తున్నాయి. ఎడ్డు, బర్లు, గౌరేలు ఊరు దిక్కు నడుస్తుంటే ఆ రేగిన దుమ్ముతోని అప్పట్టే బాటంతా చీకటిని తలపిస్తోంది. కూలీకి పోయి వచ్చేటోల్లతోని ఈ తోషంతా ముచ్చటే ఇంబడ్డున్నాయి. అట్ల మల్లోపాలి బైటికొచ్చిన దోస్తులు అక్కడి పరిశితినంత గమనిస్తున్నారు. “ఓ రామయ్య భావా నాకు తెల్పిన వాల్తో సీకమైనా పని సుత్తగిని పట్టుం రా!..” అక్కడ అడ్డమీదికన్న పోదువు. రెండోజాలకు ఒక రోజు పని దౌరికిన చాలు. ఏ శింఠ లేకుంట బతుకొచ్చు. ఈ ఎవుసాయం చేస్తే ఎమిటకు ఏమైతిది? పెట్టువడి పెట్టాలి. మల్ల అదిచాలాదన్నట్టు మన గొడ్డు కట్టం అయినా కూడా పంటలు మంచిగా పండుతాయంటే అది దేవున్నే ఎర్కా. తీర మోకమిద్ది వచ్చినంక వాన కుర్చిందనుకో అంతే సంగతలు... ఇంక మార్కెట్కు పోతే వాళ్ల గురించి నీకు తెల్పిందే కదా. నువ్వు ఏం అలోచన చేయకుండ నేత్తి మల్లముతోని మాట్లాడూ...” ఎప్పులింటికి వాల్లు పోయింద్రు రామయ్య, ముత్తయ్యలు.

కట్టేలపోయిమీద బువ్వోండుతున్న మల్లముకు ముత్తయ్య చెప్పిన సంగతంత పూసగుచ్చినట్టు చెప్పిండు రామయ్య. శికటి పడుతంది పశ్లె కన్నంటుకుంటుంది. పిలగాండ్లను తన దగ్గరేసుకోని పడుకుంది మల్లముకై. చిమ్మ చీకటి, మొగులు మీద చుక్కలు అక్కడక్కడ కనబడ్డున్నాయి. ఆదమర్పి నిద్దురపోతుంది మల్లముకై చిన్నగా చినుకులు రాలుతున్నాయ్. వాతావరణం చల్లబడ్డది చినుకుల పెద్దగైనయ్. ఒక్కొక్క చినుకు తన పెయ్యి మీద పడ్డాంటే ఏదో తెలియని అనుభాతి చెందుతుంది మల్లము. వాన పెద్దగైని “హామ్ముయ్య పొలం బతికినట్టే”. చినుకులు పడ్డాంటే మస్త సంబురపడ్డుంచి మల్లము. పెన్నిటి పట్టం పాశికుండ కండ్డె ఉంటటు మనసువిండ సంతోషం నిండించి. వాన కుర్చుడు ఒక్కసారే జోరందుకుంది.

కండ్లు దెర్పింది పక్కలో ఇంద్రో పిల్లలున్నారు పెన్నిటి గానీ ఆయన మంచం గానీ లేదు. దుఖం గుండెలోంచి తన్నుకొచ్చింది. ఇదంత కలని ఎర్కులోన్ని రాగానే దుఖం కట్టలు తెంచుకుంది. తన కండ్లలకేలి వస్తున్న కన్నిటీ ధార వానవల్ల వచ్చిన వరదను మించిపోయింది. అప్పట్టే తన పెన్నిటి బతువుదేరువుకి పట్టం బోయి రెండేండ్లు. వాన దంచి కొడ్పుంది తనలోని బాధంతా కన్నిటి రూపంలో వస్తున్న వరదలో కొట్టుకుపోయింది. ఇంద్రు పిలగాండ్లని లేపి గుడిసె కిందకు తోలింది. పక్క బట్టలు మంచం తీస్కూని తాను కూడ గుడిసెలోకి పోయింది. పిల్లలిద్దర్ని నుల్గా మంచల పడుకొబెట్టింది. ఒక్కసారే గుండేదడ ఎక్కువైంది మల్లముకు.. గుడిసె అంతా కోతులు ఎక్కి దూకడం వల్ల వై కప్ప లేకుండా పోయింది. వాన జోరందుకుంది గుడిసె కురుసుడు మొదలుయింది. ఇంట్లోని గెల్లులన్నీ పెట్టిన ఏమాత్రం చాలడం లేదు. నీళను బైటికొచ్చి పారబోసె మల్ల లోపలిక్క పోతుంది. పిల్లలిద్దరు లేచి వచ్చి అప్పను చూసి ఎడ్పుడు లంక్కించుకున్నరు. వాల్ ప్రేమను చూసి ఆ తల్లి గుండె చెరువైయింది. పిల్లలిద్దర్ని గుండెకు పాత్రకుంది. ఆ జోరు వానకు గుడిసెలో నిలబడే తాపలేకుండా అయింది. ఓ పాత మందు బస్తాతోని కొప్పెరచేస్కూనిజి పిల్లలిద్దర్ని గుడిసె పక్కనున్న సూరమ్మ ఇంటికి తీస్కుపోయింది. వానొత్తదని ముందే పసిగట్టినట్టున్నారు ఇంట్లోనే పడుకున్నారు సురమ్మాల్లు చాలా సేపు పిలవంగా.. ఈ అద్దరాత్రి ఎవర్ర.. దొంగ, దొనా విసుక్కుంట తలుపుబేడం తీసి బైటికొచ్చింది సూరమ్మ. “ఏందే మల్లము గింతా వాన పడ్డాంది పిల్లలీ గీయాల్ల పట్టుచ్చినవ్” అడిగింది సూరమ్మ. “అది కాదత్తా వాన వత్తాంటే ఓ గుబులు వచ్చి పోతదనుకున్న కానీ ఇలా ఆగకుండ కొట్టేవరకు గుడిసె మొత్తం చెరువు అయింది. పిల్లలిద్దర్ని ఈ ఒక్క నాళి ఈండ్లే పడుకొబెట్టు అత్తా..” ఓర్కి దీన్నే

వాతావరణం

చల్లబడ్డబి చినుకుల పెద్దగైనయ్. ఒక్కొక్క చినుకు తన పెయ్యమీద పడ్డాంటేవదీ తెలియని అనుభూతి చెందుతుంది మల్లము. వాన పెద్దగైని “హామ్ముయ్య పొలం బతికినట్టే”. చినుకులు పడ్డాంటే మస్త సంబురపడ్డుంచి మల్లము. పెన్నిటి పట్టం పాశికుండ కండ్డె ఉంటటు మనసువిండ సంతోషం నిండించి. వాన కుర్చుడు ఒక్కసారే జోరందుకుంది.

వీనంగా అడగాల్ని. ఇంటి పక్కనుండు కుంటా ఈ మాత్రం సాయం చేయలేమా? మనం ఏమన్నా పట్టుంల ఉన్నామా.? అట్టే కానీయ నువ్వు గూడ ఒండ్లే పడుకో వచ్చి “అట్టే అత్తా” “కూలీనాలికి పోంగా వచ్చిన ఇన్ని వడ్లు, పెనలు బియ్యం ఉన్నాయ్ వాట్టి తీస్కూచ్చి ఇక్కడేత్తా లేకుండా అవి గీట్లు అగం అయ్యాయో.. మా బత్తు అంతే” అని పోతాంటే పిల్లలు అప్పను పట్టుకొని అస్తులు ఇంటలేదు “నువ్వుంటేనే పడుకుంటం” అని మారాం చేస్తుండే సర్కె మల్లము మనస్సు తరుకుప్పులిని విడిలించుకోని గుడిసెలకు వచ్చింది. ఇంట్లో ఉన్న ధాన్యం కొడ్ది గొపు తడిసింది. వాట్లే అన్నింటిని ఓ మూలకు కురవని చోట వోచ్చోర్కు పెట్టింది. గుడిసె అంతా ఒకపాలి కలియ జూసింది వరసు నీటితో నిండిపోయింది గుడిసె. ఎండకాలం కావడం చేత ఏ కాదులే అనుకుంటే ఈ ఆకాల వరసైనికి తను ఏ చేయలేక పోయింది. వాన జోరు ఇంకా కొనసాగుతునే ఉంది. ఆ ఒస్తాలు పెట్టిన చోట కూడా గుడిసె కురుస్తుంది. చేసేది ఏం లేక ఆ వానల్నే ఇబ్బంది పడుకుంటా ఒక్కొక్క బత్త ఎత్తుకోని ఆ వర్షం నీటితో అడుగులో అడుగు వేస్తూ తను కూడా పూర్తిగా తడిసిపోవడం వల్ల వొనుక్కుంట ఒక్కొక్కటి సూరమ్మ

ఇంటికి చేర్చింది. “పీలగాండ్లు పడుకున్నారా?” అని ఓ పాలి సూర్యమృషణి నిద్రపోతున్నరు అనగానే మనసును నిమ్మలం చేసుకుంది మల్లమృషణ కుర్చిన గుడిసెను చూసుకుంట దిగాలు పడ్డా మనాది చెందుతుంది. “సరిగ్గు ఇళ్ల కూడ లేకపాయే పెళ్లం, పిల్లల్ని వదిలి పట్టం బోయే దేవుడా బగుంతా ఏం కట్టంరా, పుట్టిన్నపుటి నుంచి కష్టాలే. ఇద్దరు పిలగాండ్లు అద్దారాత్రి ఒక్కడాన్నే పక్కనై సూర్యులై ఇంతా అసరైంది కాబట్టి సరిపోయింది. అమె గనుక లేకుండే చూట్టు అందరిని పూరిల్లే ఈ నేత్రి ఎవ్వలు రానితరు, అయినా వాళ్ల ఇండ్ల పరిశితి చూసి నేనేట్ల అడుగుదును వానలు పాడుగాను యాల్లకు పడవు ఇల కాలం కానీ కాలంలో పడి మా గోసులు పుచ్చుకుంటయ్య. పెద్ద పెద్ద ఇండ్లన్నేళకు వానలు, తుపాస్తు వచ్చిన ఏం కాబు. మాలాంటి పేదోళ్ల సంగతే ఇంతా వానలు

గట్టిన కొట్టిన, అస్పులు రాకున్న ఇబ్బందే. అస్పులు ఈ పేద బతుకు బతికే కన్న చావడం నయం” తన కష్టాలను తల్పుకుంటు ఏడుస్తునే ఉంది మల్లమృషణ. ఆయన ఇంట్లే కూలీనాలి జేసుకోక పట్టుం ఎందుకుబోయిండో..! మమ్మల్ని ఇలా కష్టాల పాలు ఎందుకు జేత్తుండో అప్పటి పరిస్థితి చూసి కోపం తెచ్చుకొని మొగన్ని తిడుతున్న మనసులో మాత్రం ఏదో దిగులు యాల్లకు తింటుండో లేక ఇంటిమీదనే రంది పెట్టుకోని మనాదితో బాధవడ్చుండో. మా కష్టాల గీతలు ఎప్పుడు చెరిగిపోతాయో..! రేపు వాన తగ్గినంక తెల్పినోల్లను పట్టుకోని గుడిసె సాంద్రియింది యానలు ఈ ఒక్క నాతిరేనా? లేక మూడు నాలుగు రోజులు ముసురు తాకిచ్చుకుంటుందా? ఇలా పలు పలు అలోచనలతో మదనపడుతుంది మల్లమృషణ. వాన జోరు కొనసాగుతునే ఉంది. అట్టే గుడిసె కింద కొప్పుర పెట్టుకోని కూసుంది. అయినా

తాను జీవితంలో పడ్డ కష్టాల్లో ఇదో కష్టమా..! అలా తనకు తానే దైర్యం చెప్పుకుంటుంది. ఇలా రకరకాల ఆలోచనలతో ఎప్పుడు కన్నంటుకుందో ఏమో తెల్లారింది వాన ఎప్పుడు బందయిందో ఏమో సూర్యుడు అప్పాడే వెలుగుతూ ఆ పల్లెకు వెలుగునిస్తున్నాడు. ఎప్పుడోచ్చారో ఏమో గాని ఇద్దరు పిల్లల్లాచ్చి అమ్మ.. అమ్మ.. అమ్మ.. అంటే అప్పుడు ఎర్కులోకి వచ్చింది మల్లమృషణ కళ్లు తెరిచి పిల్లల మొఖం చూసింది ఒక్కసారె పెద్ద వెలుతురు వచ్చింది. హమ్మయ్య ఓ గండం గడిశింది అనుకుంట ఈ సూర్యుడికి నమస్కారం చేసి “ఏమైంది అమ్మ అట్లున్నావ్” పెద్ద కొడుకు అనగానే పిల్లలిద్దర్ని తన గుండెకు హత్తుకోని, తనిపితీర మద్దులు పెడ్దూ అంత చక్కని పిల్లల్ని ఇచ్చినందుకు ఆ దేవునికి మొక్క మాల్లోపాలి ఆ పిల్లల మొఖంలోకి చూసి ఓ నవ్వు నవ్వింది మల్లమృషణ.

రచయితలకు సూచనలు

- ✓ సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు విధిగా రెండు కాపీలు పంపాలి.
- ✓ పత్రిక కోసం రచనలు పంపించే వారు యునికోడ్లో ఉంటే ఓపెన్ ఐవెన్ ఐవెన్ మరియు పిడిఎఫ్లో మెయిల్ చేయండి.
- ✓ మా పత్రికకు రచనలు పంపినవారు ఇక్కడ అచ్చయాకనే ఫేన్ బుక్లో భ్లాగ్లో పెట్టండి.
- ✓ ప్రతి రచనకు ఇది ఎక్కుడా ప్రచురణ కాలేడని, ఏ భ్లాగ్లో పోస్ట్ చేయలేదని, ప్రచురణ ప్రసారం కోసం ఎవరికి పంపి ఉండలేదని హమీ పత్రం జత చేయండి.
- ✓ పత్రికలో ఒక కథ లేదా వ్యాసానికి నాలుగు పేజీలు మాత్రమే అవకాశం ఉంటుంది. ఈ లెక్కన పదమూడు వందల పదాలకు మించకుండా వ్యాసం, కథ పంపించండి.
- ✓ కవితలు 15 పాదాలకు మించకుండా పంపించండి.
- ✓ వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు ఏపైనా పోస్ట్లో కూడా ఈ క్రింది చిరునామాకు లేదా ఇ-మెయిల్కు పంపవచ్చు.
- ✓ ప్రచురణకు స్వీకరించిన రచనల్ని పత్రికనుగుణంగా మార్చు చేసుకునే హక్కు సంపాదకవర్గం కలిగి ఉంటుంది.

తెలంగాణ జాగ్రత్త

పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇ.ఎం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్థి, ఎం.టి.ఆర్. స్టేడియం దగ్గర, అరవింద నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029. తెలంగాణ. E-mail : editor@thangedu.co.in

రక్తకెరటాల కాలనాళిక

పద్మశాలి కులంలోని ఖ్రామిక భూమికను
చిత్రించిన రామాచంద్రమాఛి నవలా పరిచయం..

డా. వెంకెట్ శ్రీధర్
98669 77741

తెలంగాణ నవలా సాహిత్యంలో ఎన్నో షైలు రాజ్యాన్నాయి. అపోడోము, ప్రజల మనిషి, చిల్లర్దేవుల్లు, కొలిమంటుకున్నది, కాలరేఖ, జిగిరి ఇలా ఎన్నో. గత ఎనిమిది దశబ్దాల తెలంగాణ చారిత్రక, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ పరిణామాలను పాకెట్ ఫిల్మేసరంలో చూసించిన ఇటీవలి నవల ప్రా.రామా చంద్రమాఛి వెలువరించిన ‘కాలనాళిక’. సాయుధ రైతాంగ పోరాటం నుంచి ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర కల సాకారమయ్య ప్రజా సంక్లేశు పథకాలు అమలు పరుస్తున్న ప్రస్తుత ప్రభుత్వ పయనం దాకా ఒక విషాంగ వీక్షణం చేసిన సాంఘిక నవల కాలనాళిక. వరంగల్ జిల్లా కేంద్రంగా పద్మశాలి కులస్తుదైన రాజగోవిందు అనే కథానాయకుడి చుట్టూ కథ నడుస్తుంది. తెలంగాణ సమాజంలో కాలక్రమంగా జరిగిన పరిణామాలన్నీ రాజగోవిందు జీవితంలో కూడా జరుగుతుంటాయి. నిజానికి ఇదోక రాజగోవిందు జీవితమే కాదు. ప్రతి తెలంగాణ పౌరుని కథ. ఏమే రక్త సముద్రాలు దాటి వచ్చి ఇవాళ స్వరాష్టాంలో నిలబడ్డమో రచయిత ఒక డాక్యుమెంటరీలాగా చూపిస్తాడు.

తెలంగాణ సామాజిక చరిత్రలో అనేక దశాలున్నాయి. మొన్నటి సాయుధ రైతాంగ పోరాటం దగ్గరి నుంచి నిన్నటి

ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం దాకా ప్రతి దశను ఎంతో లోతైన అవగాహనతో చిత్రీకరించిన నవల. తెలంగాణ నేల మీద మొదటి నుంచి నిప్పుల వర్షం కురుస్తునే ఉంది. ఈ అగ్ని చినుకులను తెప్పించుకున్న సామాన్యాడు ఎవరూ లేరు. ఎందుకంటే ఇదొక కత్తుల వంతెన. దశబ్దాల యుద్ధరాగం ప్రతి గుండెల్లో ప్రతిధ్వనిస్తుంటుంది. నవలలోని ఒక్క పుట కదిలిపోతుంటే నెత్తుటి పాదాల ముద్రలు మన గుండెల మీద అగుపిస్తుంటాయి. హృదయమంతా చిత్రించి చిత్రుడిగా మారిపోతుంది. కాకతీయ రెండవ ప్రతాప రుద్రుని దగ్గరి నుంచి నేటి పాలకుల దాకా సాగిన పీరోచిత సన్నివేశాల్లో ఎన్నో రక్త కెరటాలు పారకుల గుండెల మీద విరిగి పడుతుంటాయి. వెట్టి

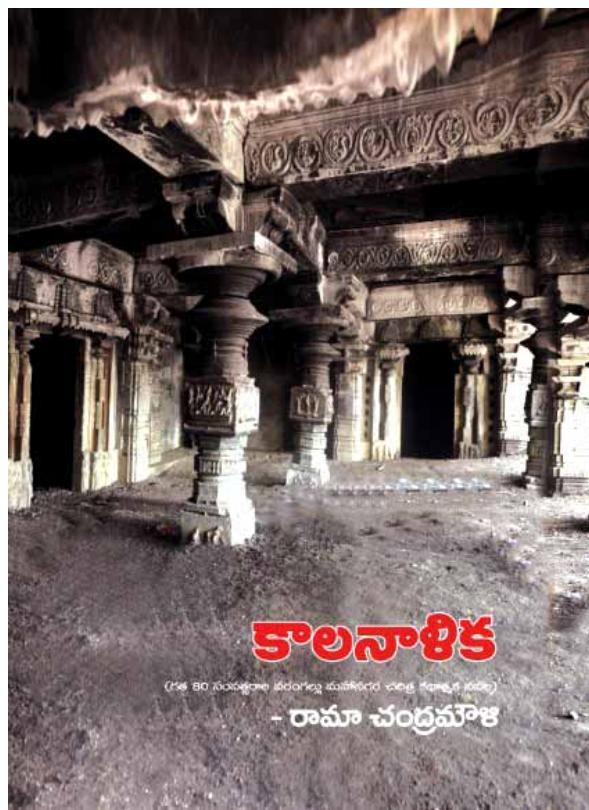
చాకిరి, బానిసత్యం, నీ బాంచెన్ దోరా కాలోక్కుత, పోలీసుల చిత్రహింసలు, నస్కలైట్ ఉద్యమాలు, రైతు కూలి ఉద్యమాలు ఇలా ఎన్నో సంఘర్షణలు పారకులను రక్తకాసారంలో ముంచి తీస్తాయి. విపరితమైన హింస, బీభత్సమైన దృశ్యాలు వర్ణిస్తున్నప్పుడు ఒళ్ళు గగుర్చాటుకు గురవుతుంది. ఎన్నో చికటి అధ్యాయాలకు రచయిత చాలా సాధికారికతతో అస్కర రూపం ఇచ్చాడు ఈ నవలలో. తెలంగాణ ప్రధానిజనాలను తాకట్టు పెట్టి నాయకులు ప్రవర్తించిన తీరు చదువుతున్నప్పుడు రక్తం మరిగిపోతుంది.

తొంబైయవ దశకంలో దేశం దివాళా తీసిన తీరును చూసి ఈ దేశంలో దుర్మార్గమైన రాజకీయాలను ఈసండించుకుంటాం. ప్రపంచికరణ వల్ల దేశం నిశ్శబ్దంగా వస్తు సంస్కృతిలోకి మారిన ఉడంతాలను చూసినపుడు, సెజ్జ పేరు మీద విలువైన భూములు అన్యకూంఠం అయినపుడు సగటు భారతీయులుగా అయ్యా! అని విలవిలాలాడుతాం. పతనమైపోయిన వైతిక విలువలను, పడిపోయిన జీవ ప్రమాణాలను రచయిత రామా చంద్రమాఛి చాలా ఉదాహరణాలతో చిత్రించారు. మానవ సంబంధాలు వ్యాపారీకరణ చెందడాన్ని, విద్యా విధానం

భ్రష్టపట్టి పోయిన విధానాన్ని, ఇంటి దొంగల నీతిమాలిన విధానాలను, అవినీతిని, విపరీతమైన సాంకేతిక్కరణను, దాని పర్యవసానాలను రచయిత ఎంతో ఉద్దేశ్యంతో వర్ణిస్తారు.

దశబ్దాలుగా పుణ్యభాషిగా, పవిత్రభాషిగా కనిపిస్తున్న తెలంగాణ నేలలో అంతర్జంగా ప్రవహిస్తున్న లావానంతా వేడి వేడిగా దోసిట్లో పట్టి చూపెడుతాడు రచయిత. అంతేగాకుండా అంతర్లీనంగా ప్రతి పేజీలో తెలంగాణ సంస్కృతిని కూడా కథలో పాటు నడిపిస్తాడు రచయిత. ముఖ్యంగా నవలలోని కథానాయకుడు రాజగోవిందు పద్మశాలి కులస్తుడు కావటాన పద్మశాలి వృత్తిలోని లోతు శాపిస్తాడు రచయిత. అంతేగాకుండా అంతర్లీనంగా ప్రతి పేజీలో తెలంగాణ నడిపిస్తాడు రచయిత. ముఖ్యంగా నవలలోని కథానాయకుడు రాజగోవిందు పద్మశాలి కులస్తుడు కావటాన పద్మశాలి వృత్తిలోని లోతు పాతులన్నీ ఇందులో కనిపిస్తాయి. “ఇటు పది, అటు పది చేసేత మగ్గాలతో దాదాపు ముప్పె మంచి పనోళ్ళతో చేసేత మగ్గం పనులు చేయించేది తన తండ్రి రాజయ్య. దొడ్డినిండ తెల్లారి లేస్తే మనుషుల సందడి. దొడ్డి మధ్యలో అటోకటి ఇటోకటి సరి’ ఎప్పటికీ. కుంచ పట్టుకుని బలమైన

చేతుల్లో గంజి అద్దుతూ ఆ సరిపై ఒక మగాడు, ఈ సరిపై మరో మగాడు. ప్రక్కన వెడల్పు మూతున్న గంజి కుండ పట్టుకుని ఒక ఆడామె.. అటు ఇంకో ఆడామె. ఆమె చేతుల్లో పట్టుకున్న గంజి బాణాల కుంచె ముంచి సరికింద అరచేయిని పెట్టి గంజి కింద పడి పోకుండా ఒడుపుగా అద్దుతూ వేగంగా ఈ కొస నుండి ఆ కొసకు దాదాపు పరిగెత్తినట్టే ఉరుకుకుంట.. సరిచేయడం.. నూలుపోగులు అప్పుడు గంజి తాగి బిరుసెక్కి ఇక మగ్గం మీదికి పేక నేతతో చీరగానో, ఒక దుపుటిగానో.. ఏదో ఒకవైన గుడ్డగానో మారుతది. సరి చేసే కార్మికునికి చేతులట్ట, భుజాల్లభ బాగా బలముండాలె. లేకుంటే కుంచె ఒక్క చేయికి లేవది. ఒక వేళ లేచినా దాంతో సరిచేసుకుంట ఉరుకుడు.. అబ్బో.. చానా శక్తి కావాలె. ఆ దొడ్డిలోపలే తమ ఇల్లు ఉండేది.. పది పదిహేను కోళ్ళు.. ఖాదురు మేకలు, నాల్గయిదు ఆవులు.. ఇంటినిండా మనుషులు.. కొందరాడవాళ్ళు పడుగు పోసుకుంట.. కొందరు రాట్టుం తిప్పుకుంట.. కొందరు నూలు పడుకుగ్గంట.. మరికొందరు సరికి అచ్చు అతుకుకుంట. ఏదో ఒక పని. శివయ్య అని ఒకడుండే.. అతను నూలు గట్టాల, తయారైన గుడ్డ వివరాలు, సరుకు వచ్చేది, పోయేది రాసుకుంటూ కూర్చుంటూండేవాడు.. నేలమై తన ముందే బల్లపెట్టుకుని కూర్చుని ఎప్పుడూ ఒక ఇంటికిగానీ, కుటుంబానికి గానీ వాళ్ళ వృత్తిపరమైన వ్యాపకంవల్లా, అక్కడ

కాలనాశిక

(సి. ఐ. సి. కుమార్ రావు దుష్టికాల విధానాన్ని వ్యాపిస్తారా)

- రాము చంద్రవూజ -

అంతర్లీనంగా ప్రతి

పేజీలో తెలంగాణ సంస్కృతిని కూడా కథలో పాటు నడిపిస్తాడు రచయిత. ముఖ్యంగా నవలలోని కథానాయకుడు రాజగోవిందు పద్మశాలి కులస్తుడు కావటాన పద్మశాలి వృత్తిలోని లోతు పాతులన్నీ ఇందులో కనిపిస్తాయి. “ఇటు పది, అటు పది చేసేత మగ్గాలతో దాదాపు ముప్పె మంచి పనోళ్ళతో చేసేత మగ్గం మంచి పనోళ్ళతో చేసేత మగ్గం పనులు చేయించేది తన తండ్రి రాజయ్య. దొడ్డినిండ తెల్లారి లేస్తే మనుషుల సందడి. దొడ్డి మధ్యలో అటోకటి ఇటోకటి జటొకటి ‘సలి’ ఎప్పటికీ.

జరుగుతున్న పని సంరంభం వల్లా, సమాపోలుగా ఒక కార్యాన్ని నిర్వహిస్తున్న మనుషుల పరస్పరతవల్లా అక్కడోక రకమైన జీవకళ వెల్లివిరుస్తుంది. అదే శ్రామిక సాందర్భం.”

ఆనాడు తెలంగాణ యువకులకు వాళ్ళ విద్య స్కాయిని పట్టించుకోకుండా ఉద్యోగ అవకాశాలను కల్పించిన ఏకైక మిల్లు ఆజంబాహీ బట్టల మిల్లు. అలాగే ప్రీలకైతే బీడీల కార్బనా. కార్మికులకు పగారా (జీతం) పడిన రోజు అజంబాంహీ మిల్లు చుట్టూ వున్న పరిసర ప్రాంతాలలో వెలిసే అంగళాను ఎంతో సహజంగా కన్నలకు కట్టినట్టు వర్ణించాడు రచయిత. వరంగల్ జిల్లాలోని జీవన సంఘర్షణను ఎంతో వాస్తవికంగా చిత్రించాడు రచయిత. “ఇంటికి వెళ్లారుగానే రాజ్యాల్సై వీధిలోనే రాజగోవిందుకు ఎదురొస్తూ కనబడ్డది. చేతిలో గంప నిండా ఎండిన తునికాకు కట్టలు, చంకలో పాగాకు సంచీ కావచ్చు.. సరంజామాతో వస్తోంది. బహుళ చక్కర్ బీడీ కార్బనలో నిన్నటి బీడీలు చూపించి మళ్ళీ ఇవ్వాల్సి ఆకు, పాగాకు తెచ్చుకుంటోందేమా. ఈ కాశిబుగ్గ, లక్ష్మీపురం, గిర్మాజిపేట, ఆబ్బానికుంట.. అంతా ఇంటే.. మగవాళ్ళు గిర్మికి, ఆడవాళ్ళు ఏదో ఒక బీడీల

కార్ధనాలో బీడీలు చేయడం..
కుటుంబాన్ని వెళ్ళదీసుకోవడం. ఆడ
సంపాదన, మగ సంపాదన లేకుంటే
నలుగురైదుగురు పిల్లలు, తల్లి తండ్రి,
ఒక పెళ్ళం మొగుడు ఉన్న కుటుంబం
నడవడం చాలా కష్టం. ప్రతి
కుటుంబంలోనూ.. అంతే.. ఆడవాళ్ళు
తమదైన కులవృత్తో, లేకుంటే బీడీల
పనో.. మగాళ్ళు కూడా అంతే.. అప్పటికే
కుదుర్తే మిల్లలో పని, లేకుంటే కులవృత్తే.
తమ వాడలో యాభై శాతం కంటే ఎక్కువ
మంది పద్మశాలీలు. మిగతా వాళ్ళలో
సగం మంది కుమ్మరోళ్ళు, మిగతా సగం
చాకలోళ్ళు, పద్మశాలీలో ఎక్కువమంది
మిల్లకే. వివిధ రకాల కాతాలల్ల పని.
అనేక పిష్టుల్ల డ్యాటీలు. రాజ్యలస్టీ

దాదాపు ఎనిమిదేండ్ల నుంచి చక్కర్ బీడీ
కార్ధన బీడీలు చేస్తోంది ఇంటికి పనిని
తెచ్చుకుని. తమ చుట్టుపక్కలిండ్లల్ల
చాలానే బీడీ కార్ధనలున్నయి. దోష్ట బీడీ,
చార్ బోథి కాడ ఛైమండ్ బీడీ, ముఖర్పం
హి రోడ్ దగ్గర కూజా బీడీ. ఈ బీడీ
పరిశ్రేమలన్నీ ముస్తింలవే ఒక్క స్టేషన్
రోడ్ల ఉన్న ఎం. మల్లయ్య కంపెనీ
కోహనూర్ బీడీ తప్పితే. అటు మిల్లు,
ఇటు బీడీ కార్ధనల్ల ఆదుకోకుంటే ఈ
ప్రాంతాలల్ల జనాభా అంతా ఖాళీ.”

కాలనాళిక నవల నిండా ఎన్నో జీవన
సూత్రాలు, జీవిత తాత్ప్రికత తొంగి
చూస్తుంది. ఆనాటి వరంగల్ జిల్లా నగర
సంస్కృతి, జీవిత సంపుర్ణాల సప్పడి
అంతా మళ్ళీ ప్రాణం పోసుకున్నట్టుగ్గా

కదలాడుతుంది. రచయితకున్న
అపారమైన అనుభవం, విజ్ఞానం నవల
అంతటా పర్ముకుంది. వివిధ కుల
వ్యత్తుల మీద, వైద్య విధానాల మీద, విద్యా
వ్యవస్థ మీద, మెకానికల్ ఇంజనీరింగ్
మీద, బ్యాంకింగ్ విధానం మీద రచయిత
వెలిబుచ్చివ అభిప్రాయాలు ఎన్నదగినవి.
తెలంగాణ నేల తనను తాను
తవ్వుకుంటున్న విధానం, తనను తాను
విశ్లేషించుకుంటున్న విధానం అంతా నవల
నిండా కనిపిస్తుంది.

(‘కాలనాళిక’ నవలకు తెలుగు
విశ్వవిద్యాలయం 2019 ఉత్తమ గ్రంథం
పాపాతీ పురస్కారం లభించిన
పందర్థంగా)

కారుతున్న కన్నీళ్లు

తుమ్మల కల్పన రెడ్డి, 96404 62142

ఏమె కలలన్నీ కట్టేల పొయ్య మీద ముసులుతున్న ఎసర్లో పోసింది!!

అమె ఇష్టాలని ఇత్తడి బిందెలో దాచి అటకెక్కిచింది...!!

అమె తెలివిని తగులేసి గుంజకి కట్టేసింది...!!

అమె భవిష్యత్తును బూడిద చేసి తట్టలో ఎత్తి పెంటకుప్పలో పారేసింది....!!

అమె అడగులు ఉండ్డిన ఆకిలి వరకే...!!

అమె మాటలు ఇంటి పెంకులు కిందే...!!

అమె మోస్తున్న బరువు వీపునామకున్న మొగురానికి ఎర్క.....!!

అమె దుఃఖం ఎంతటిదో ఉప్పునీళ్ళ బాయికి తెలుసు ...!!

అమె గుండెనొప్పి ఎసాంటిదో కొప్పర కింద మండుతున్న కొర్మాయినడుగు...!!

అమె కష్టాలు ఆ ఇంటి సూరంటే కారుతున్న కన్నీళ్లు...!!

అమె చిరునవ్వును గుమ్మలో దాసిపెట్టి గుమ్మంలో గంగిరెద్దులా నిలబట్టి..

నోరున్న మాగదాన్ని సేసింరు..!!

తెలివున్న ఎడ్డిదానిలా మార్చింరు....

అలిసిసోయి పాకురు పట్టిన ఆమె పానానికి అరుగుబండే ఆసరా...!!

జీవించడమంటే...

జ. నరసింహ స్వామి, 94410 41475

మానన జీవితంలో నిరంతరం యుద్ధం జరుగుతూ ఉంటుంది
 ఎదగడం కోసం కొన్ని సార్లు
 ఎదుటి వాళ్ళి ఎత్తెయ్యడం కోసం అన్నిసార్లు
 ఒక్క మాటతో యుద్ధాన్ని రాజేశాక
 చనిపోయే వాళ్ళలో నీ నైనికుడూ ఉంటాడు
 యుద్ధమెప్పుడూ హననమే
 ఎన్ని దోషిత్తతో తాగినా
 రక్తంతో దాహమెప్పుడూ తీరదు
 రహదారులన్నీ ధ్వంసమై రాకపోకలు లేకుండా చేస్తాయి
 మిష్టెల్లు చేసిన రంగ్రాలు అన్ని ఇండ్లను సమాధులుగా మారుస్తాయి
 పండిన పంట పొలం పోడారిపోయి
 ఇక ఎన్నడూ ఆకలి తీర్చదు
 మనిషేమా చచ్చిపడిపోయి
 లేపినా లేవకుండా చచ్చిపడిపోతాడు
 మిగిలిన చిన్నాచితకా జనం
 చుట్టూ జరిగిన విధ్వంసంలో నుండి
 ఏరుకున్న దొరకని మెతుకుల కోసం ఎగబడతారు
 ఇప్పుడు యుద్ధాలు ద్వ్యంద్యం కావు
 తలో చెయ్యి వేసి ప్రకృతిని మానవత్వాన్ని తగలెయ్యటమే
 లేదూ... గడ్డివాము తగలబడతుంటే
 భీడి వెలిగించుకోవడం కోసం
 నిప్పక్కె చూడటమే
 అనంతానంత కాలం గీసిన రేఖాపై
 మనిషి ప్రయాణమెప్పుడూ ఒక బిందువంత కాదు
 సముద్రంలోంచి తీసిన ఒక చుక్క సీరు కాదు
 యుద్ధమంటే.. నదులన్నిట్టీ తీసుకెళ్లి సముద్రంలో కలపటనే
 ఎంత తాగుదామనుకున్నా ఒక్క చుక్క కూడా తాగలేనంత
 ఉప్పుదనమై మిగులుతుంది
 విధ్వంసానిదేముంది
 ఇంటిని బుల్డోజర్ లో పడగొట్టడమంత సులువు
 తలో చెయ్యి వేసి కూల్చేస్తారు
 మల్లీ కట్టడమే ఎవ్వడూ చెయ్యలేనిది
 అందర్నీ చంపేశాక నీతో కలిసుండటానికి ఎవరు మిగులుతారు?
 కాలిన శవాల చుట్టూ తల్లి చనుబాలకై వెతుకుతూ
 ఏడ్డి ఏడ్డి విషమైపోయిన గాలిని పీలిం

శిశ్పవు చచ్చిపోయి మిగులుతుంది
 వేళ్ళు తెగి ఒకడు కాళ్ళు విరిగి ఒకడు
 కన్నలో మిష్టెల్ ముక్క గుచ్ఛుకొని ఒకడు
 యుద్ధంలో పేలిపోయిన తాలూకు శరీరం ముక్క
 రహదారి ధ్వంసమై మిగిలిన గులకరాయి ముక్క
 ఒకడానికిరురుగా ఒకటి పడి
 ఆ రెండింటిపై గుచ్ఛుకున్న తుపాకీ కొన
 విధ్వంసానికి ఆనవాళ్ళగా మిగిలిపోతాయి
 నాయనా! యుద్ధమెప్పుడూ దాహం తీర్చదు
 నీకైనా నాకైనా ఎవరికైనా ఎపుట్టికైనా
 తగలబడితే తగలబడితే పూసేది పూలతోట కాదు
 ఫిరంగుల్లి పూయిద్దామనుకుంటే
 పిచ్చి వాడాం... వాటికి జాలి స్వర్ఘ అస్పలుండదు
 ఇప్పుడు మనం చేస్తున్నది
 చేతిని తెగ్గసుకుని అతికించడానికి ప్రయత్నం
 యుద్ధంలో ఎదుటి వాడి తలతెగినా
 నీకు చేయి పోయి జీవితాంతం
 ఒంటిచేత్తో షైల కడుకోవాల్సి వస్తుంది
 క్షణాక్షణం నిన్న తోడేస్తూ
 విధ్వంస విన్యాసాన్ని కళ్ళకు కనపడచేస్తూ వుంటుంది
 ఎదురుగా సమాధులపై నీవు పూయించాలి అనుకున్న పూల తోట
 కాలిన కమరువాసన వేస్తూ ముక్క పుటాలను అదరగొడుతుంది
 యుద్ధంలో ఎపుటికీ సమయం మించిపోవడం ఉండరు
 ప్రపంచానికి చివరిప్రాణి మిగలటం కోసమైనా
 యుద్ధాయుధపు ఇనుప హృదయంలోంచి
 మానవత్వ పరిమళపు పుప్పం పూయించాలి
 ఒక చిన్న మొక్కగా మొలిచి
 రేపటి సూర్యోదయాన్ని చూయించాలి
 ఆ వైపుకి ఆలోచనల రహదారుల్లి వేసి
 ఆచరణాశిల ప్రయత్నం చేద్దాం
 ప్రపంచం కాలిపోతుంటే/ఎ అర్దరాత్రో నిద్రలోంచి ఉలిక్కిపడి లేచి
 అందరిలోకి మానవత్వపు మెలకువను
 విశ్రాంపజేయటమే కదా జీవితాన్ని జీవించడం అంటే.

వెలుగు

ఆధునిక కథా రచయిత ఉద్యిగ్నుతమ తెలిపిన కథ....

జిల్లేళ్ళ బాలాజీ
98666 28639

తమిళ మూలం: జ్ఞానపీత పురస్కార గ్రహీత, పద్మభూషణ్ - జయకాంతన్
అనువాదం: జిల్లేళ్ళ బాలాజీ

‘మీ మృఖ్లి కలిసి చాలా కాలమైంది. మీ కథలను చాలా పత్రికలలో చూస్తున్నాను. మాట్లాడటానికి చాలా విషయాలున్నాయి. ఎప్పుడైనా రావొచ్చు. రెండు వారాలుగా ఇంట్లో పడకమీదే ఉంటున్నాను. వ్యాధి అంటూ ఏమీ లేదు. మామూలుగా వచ్చే వాతరోగమే. కీళ్ళు పట్టేశాయి. రేపు రాకూడదూ, మాట్లాడుకుండాం.’ - మరుద నాయగం. N.B. తమరి ఆర్థిక పరిస్థితి ఎలా వుంది? వీలైతే నాకెంతో కొంత అప్పిచ్చి సాయిపడగలరు.

నేను నా పరిస్థితిని సరిచాసుకుని ఆయనింటికి బయలుదేరాను. వెళ్ళి దార్లో మరోసారి ఆ ఉత్తరాన్ని వదివాను.

ఈ ఉత్తరాన్ని రాసిన వ్రేళ్ళనే పనిముట్టుగా చేసుకుని బయటికొచ్చిన ఈ రాతలు, ఒకప్పుడు నాకు మత్తెక్కించి, సాహిత్యపు దాహన్ని కలిగించి, నన్ను మైమరపించి, నాకు నిద్రలేకుండా చేశాయి. నన్ను మాత్రమేనా? నాలాంటి వేలాది మంది తమిళ అభిమానులను తలలూపేలా చేసి, గంతులేసేలా చేశాయి.

పునర్వ్యక్తా యుగపు కాంతి దీపమనీ,

ఆధునిక సాహిత్య పరంపర యొక్క మార్గదర్శి అనీ... ఆనాడు అందరూ ఈయనను పొగిడారు. ఇప్పటికీ... కొందరు ఎక్కడైనా ఎప్పుడైనా మరుద నాయగాన్ని కీర్తిస్తూ పురస్కారాలిచ్చి పొగడటాన్ని చూస్తున్నాను.

ఒకప్పుడు నాలాంటివాళ్ళకు, ఆకాశంలో నష్టత్తంలా, అందుకోలేని లష్యంలా పున్న ఆయన, ఇప్పుడు అందరి నుండి దూరం కాబడ్డారు. ఔను, వెనక్కు తిరిగి చూసుకున్నప్పుడు, ఎక్కడో చూపులకు స్ఫుర్యంగా ఎంతో దూరంలో వెనకబడ్డ ఈయన వెలుగులో, మునుపు అడుగు జాడలు చూసి నడకలు నేర్చుకొని వచ్చినవాళ్ళందరూ ఒక సందర్భంలో కాలం వేగం వల్లనో, కొత్త కాంతి ఆకర్షణ వల్లనో, ఈయనను దాటుకొని ఈయన దృష్టికీ అందనంత దూరంలో నిలబడి... ఆ సుదీర్ఘ యాత్రలో ఒకక్షణం నిలబడి తిరిగి చూసినప్పుడు, ఈ మార్గదర్శి, ఈ మేధావి, ఈ కాంతి దీపం - వెలుగు తగి వెనకబడి అల్పమై పొయింది.

అయితే నాకు అలా కాదు.
తిక్కినవాళ్ళ నాటిన వాటికంతా మూలం, ఈయన లాంటివాళ్ళు దున్ని పెట్టటమే.

తక్కినవాళ్ళు కోసుకున్నవాటికంతా కారణం, ఈయన లాంటివాళ్ళు ఏపుగా పెంచటమే.

కాలప్రవాహంలో, బాధ్యతా వేగంలో ఆయన నుండి చాలా దూరం వేరై ముందుకెళ్ళి నేను నిలబడినప్పటికీ, ఆయనను చూస్తున్నప్పుడు నా కళ్ళకు ఆయన అల్పంగా తోచలేదు.

“నా జీవిత కాలంలో నేను సాధించిన వాటనీటికన్నా మీ రెండేళ్ళ సాధన గొప్పది. నేను వృధా అయిపోయాను. సామర్థ్యం లేకుండా పోయాను. సామర్థ్యమా? అది లేనే లేదనే అనిపిస్తోంది” అని నాతో ఎన్నోసార్లు అన్నారు. అది నన్నెంతో బాధించింది. ఎవరిని కలిసినా ఆయన శ్యాలో చెబుతున్నారట. అలాంటి ఒక ఆత్మమ్యానతా భావం ఆయనలో వెరుగుతూ వస్తోందా?

“మీరలాగ అనకండి. మీవల్ల తమిళ సాహిత్యమే ఒక కొత్త స్పృహను ఏర్పరుచుకుంది.” అని వాళ్ళ ఆయనకు బదులిస్తున్నారు. నేనూ చెప్పాను. ‘ఇలాగంతా చెప్పాలి, దాన్ని తన చెవులారా వినాలని ఆశించే,’ తనను తాను తగించుకొని మాట్లాడుతున్నాయన. అయితే మనం అలా పొగిడినా ఆయనకు కోపముస్తోంది. “ఇప్పీ వేదికపై బాగుంటాయి. మనసు అంగికరించదు.”

అని ముఖంపైన చరిచినట్టగానే
చెబుతారు.

ఇందువల్లనే కొందరు ఆయనను
చూడగానే తప్పుకుపోతున్నారు.
మాటల్లాడ్డానికి భయపడుతున్నారు. వెనక
చేరి ఆయనలోని లోపాలను
చర్చించుకుంటున్నారు. ‘క్రాక్’ అని
ఎగతాళి చేస్తున్నారు. అవన్నీ
వింటున్నప్పుడు నా మనసు
గాయపడుతోంది.

ఆయనున్న స్థానమేంటీ? చేసిన
పనులేంటీ? ఇప్పుడు అమృదపుతున్నాయే,
ఆ కాలంలో ఆయన రాసిన పుస్తకాలు...
‘శాట టైట్ కు రాసిచేస్తే రాసిన వాడికి
‘రాయల్సీ’ మాత్రమే దక్కుకుండా
పోతుంది. సామర్యమూ, సాధనా,
గొప్పతనమూ, కీర్తి కూడానా పోతాయి?

నా కళ్ళకు ఆయన అల్పంగా
అనిపించటం లేదు. దూరంగా వుండే

సత్యపు జ్యాలలాగా, రేపటి నా భవిష్యత్తు
సాక్షుదర్శనిగా, ఎప్పటికీ నేను స్తుతించే
దీపపు కాంతిలాగానే, ఆయన వున్నారు.

ఆయన తత్ప్రం, ఆయన ఉడ్డైశం,
ఆయన మాటలు - అని ఎలా అయినా
ఉండనీ, ఆయన తమిళ భాషకు చేసిన
మేలు అలాంటిది.

దూరంగా ఉన్నప్పటికీ, సూర్యుడు
చీకటి వలయంలో కనుపురుగైనా, ఆ దిశ
కేసి నేను నమస్కరిస్తున్నాను. పేదరిక
మూరా, కష్టాలూ అందరికీ సమిష్టి ఆస్తి.
అందుకనీ, గత జీవితాన్ని మర్చి
పోవటమా? ఆయనింట్లో నలుగురు
మనుమలు రెండ్రోజులు పస్తుంటే, నా
ఇంట్లో ఇద్దరు ఒకరోజు పస్తు! ఆ రోజు
చేతిలో కొర్కిగా డబ్బుంది. రాను పోను
బస్సు ఛార్లీకి, అద్ద ప్యాకెట్టు సిగరెట్టుకు
పోను, ఇంకా ఐదు రూపాయల నోటూ
మిగిలి వుంది. మిత్రునికి ‘అప్పు సాయం’
కింద దాస్తివ్వోచ్చు.

పురసకక్కాంలో ఒక చిన్న సందులో
నాలుగు కాపురాలున్నఁబక ఇంట్లో ఇరవై
రూపాల అర్థెకున్న ముందు పోర్స్టన్...
ఆయన ఇల్లు.

మరుదనాయగానికి - ఇరవై ఏళ్ళ
కూతురూ, పదహారేళ్ళ కొడుకూ, ఆరేళ్ళ

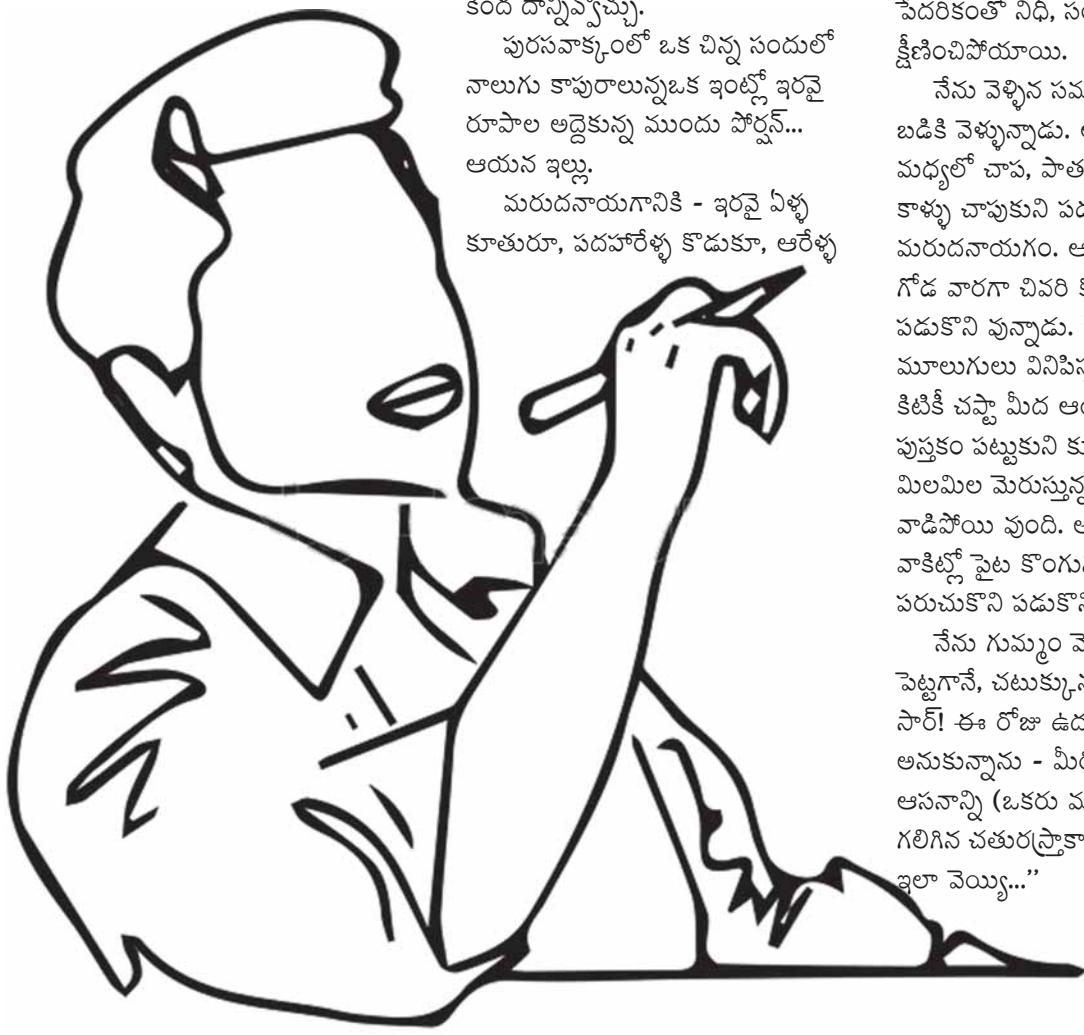
నేను వెళ్ళిన సమయానికు

పెద్దవాడు బడికి వెళ్ళున్నాడు. ఆ
చిన్న గబికి మధ్యలో చాప, పాత
బట్టలూ వేసుకుని కాళ్ళు
చాపుకుని పడుకొని వున్నారు
మరుదనాయగం. ఆయనకు కుడి
పక్కన గోడ వారగా చివరి
కొడుకు సిక్కెపడుకొని వున్నాడు.
‘ఊ ఊ’ అన్న మూలుగులు
వినిపిస్తున్నాయి. వీధి షైపున్న
కిటికీ చప్పె మీద ఆయన
కూతురు పుస్తకం పట్టుకుని
కూర్చొని వుంది. మిలమిల
మెరుస్తున్న యవ్వణ ప్రాయం
వాడిపోయి వుంది.

చివరి కొడుకూ అంటూ ముగ్గురు
సంతానం. భార్య లక్ష్మి ఆయన పెస్సిధి.
పేదరికంతో నిధి, సంపదా
క్షీణించిపోయాయి.

నేను వెళ్ళిన సమయానికి పెద్దవాడు
బడికి వెళ్ళున్నాడు. ఆ చిన్న గదికి
మధ్యలో చాప, పాత బట్టలూ వేసుకుని
కాళ్ళు చాపుకుని పడుకొని వున్నారు
మరుదనాయగం. ఆయనకు కుడి పక్కన
గోడ వారగా చివరి కొడుకు సిక్కె
పడుకొని వున్నాడు. ‘ఊ ఊ’ అన్న
మూలుగులు వినిపిస్తున్నాయి. వీధి షైపున్న
కిటికీ చప్పె మీద ఆయన కూతురు
పుస్తకం పట్టుకుని కూర్చొని వుంది.
మిలమిల మెరుస్తున్న యవ్వణ ప్రాయం
వాడిపోయి వుంది. అమృ వంటగది
వాకిట్లో షైటు కొంగును నేలమీద
పరుచుకొని పడుకొని వుంది.

నేను గుమ్మం మెట్టుషై అడుగు
పెట్టగానే, చటుక్కున కళ్ళు తెరిచి, “రండి
సార్! ఈ రోజు ఉదయమే
అనుకున్నాను - మీరొస్తారని... మీనా!
అసనాన్ని (ఒకరు మాత్రమే కూర్చో)
గలిగిన చతురప్రాకారంలో వుండే చాప
ఇలా వెంయ్యి...”

చాప చిరిగి పోవటమూ, దాన్ని తీసి పడేయటమూ ఆయనకు తెలిసినట్టు లేదు.

“అది చిరిగి పోయింది... పెద్ద చాప వేస్తాను.” అని గది మూలలో చుట్టి పెట్టి వన్న చాపను తీసుకొచ్చి వేసి లోపలికెళ్లి అమ్మ వెనక కూర్చుంది మీనా.

ఆమె వెళ్గానే సన్నని గొంతుతో, కళ్ళు ఆర్పుతూ ఇలా అన్నారు మరుదనాయగం: “చాపమీ చిరిగి పోలేదు సార్. ఉదయం కాఫీ పెట్టటానికి కట్టెలు లేవు. పాలవాడు పాలు అప్పిచ్చి వెళ్ళాడు. కట్టెలకు బదులుగా, చాప వుపయోగపడింది... కడుపులో ఆకలి మండి పోతున్నప్పుడు మంటలో ఏమేసి కాలిస్తే ఏంటీ? ఆ విషయంలో నేనూ కమ్ముచ్చిస్తూగా మారుతూ వస్తున్నాను...” అని నవ్వారు.

“దీనికం తక్కువ లేదు...” లోపలి నుండి భార్యనో, కూతురో సణిగిన గొంతు నా చెవికి మాత్రం వినిపించింది.

“లేట్ట్ ఇమ్మా నాకు దొరక లేదే?” అన్నాను నేను.

“నీది? మన పత్రికను అంటున్నారా? అది దొరకదు. ఎవరికీ దొరకదు. ఇక పైన అంతే - ఆట క్లోజ్స్...!”

“ఎందుకు సార్? ఏమైది?”

“నీదో అయ్యింది. అదలా ఉంచండి పోయిన ఇమ్మాలో వచ్చింది చూడండి మీ కథ... దానికి లెక్కలేనన్ని ఉత్తరాలు. పొగిపోకండి. అట్టీ ‘చెడా మడ’ అని తిడుతూ రాశినవే.”

నేను, “ఎదురు చూసిందే కదా?” అనగానే ఇద్దరమూ నవ్వాం.

“మాడర్న్ లిటరేచర్ - అంటూ వాటి గురించంతా గొప్పగా మాట్లాడుతారు. దాన్ని స్పృహించేవాళ్ళూ లేరు. రాస్తే ఆస్ట్రోదించేవాళ్ళూ లేరు. రాయటం చేతకని రచయితా, ఆస్ట్రోదించటం తెలియని పారకడూ... తలరాత! తలుచుకుంటే, తల దించుకోవలసిందే. మరో దారి లేదు...” అని కళ్ళు మూసుకున్నారు. కొన్ని సెకస్ట్ తర్వాత మూసిన కళ్ళు తెరవకుండానే, “మరో

దారి లేకేం? రెండు కన్నిటి బొట్టు రాల్సేసి, కలాన్ని విసిరి పారేసి ఎక్కడికైనా క్షపల చెయ్యటానికి పోవచ్చు.” అని నిరాంగా నవ్వారు. నేను మానంగా కూర్చుండిపోయాను.

వయసుకున్నా అధికంగా నెరిసిపోయిన ముంగురులు పడున్న మదుటి చర్చం, మదుతలు పడి నాలుగు వరుసలుగా ఏర్పడ్డాయి. అవి మెల్లగా పైకి కిందికి కదలాడాయి. తర్వాత ఒక్కొక్కటిగా మరుగున పడ్డాయి. మదురు కాంతిని ప్రసరించింది. కళ్ళు తెరుచుకున్నాయి.

“కళ్ళను గట్టిగా మూసుకుంటే మీకెలా వుంటుంది?” ఉన్నట్టుండి అడిగారు.

“చీకటిగా వుంటుంది.”

“కాదు, బాగా ఆలోచించి చెప్పండి. కళ్ళు మూసుకుంటే చీకటిగానే వుంటుంది? చీకట్లో కళ్ళు తెరుచుకుని వున్న చీకటిగానే కదా వుంటుంది?”

అయిన మాటలు నాకు విచిత్రంగా అనిపించాయి. ఆయన ఉన్నట్టుండి కొన్ని సమయాలలో రాస్తున్నట్టే మాట్లాడుతారు. కొన్ని సమయాలలో వ్యంగ్యంగా మాట్లాడుతారు. కొన్ని సమయాలలో ఇంగ్లీష్ కలిసిన తమిళం మాట్లాడుతారు. అది మాట్లాడుతన్న విషయంపై ఆధారపడి వుంటుంది.

“ఇంతసేపు నేను కళ్ళు మూసుకునే

ఆమె వెళ్గానే సన్నని గొంతుతో, కళ్ళు ఆర్పుతూ ఇలా అన్నారు మరుదనాయగం:
“చాపమీ చిలగి పాశలేదు సార్. ఉదయం కాఫీ పెట్టటానికి కట్టెలు లేవు. పాలవాడు పాలు అప్పిచ్చి వెళ్ళాడు. కట్టెలకు బదులుగా, చాప వుపయోగపడింది... కడుపులో ఆకలి మండి పాశతున్నప్పుడు మంటలో ఏమేసి కాలిస్తే ఏంటీ? ఆ విషయంలో నేనూ కమ్ముచ్చిస్తూగా మారుతూ వస్తున్నాను...” అని నవ్వారు.

వున్నాను. అయితే నాకు చికటిగా లేదు. అంతా కాంతిమయం. జగ్జోతీగా వుంది. తెరిస్తేనే చీకటి. ఒక్క నిమిషంలో కన్ను చీక్కటై పోతుంది. డాష్ట్రి అడిగితే ‘బ్లూ ప్లేషర్’ అంటున్నాడు. ఈ అనుభవం నాకు కాత్తేమీ కాదు. చిప్పుపుటీనుండి ఇంతే.”

“దీనికేమీ వైద్యం లేదా?”

“ఎంటీ, మీరూ యిలా అంటున్నారు? యిది వ్యాధి కాదు, జ్ఞానం! నేను కళ్ళు మూసుకోగానే నా లోపలున్న ఒక ప్రపంచాన్ని దర్శిస్తాము. అది కాంతినంతమైనది. ఒక్క మనిషి లోపలా ఒక ప్రపంచం వుంది. మీరు దాన్ని చూశారా?”

నేను ఆయన మాట్లాడినట్టే బదులిచ్చాను: “లేదు. నేను బయటున్న ప్రపంచంలోనే బ్రతుకుతున్నాను. దాన్ని నమ్ముతున్నాను దాని గురించే ఆలోచిస్తుంటాను దిగులు పడుతుంటాను.”

“అలా అయితే లోపలున్న ఆ ప్రపంచం అబద్ధం అంటున్నా?”

“ప్రపంచంలో అబద్ధం అంటూ ఏ ఏది లేదు. కల కూడా ఒక నిజమే. అయితే కల కన్న జీవితం నిజం. లోపలి ప్రపంచం కన్న బయటున్న ఈ ప్రపంచం నిజం అంటున్నాను. ఈ నిజమైన ప్రపంచపు నీడే మీ లోపలి ప్రపంచం అంటున్నాను. నీడ ఎలా అబద్ధం అవుతుంది?”

“అది ఎలా దీని నీడ అవుతుంది? దీనికి దానికి సంబంధమే లేదు. అది వేరు. దీనికన్న అన్ని విధాలుగా అది చిప్పుమైనది.”

“నా నీడ నా కన్న భిన్నంగా వుండకూడదా, ఏంటీ?”

“సిగరెట్టు వుంది కదూ?”

“వుంది” సిగరెట్టు ప్యాకేట్టునూ అగి పెట్టెనూ తీసిచ్చాను. వెల్లకిలా పడుకునే సిగరెట్టు వెలిగించేందుకు శ్రమించారు. నేను వెలిగించాను. నోటి నిండుగా సీల్చిన పాగను చూరు కేసి వదులుతూ సిగరెట్టు పెట్టెను వెనక్కి ముందుకూ తిప్పి తిప్పి చూసాడు. “బ్రాండును మార్చినట్టున్నారే?

అది సరే మనమే ఒక నీడగా ఉంటున్న ప్వాడు...” - ఉన్నట్టుండి ప్రశ్నలా ఒక అర్జు వాక్యాన్ని విసిరారు. నాకు అర్థం కాలేదు. మాట్లాడిన మాటలను మళ్ళీ గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాను.

‘దీనికన్నా అన్ని విధాలుగా భిన్నమైనది అది...’ ‘నా నీడ నా కన్నా భిన్నంగా వుండకూడదా, ఏంటీ?’ అన్నానే... ఓపో! దానికి ఎదురు ప్రశ్నా?...

‘మనమే ఒక నీడగా ఉంటున్న ప్వాడు?..’ మాటలు ఎక్కుడ దేనికేసి వెళుతున్నదో అర్థం చేసుకున్నాను.

“అలాగే అనుకుండా. మనం నీడ అనుకుంటే, దేని యొక్క నీడ? నిజమైన, స్ఫ్యాష్మైన, ఏదో ఒక వస్తువు ఉంటేనే కదా నీడ ఉండటానికి పీలపుతుంది? అలా అయితే, నీడ అన్నది సూర్తి నిజం కాదనిపిస్తోంది కదా? నీడకు, మాయకు, అబద్ధానికి కారణంగా ఆ - నిజమైన, స్ఫ్యాష్మైన వస్తువు ఏది? కంటికెరుగా దృశ్యాత్మకంగా వుండే మిమ్మల్ని నన్నా కాదని, కనిపించని, అరూపమైన ఏదో ఒక సూక్ష్మ వస్తువే స్ఫ్యాష్మైనది... అని నేను నమ్మలేక పోతున్నాను.”

అయిన నవ్వుతూ అన్నారు: “నీడకు ‘మనం దేని యొక్క నీడ’ అని ఎలా తెలుస్తుంది?” అని ఒక్క మాటలో అడ్డుకున్నారు. “నీడ అని మాత్రం తెలుసు కాబోలు?” అన్నాను. ఆయన పట్టు సడలింది. నన్ను చూస్తూ ఆయన నవ్వారు. నన్ను టెచ్చే చేస్తున్నబేటి అనిపించాయి ఆయన మాటలు. ఆయన మాటల్లోదంతా దేని కోసమో నేను అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాను.

‘ఎవ్వుడూ మీరొక మెటీరియలిస్ట్! మీతో మాటల్డాడి గెలవలేం. అందుకని మీ మాటల్ని నేను అంగికరిస్తున్నానని అర్థం కాదు. మాటలతో పరిష్కరించలేని విషయాలన్నింటి గురించి మనం ఆలోచిస్తున్నాం... ఏంటీ, కర్కె కదూ?’

‘మాటలతో పరిష్కరించలేని విషయాలన్నింటి గురించి మనం ఆలోచిస్తున్నాం...’ ఈ మాట నన్ను

ఆలోచనలో పడేసింది. ఆయన దారిలో నన్ను లాగుకుండానూ నా దారికి ఆయన రాకుండానూ, ఇద్దరికి మధ్యపుంగా ఒక దారి ఏర్పరిచేసారు. ఆ మాటలతో నేను మానం వహించాను.

‘మెటీరియలిస్ట్ కల కనకూడదా, ఏంటీ? కల ఇలాగే వుండాలని ఆజ్ఞాపేంచటానికి పీలపుతుందా?

ఆ కలలను పట్టించుకోకుండా పక్కకు నెట్టేస్తే, కలలే లేకుండా పోతాయా! కలలపై ఆసక్తి తెగిపోతే, కళలు, సాహిత్యం, సాందర్భం, ఆస్తాదన అన్ని తెగిపోయినట్టే అర్థం - ఆయన మళ్ళీ కళ్ళు మూసుకున్నారు. నుదితి మీర గితలు తేలి కదలాడాయి. “నేను ఏమేమా మాటలాలని అనుకుంటాను. అయితే అనుకోనిదంతా మాటలుతున్నాసు...” అంటూ మళ్ళీ కళ్ళు తెరిచి నన్ను చూస్తూ సిగరెట్టు బూడిడను నేలపై తట్టారు. తర్వాత సిగరెట్టును పెదాల మధ్య వుంచుకొని పాగ పీలుస్తున్నప్పుడు కళ్ళు మూసుకున్నారు.

“నేను చెప్పాలనుకున్నది కళ్ళు మూసుకున్నారే ఆలోచించటానికి పీలపుతోంది. కళ్ళు మూసుకోగానే అని ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోతున్నాయి. కలిసిపోయే వేర్యేరు ఆలోచనల్లో నుండి ఒకదాన్ని ఒక సూత్రాన్ని (దారాన్ని) ఒడిసి పట్టుకోవటం కష్టంగా వుంది. పట్టు జొరిపోతోంది. మాటలు తడబడుతున్నాయి. చెప్పాలను కున్నదాన్ని వదిలి దేన్నో చెబుతున్నాను. మాటల్డాడే విషయం పక్కదారి పడుతోంది. విడిచిపెట్టిన చోటికి మళ్ళీ వచ్చి చేరేసరికి అంతా అయోమయం. ఎంత కష్టం! ఇందువల్లే నేనో మంచి ‘కాన్సెప్టేషన్’ నలిస్తే” గా ఉండలేక పోతున్నాను. పెద్ద ‘బోరు’ ఆసామిగా అయిపోయాను. నాలో ఎన్నో లోపాలు. నాకు తెలియకుండానా ఉంటోంది? నేను ఎందుకూ పనికిరాని వాడినై పోయాను. మాటల్డాడటం రాకే రాయటం మొదలుపెట్టాను. ఔను రాయటం మాటల్డాడటం కన్నాకొంచెం సులభంగా వుంటుంది. ఎవరైనా చెప్పినదాన్ని కావాలంటే - అది కూడా

సరికాదు - ఎక్కడైనా చదివినదాన్ని

కావాలంటే మాటల్డాడుకుంటూ ఉండోచ్చు.

సౌంత ఆలోచనలను మాటల్డాడటానికి వీలుకాదనే అనుకుంటున్నాను.

రాయటానికి పీలపుతుంది. అదీ నాకు చేతనయిందా?” ఆయన పెదవి కొరికారు.

కొంతసేపు కళ్ళు మూసుకుని

ఆలోచించారు. తర్వాత ఒక నిర్మిష్టమైన నవ్వు.

“నేనేం రాసి చింపానీ? ఒక్క నిమిషం ఆలోచించి చూస్తే ఏమీ లేదు. నా మనసులో అనుకున్నదీ, నాలో ఉన్నదీ, దేన్నీ నేను బహిర్గతం చెయ్యేకి పోయాను. బహిర్గతం చేసినదంతా నిజం కాదు. అంతా అబద్ధం...”

“మీరెందుకిలా నీరాశతో మాటల్డాడుతున్నారు? మీ గురించి మీకు తెలియటం లేదు. నాకు సంబంధించి నంత వరకూ తమిళ సాహతీ ప్రపంచంలో ఒక కొత్త వెలుగును...”

“స్వ...” ఆయన చేతులూపుతూ నా మాటల్ని అడ్డుకుని ఆపారు.

“ఇలాంటి పాగడ్డలను విని నేను సంతోషించిన కాలమూ వుంది. అయితే ఇప్పుడు...” నా చేతుల్ని పట్టుకుని దగ్గరికి లాగారు. ఆయన చేతులు వణికాయి. ఉన్నట్టుండి ముఖం ఎర్రబడి కళ్ళు దీనంగా మారాయి. “నేనిప్పుడు మరణ శయ్యపై పడున్నాను. గడిచిన జీవితాన్ని ‘రికల్కెట్’ చేసి మాస్తే అంతా అర్థం లేని, నిస్సారమైన సంగతుల్లా, అబద్ధాలు ఆడే... జీవితాన్ని గడిపినట్టుగా అనిపిస్తోంది. ఇంకొకసారి జీవించటానికి అవకాశం లభిస్తుందా?.. ‘నన్ను ఈ దేశం గొరవించలేదు. పేదరికంలోకి నెబ్బేసింది. అలా ఇలా’ అని నా ఫ్రెంస్‌లో కొందరు అంటున్నారే, అదంతా నేను ఇందాకా చెప్పానే, ఆ అబద్ధానికి చెందిందే... జీవితాన్ని నేను వృథా చేసేశాను. పూర్ణా... కళ్ళు పోయాక సూర్య నమస్కారాలా...”

“ఏంటీ మనిషి ఇలా మొదలు పెట్టేశారు... బదులుకు మాటల్డాడుతూ వుండటం ఉంపోగంగా వుండదు.’ అని

ఆలోచించి మానంగా కూర్చున్నాను.

పేదరికమూ, రోగమూ అక్కడ సహజీవనం చేస్తుంటే ఆయన మనసు నిరాశ చెందదా ఏంటి? ఆయన మాటల్లాడే తత్త్వమూ, గొఱగుడూ నాకు సంబంధం లేనివైటి ఉండోచ్చు. ఆయన అనుభవం, ఆయన జ్ఞానం, ఆయన జీవిత పయనం, ఆయన మానసిక పరిపక్వత - ఇవన్నీ ఆలోచించి చూస్తే ఆవేదనగానే వుంది.

ఆయన మరో సిగరెట్టు వెలిగించారు. ఎక్కడో చూస్తూ సగం మానిన కళ్ళతో అన్నారు. “నేను కలాన్ని పట్టుకున్న ప్పుడు... అప్పుడు మీరు, పుట్టి కూడా వుందరు... కలలు కిట్టుగానూ, పెల్లిగానూ, లారెన్జ్ గానూ, ఆస్కూర్ వైట్ గానూ, చెకోవ్ గానూ, మాసా గానూ, దాసోవిక్స్ గానూ, టాల్ స్టేయ్ గానూ, ఎలాగెలాగో సంబంధమే లేకుండా సంచరించివుటికీ, ఇక్కడన్న డైలీ పత్రికల యుంత్రాలకు ఎర వేస్తున్నందుకే జీతం లభించింది. తర్వాత దానికి ఎరగా మారిపోయాను. నేను వుద్యోగం చెయ్యిని పత్రికే లేదు... అందులో గొప్పమీ లేదు. అంతా ఒట్టి కాగితాల వ్యాపారం. పాపపు మనమలు. ఈ పత్రికల వాళ్ళున్నారే, రానేవాడికి వాడే శత్రువు. మంచి సాహితీ వేత్తలను సంహరించటానికి అవతరించి వున్నారు... ఔను సార్... ఏదైనా ఒక పెద్ద పత్రికలో పది కథలు వరుసగా రాయండి... ఆ తర్వాత ఈ జన్మలో బాగుపడలేదు. నేను మామూలుగా చేప్పి ఈ నిజాలను వివరించలేను. పోను పోను మీరే అర్థం చేసుకోవచ్చు. మా... ఒట్టి పిపి అయిపోయాను!... ఎక్కడైనా వెల్లి గుమ్మా పని చేసుంటే కూడా, పెళ్ళాం బిడ్డల్ని బాగా చూసుకున్నామని ప్రశాంతంగా చావోచ్చు. ఏం చెప్పి ఇక్కై ఏం ప్రయోజనం? చెప్పండి. నాకు సంబంధం లేని ఉద్యోగంలో నేనే వచ్చి తగులుకుని జీవితాన్నిప్పుదా చేసేశాను, చూడండి. అంతిమ కాలంలో పత్రికను నడపాలని పాయ్యిందే నా బుద్ధి!... వస్తు ఒక్క ఇంటినీ అమ్మి, ప్రెస్సు పెట్టి... ఇప్పుడు పడకలో పడున్నాను. ఉన్నట్టుండి కన్ను

మూస్తే, నా బిడ్డలకు, నా వల్ల ఇప్పబిలవరకూ ఏ సుఖమూ అనుభవించని భార్యకు, పెళ్లి కానీ కూతురికి...” ఆయన గొంతు పూడుకుపొయ్యాంది.

“ఏ సార్, ప్రెస్సు ఏషైంది? పత్రిక అగి పోయిందా?”

“ఆగితే మాత్రం ఏం మునిగి పోతుంది? ఏదో లక్ష్యం తోటి ప్రారంభి స్తున్నట్టుగానే మొదట అనిపించింది. అంతా అబద్ధం! నాకు లక్ష్యమూ లేదు, వ్యాపార ద్వారా ధమూ లేదు. ఒట్టి గొప్పలు మాత్రమే మిగిలాయి.”

“ఈ సమాజ నిర్మాణంలో...”

“న్న- సమాజమూ, నిర్మాణమూ నూ! ఇవన్నీ వేదిక మీదికే. రచయిత నాణ్యతగా బతికే రోజలే పోయాయి. దాని అంతిమ కాలం ఇది. ఇంకా పోను పోను మోసపూరితమే. నిజం చెప్పాలంటే రచయిత సమాజానికి అవసరం లేని ఒక సోమరిపోతు అని రానున్న కాలం నిర్మయించబోతుంది. లేకపోతే, అందరూ అంగీకరించేదాన్ని, అందరూ చెప్పేదాన్ని, వాడూ చెబుతుంటే వాళ్ళి వదిలేస్తుంది. అంగీకరించబడిన, స్థిరికరించబడిన నిజాలనూ లేదూ అబద్ధాలనూ వాడు విభేదిస్తూ పుండాలి. అలా చేస్తేనే రానున్న సమాజం పుండి చూడండి, అది వాడిని బతికిస్తుంది. “సమాజ నిర్మాణ మార్పి, విషపం, మట్టిగడ్డ... ఇవన్నీజరిగి ప్రజలు

నేను వుద్యోగం చెయ్యని పత్రికే లేదు... అందులో గొప్పేమీ లేదు. అంతా ఒట్టి కాగితాల వ్యాపారం. పాపపు మనమలు. ఈ పత్రికల? వాళ్ళున్నారే, రానేవాడికి వాడే శత్రువు. మంచి సాహితీ వేత్తలను సంహరించటానికి అవతలంచి వున్నారు... పోను సార్... ఏదైనా ఒక పెద్ద పత్రికలో పది కథలు వరుసగా రాయండి... ఆ తర్వాత ఈ జన్మలో బాగుపడలేదు.

చెప్పినట్టు ప్రజా జీవితం... అలా ఇలా’ అని అంతా భారతి పాడాడే - ఆ రపోలో జనాలందరూ తిండికి దిగులు లేకుండా వున్నారు. అయితే, ఆలోచనలకు స్వేచ్ఛ ఉండాయ్యా? రచయితకు స్వేచ్ఛ అంటూ ఉండా?... మీరు చెబుతున్న సమాజ నిర్మాణం, సోషలిజమంతా, మీరంటుంటారే పీపుల్ పీపుల్ అని ఆ జనాలకు సరిపోతుంది.? But the intelligentsia -- they will suffer a lot. ఆ తర్వాత ఆలోచనాపరుడికి నరకమే. ఎందుకంటే రాసి జనాలకు సేవ చెయ్యకూడా లేకప్పుడై సమాజాన్నాను చెప్పుకూడా లేదు. రెండు చెప్పులు కుట్టి ఇచ్చేవాడే సమాజానికి అవసరం. నిజమైన రచయిత ఆత్మయోగి! కర్కై యోగుల వల్ల లోకిక జీవితం నిర్ణయింపబడుతుంది.? ఇతను దానికి? Straight Contrast.’

Let us drop the matter మనం ఈ విషయం గురించి మాటల్డడటం ఇక ఆఫ్టైం.” అన్నాను.

“If I am wrong please do correct meనేను మాటల్డేది తప్పగా పుంటే దయచేసి సరిదిద్దుండి.” అని ఆయన కొనసాగించారు. నాకు ఆయనతో విషాదించటం ఇష్టం లేదు. ఒట్టి అబద్ధాలను గుమ్మరిస్తున్నారే” అని మాత్రమే చెప్పగలను. ఆయనతో అలా చెప్పటానికి నాకు మనసు రాపటం లేదు. ఆయన ధోరణిలో ఆలోచిస్తే - లేదూ ఇద్దరికి మధ్యమైన ఒక ధోరణిలో ఆలోచిస్తే - ఆయన చెప్పించటంల్లో ఏ నేరమూ లేదనిపిస్తోంది. అయితే, ప్రపంచంలో జరిగే నేరాలను చూపించి ప్రపంచమే నేరపూరితమని చెప్పటం పెద్ద నేరం కదా?

“ప్రజలు వేరు. ‘రచయిత’ అన్న జ్ఞానవంతుడు వేరు అన్నది మీ భావన - అంతేకదూ” అన్నాను నేను.

“నేను చెప్పలేదు అయ్యా మీ రష్యన్లే చెబుతున్నారు. బాస్టర్ నాగ్ వ్యపారం ద్వారా కూడా తమరికి అది అర్థం కాలేదా? అంగీకరించబడిన, స్థిరికరించబడిన నిజాలను లేదూ అబద్ధాలను

విభేదించకుండా, తన ధోరణిలో అతను ఏదో చేపేశాడు. అది వ్యతిరేకంగానూ ఉండోచ్చు, ఉండిపోనీ... డాక్టర్ హివాగో నేను చదివాను. As a novel, it is nothing - ఏమీ లేదు, అతని ఆలోచనలన్నీ అబద్ధమైతే వాటి గురించి ఎందుకు బాధపడాలి? Let him write. అతనిని దేశద్రోహి అనటమూ, రష్యాను వదిలి వెళ్లిపొమ్మనటమూ - దేస్తీ తెలియ జేస్ట్రోంది? అతను - ప్రజలు అని అంటున్నామే, వారి నుండి భిన్నమైన వాడనే కదూ అర్థం? అందుకనీ ప్రజలను అతను వ్యతిరేకించటమూ సాధారణమే! I may be wrong తర్వాతి ఇష్టులో దాని గురించి ఒక ఆర్థికల్ వెయ్యాలిని రాసి పెట్టాను. “సోయియట్ రష్యాలో రచనా స్వేచ్ఛ” అని. పాయింట్ ఇదే: అక్కడ రచయితకు స్వేచ్ఛ లేదన్నది. మీరు అంగీకరించరు. But you can see my approach, ఒక మంచి స్టడీ... అది రాకుండా పోయిందే... పత్రిక క్లోష్టీ”

“అదలా వుంచండి పత్రిక ఏమైంది, అది చెప్పండి?”

“ఏమైంది? సమాప్తం... ఒక సిగరెట్టు ఇష్టుండి... సిగరెట్టును వెలిగించి పాగ వదులుతూ పదు నిమిషాలు వొనం వహించారు.

“... పేరు కొట్టు వాడికి వెయ్య రూపాయలు వైనే అప్పు. టైప్ బపుండరీలో ఒక ఏడువందల రూపాయలు. ఇద్దరూ కలిసి కోర్కుకు లాగారు. వెళ్లాను. “ఏమైనా చేసుకో నా దగ్గర ఇప్పుడు ఒక్క రూపాయి కూడా లేదని” చేపేశాను. పదిహేను రోజులకు ముందు one fine morning అమీనాతో వచ్చి ప్రెస్పును మూయించి అందంగా సీలు వెయ్యించి వెళ్లిపోయారు. ప్రెన్ పోనిష్టుండి, అప్పుకు సరిపోతుంది, ఆ ఆర్థికల్ లోపల చిక్కుకు పోయింది. నేనోక పూల్ ని. మొదటి రోజే తీసుకోచ్చి ఇంట్లో పెట్టేయాలనుకున్నాను, కష్టం! కష్టం!...”

కొంతసేపు వొనం! “గంట ఎంతయ్యంది?” “ఒకటి” “ఓ... మీరు వెళ్లాలి కదూ? మనింట్లో భోంచేయటానికి లేదు... పోయ్య వెలిగించి రెండ్రోజులు టైగానే అపుతోంది... ఇలా మాట్లాడి మాట్లాడే జీవితమే పనికి రాకుండా పోయింది... మిమ్మల్ని ఎందుకు రమ్మన్నానంటే... మీ ఆర్థిక పరస్ఫితి ఎలా వుంది? బడికి వెళ్లన్న కొడుక్కి రెండు నెలలుగా ఫీజ్ కట్టలేదు... చివరి రోజుల్లో ప్రాణం తియ్యటానికి పుట్టి ఇదిగో చాపపై పడున్నాడే, పీడికి మందులు కొనటానికి డబ్బు లేదు... ఉదయం ఇంటి వోనరొచ్చి చాలా అమర్యాదగా మాట్లాడేశడు... పాలవాడు పీధిలో గుంపు చేర్చాడు. నిన్న చూడండీ... ఇప్పటిదాకా నేను ఎవరికి భయపడి దాక్కున్నది లేదు. ఒక అడడానికి గుడ్డు అమ్మేదినిన్న ఒక ప్రైండ్ సాయంకాలం వస్తునని చెప్పాడు. ఆ నమ్మకంతో, ఉదయం వచ్చిన గుడ్డు అమ్మేదానితో, ‘ఒక అర డజన్ గుడ్డు ఇచ్చి పో సాయంకాలం తిరిగి వెళ్లన్నప్పుడు డబ్బిస్తాను.’ అని తీసుకుని తినటం అయింది. మనిషికొక గుడ్డు... అదే నిన్నబీకంతా ఆహారం. సాయంకాలం ఆ ప్రైండ్ రాలేదు గుడ్డది వచ్చేసింది... నేను ఇంట్లో లేను, బయటికి వెళ్లానని’ చెప్పమన్నాను. కిటికీ గుండా అది చూసింది... మానం తీసింది! నేను కృంగిపోయాను. పన్నెండణాల చిల్లరకు... వాళ్లనని తప్పు లేదు, లాళకెంత కష్టమో!... సార్! ఒక యాళ్ల రూపాయిలిచ్చి పోల్ చేశారంటే కొంచెం ప్రశాంతంగా ఉండోచ్చు...”

“యాళ్లై రూపాయలా?...”

“ఒక రెండు రోజులు టైమిస్టే...”

“ఓ. యిన్...”

“ఈసింటి, సోమవారమా?...”

మంగళ, బుధ, గురువారం మధ్యాహ్నం...”

“బెట్టర్... ఉదయమే ఇష్టానికి ప్రయత్నించండి?”

“చూద్దాం. కచ్చితంగా మధ్యాహ్నం... నేను బయలుదేరనా?” “ఇప్పుడు చేతిలో ఏమైనా చేంజ్ ఉందా?” “ఓ, యిన్.” అయిదు రూపాయల నోటును తీసి చాపాను. దాన్ని తీసుకుని చేతిలో పెట్టుకుని దీక్షగా చూసారు. “సరే, ఈ రోజుటికి భోజనం చెయ్యచ్చు...” అని ఆయన అన్న ధోరణికి నా కళ్లు చెమర్చాయి. తలపు వెనక నుండి సన్మని వెక్కిత్త శబ్దం వినిపించింది. ‘కూతురా? భార్యా?’ “సరే సార్ నేను బయలుదేరుతున్నాను.” అని లేచి నిలబడి నమస్కరించాను... “అమ్మా... వెల్లి రానా?” వాకిలి గుమ్మం మెట్లు మీద నుండి ఆయన భార్య చేతులు జోడించి సెలవిప్పించింది. “సార్... నేను ఏమోవో మాట్లాడాను... మీచేమీ మాట్లాడలేదే?...” అని ప్రారంభించారు మరుదనాయగం. “మన్నించాలి మిమ్మల్ని నేను మార్చలేను... అయినా చెప్పేను స్వేచ్ఛ స్వేచ్ఛ అని మీరు దేన్ని అంటున్నారు? మీ ఆశలను నెరవేర్చలేని స్వేచ్ఛ- మీ కడుపు ఆకలికి దారి తెలుసుకోలేని స్వేచ్ఛ, అదేం స్వేచ్ఛ? ప్రపంచంలో జీవించే స్వేచ్ఛనే పోగట్టుకుని, ఆలోచనలకు స్వేచ్ఛ అని చెప్పటాన్ని నేను అర్థం చేసుకోలేక పోతున్నాను. ఆలోచనా స్వేచ్ఛను ఎవరూ నిషేధించలేరు. ఇది ఒప్పు తప్పా అని చెప్పటం నిషేధమూ కాదు. తప్పులు అందరి తరఫునా జగగపచ్చు... స్వేచ్ఛను గురించి మీరు సరిగ్గా వివరించలేదు... గురువారం వస్తాను, అప్పుడు మాట్లాడుదా... నేను వెళ్లిస్తాను...” నాకు సెలవిచే ముందు ఆయన కళ్లు మూసుకు పోయాయి. నుదుటి చర్చం ముడుచుకుంది. మూసుకున్న కళ్లు లోపల, కాంతి ప్రవాహంలో మునిగిపోయారు కాబోలు! కళ్లు మూసుకొని వుంటే ఏం? తెరుచుకొని వుంటే ఏం? వెలుగు వుంటే సరే!

భిన్నవస్తువు మీద సీతమ్మ పద్యాలు

చీటిష్ట పద్య రచనా సంవిధానంపై వెలువరించిన వ్యాపం...

డా. వెనుగు నరసింహు రెడ్డి
89788 69183

వద్యం ఆయుష్మ యశస్వి పెద్దది. తెలుగు పద్యం చిరంజీవి కూడా. పదవ శతాబ్దిలో స్థిరపడ్డట్లు కనిపిస్తున్న పద్యం 21వ శతాబ్దిలో కూడా సజీవంగా ఉంది. వస్తుమార్పిడి చేసుకోలేని కవుల వల్ల వద్దమాన పద్యంలో చేతనత్యం పాశ్చ కొంత తగ్గింది కానీ దాని రూపానికి వచ్చిన ఛోకేదు. ఒక్క శతాబ్దిన నయసు కూడా నిండని వచన కవిత్వం ద్రవరూప మెత్తి అనేక మార్పులకు లోనపుతున్న వద్దమాన స్థితిని చూస్తూ ఉన్నపుడు చందోబద్ద పద్యపు ఉక్క శరీరాన్ని గుర్తించక తప్పని పరిస్థితి ఉంది.

‘చిత్తగీంచిరయ్య

‘సీతమూట’ శతక ముకుటం బాగా కుబిలంబి. అయితే ఈ గ్రంథాన్ని శతకం అనాలా, సంపుచ్ఛి అనాలా అన్న మీమాంస తలెత్తుతుంది. ఎందుకంటే ఇందులో రెండు వందలకు పైగా పద్యాలున్నాయి. ఆటవెలచితో పాటు కొన్ని తేటగీతులున్నాయి. చార్ట ధార్మ యాత్ర, నాస్తి బోణాల జాతర, సినారె, ఇల వైకుంఠ అధ్యాయాల లోని పద్యాలకు మకుటం లేదు. తెలుగు బాపు గురించి రెండు భాగాలలో పద్యాలున్నాయి.

జాతుల్లో ఆటవెలది సాందర్భమే వేరు. ఏ స్థానమూ గురువు కోసమో, లఘువు కోసమో గిరిగిసుకోకపోవడం దాని సౌలభ్యం. ఒకటి, మూడులది ఒక కొలత రెండు, నాల్గులది ఒక కొలత కావడం వల్ల దాని నడకలో నాట్యం వచ్చి చెరడమే కాకుండా కవిని కాస్తు సుఖపెడుతుంది. పారకుడి చెవిలోకి సంగీతాన్ని రుప్పుతుంది. యతి పడకపోతే ప్రాసయతికి పరిగ్రస్త ఇచ్చింది. అందుకే కావ్యాలు, పురాణాలలో దీని కీర్తి మకుటాయమానం. వేమున్న ఆటవెలదికి గుడిగడితే శతాబ్దాలుగా కని సమూహం ఆరిపోని హరతి కర్మారం వెలిగిస్తున్నారు. డా.చీటిష్ట సీతాలప్పీగారు ఇంతకు

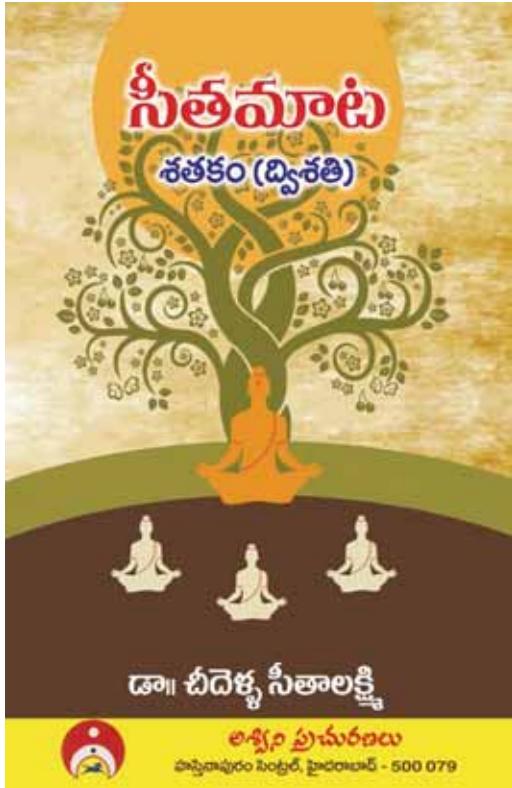
ముందు ‘జానకీ రాఘువీయం’ అనే శతకం రాపారు, ఆటవెలదిలోనే. ‘చిత్తగీంచరయ్యసీత మాట’ ఆమె రెండవ కవిత్వ పుస్తకం. స్వతహగ పరిశోధకురాలు, తెలుగు అధ్యాయకురాలు కావడం వల్ల సాహిత్యపు లోతుపాతులు ఆమెకు బాగా తెలుసు. తెలుగు లేఖాసాహిత్యం మీద, ప్రాచీనకావ్యాల్లో పీరికల మీద ఆసక్తి కరమైన పరిశోధన చేసారు. కవిత్వం మనసులో తారాచుతూ ఉండేది కానీ దానికి ఒక నిద్రిష్ట రూపాన్నివ్యాపంలో ఉద్యోగం పెద్ద అడ్డంకిగా ఉండేదంటారు. ఉద్యోగ విరమణ తర్వాత, యూనివర్సిటీ కాలపు మిత్రులు తిరిగి సరికొత్త మెనులుబాటులో కలుసుకోవడం వల్ల కవిత్వపు సుష్టు జ్ఞాపకాలు సీతా లడ్జీగారిలో తిరిగి మొలకెత్తాయి. భర్తలా కాకుండా చెట్టాపట్టాలేసుకు తిరిగే స్నేహాత్మి లాంటి పరిమి వెంకట సత్యమూర్తి సంపూర్ణ మద్దతు ఆమెకు కలిసివచ్చిన అంశం.

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ 2017 నుండి 2020 వరకు కవుల కూడలిలా పనిచేసింది. అక్కడికి రోజూ డజన్స్కోద్ది కప్పలు, రచయితలు, సాహిత్య అభిమానులూ వస్తుండేవారు. వాళ్ళలో వీరిద్దరి అటెండెన్స్ పెద్దదే. చూస్తుండగానే సాహిత్యం అంటే ప్రాణమిచ్చే విధంగా కొందరు మారిపోవడం నాకు గుర్తు.

అకాడెమి నిర్వహించే కావ్య పరిమళం, నవలా ప్రవంతికి వాళ్ళంతా క్రమం తప్పకుండా హజరయ్యావారు. సీతాలష్టీ జంట అమెరికాకు పోవలసి రావడంతో అకాడెమి కార్యక్రమాలను మిస్ట్ పుతామనే బెంగమ ప్రకటించి నప్పుడు సాహిత్యం పట్ల వారి ప్రేమ నాకు అర్థమయింది. ‘మీరు యూట్యూబ్లో నవలా ప్రవంతి చూడోచ్చు’ అని నందిని సిధారెడ్డి గారు వారికి చెప్పడం బాగా గుర్తుంది. నందగిరి ఇందిరాదేవి కథలను, అమృత్ము కథలను సేకరించి అకాడెమికి అందించారు వారు. అకాడెమి నుండి ప్రేరణ పొందిన వాళ్ళు కొండరు తరచూ ఆ మాట చెబుతుండేవాళ్ళు. అందులో చీదెళ్ళ సీతాలష్టీ గారితో పాటు దాసరి మౌహన్, జయంతి వాసరచెట్లు, ముదిగొండ సంతోష్, వింజామర సరోజ లాంటి వాళ్ళు పుస్తకాలు వేసే స్థాయిలో రచనలు చేసారు.

‘చిత్తగించరయ్య సీతమాట’ శతక మకుటం బాగా కుదిరింది. అయితే ఈ గ్రంథాన్ని శతకం అనాలా, సంపుటి అనాలా అన్న మీమాంస తలెత్తుతుంది.

జూతుల్సీ ఆటవెలది సాందర్భమే వేరు. ఏ స్థానమూ గురువు కోసమో, లఘువు కోసమో గిలిగీసుకోకపాపవడం దాని సాలభ్యం. ఒకటి, మూడులది ఒక కొలత రెండు, నాల్గులది ఒక కొలత కావడం వల్ల దాని నడకలో నాట్యం వచ్చి చెరడమే కాకుండా కవిని కాస్త సుఖపెడుతుంది. పారకుడి చెవిలోకి సంగీతాన్ని రుప్పుతుంది. యతి పదకపాపితే ప్రాసయతికి పర్చిష్టన్ ఇచ్చింది.

ఎందుకంటే ఇందులో రెండు వందలకు పైగా పద్మాలున్నాయి. ఆటవెలదితో పాటు కొన్ని తేటగితులున్నాయి. చార్ ధామ్ యూత్ర, నాన్న, బోనాల జాతర, సినారె, ఇల కైకుంరం అధ్యాయాలలోని పద్మాలకు మకుటం లేదు. తెలుగు భాష గురించి రెండు భాగాలలో పద్మాలున్నాయి. విద్యార్థుల పోరుబాట మీద, త్రీ చౌస్తుత్యం మీద, సెల్ ఫోన్ మీద, వలస కూలీల మీద, రైతుల మీద, ప్రత్యేక అధ్యాయాలుగా పద్మాలున్నాయి. సినారె, కాళోజీ, వలిగొండ రైలు దుర్భట మృతుల మీద శోకగితికలు, మోది గెలుపు మోదం తదితరాలు ఇందులో విశేషంగా చెప్పగిన పసుపులు.

చాలా పద్మాలలో నీతిబోధ, విలువలు లుప్తమవడం మీద వేదన కనిపిస్తూ ఉన్నప్ప టికీ వినూత్ర అభివ్యక్తులుండడం ఈ సంకలనం విశేషం.

‘సీచ్చైన పనులు నిను దరిద్రుని జేయు

రమ్యమైన పనులు రాజు జేయు
నెద్ది జేయు చుండునదియె దక్కును నికు

‘చిత్తగించరయ్య సీతమాట మాట’ ఆమె రెండవ కవిత్వ పుస్తకం. స్వతపాగ పరిశోధకురాలు, తెలుగు అధ్యాపకురాలు కావడం వల్ల సాహిత్యపు లీతుపాతులు ఆమెకు బాగా తెలుసు. తెలుగు లేఖాసాహిత్యం మీద, ప్రాచీనకావ్యాల్లో పీలికల మీద ఆసక్తి కరమైన పరిశోధన చేసారు. కవిత్వం మనసులో తారాదుతూ ఉండేది కానీ దానికి ఒక నిర్దిష్ట రూపాన్ని వ్యవహరించి ఉండ్రోగం పెద్ద అడ్డంకిగా ఉండేదంటారు.

చిత్తగించరయ్య సీతమాట’

‘మంచి వారిదెపుడు

మాట కటువవు

మాట తీపిలోన మరుగు విషము

ముండ్లు యుండిగూడ

ముద్దుగుండుగులాబి

చిత్తగించరయ్య సీతమాట’

ఈ పద్మాలలోని వస్తువు

అతినవ్వుపైనది కానప్పబీకీ, అభివ్యక్తిలో కొత్తదనం వల్ల పారకుడికి ఆసక్తి కలిగిస్తుంది. ఎనిమిది మంది భార్యలున్న శ్రీకృష్ణుడు జరిపేది అష్టాంగయోగ మంటారు కవయిత్రి. నాలాంటి వాడికిది కొత్త ఊహా.

‘మూడునొక్కటైన ముమ్ముర్రులే రక్ష, గర్వమెంత పెరుగు ఘనలంత దిగజారు’. ‘బద్ధకంబుకన్న బద్ధ శత్రువేది’, ‘ఏది చేయవలెనో యెరుగుటయే గొప్ప’ లాంటి సృజనాత్మక వాక్యాలు ఈ పద్మాలలో చాలా ఉన్నాయి. కవిత్వం పట్ల మమకారం, సామాజిక అవగాహన మెండుగా ఉన్న డా. సీతాలష్టీ గారి పద్మాలు పారకులను జాగరూకాల్చి చేస్తాయి. చూడండి.

‘ఎంత ఎదిగిన యున్న నంత యొదిగియుండు

మంచి నడత తోడ, మాటతో డ

పదుగురెడదలందు, వర్షిల్లవలె మీరు

చిత్తగించరయ్య సీతమాట’.

సగం న్యయం

జడ్జి జడ్జిమెంట్ విషయంగా చిన్న
కోణాలు చూపించిన కథ...

రాజేందర్ జంబో

తీ రుపతిలోని టాన్ క్లబ్ దగ్గరి నుంచి మొయిన్ రోడ్కి వెళ్లంటే కుడివైపు చిన్న సందు. కాస్త ముందుకు వెళ్లితే కుడివైపు చిన్న వినాయకుడి గుడి. దాన్ని ఆనుకొని హైప్రెస్ట్ స్పేషన్ కార్యాలయం. ఆ సందుకు ఎదురుగా ఓ కాంపాండ్ వార్ల. అక్కడ ముందుగా కస్పించేది రెండు మేజిప్రైట్ కోర్టులు, కాస్త దూరంగా సివిల్ కోర్టులు. వెనకవైపు సీనియర్ సివిల్ జడ్జి, జిల్లా కోర్టులు. ఆ సందుకు ఎడమవైపు వేపాలమ్మ గుడి.

కోర్టు కాంపాండ్ సందడి సందడిగా వుంది. ముందుగా వున్నది రెండు క్రిమినల్ కోర్టులు అందుకని ఆ ప్రాంత మంత్ర మరీ సందడిగా వుంది. రెండవ

ఇద్దరు పాశీనులు ఆసుటికేసులో ఏమి వున్నాయని. అతన్ని అడిగి సూటికేసు తెలిపించారు. దాన్నిండా నగలు. ఆ పాశీనుల కళ్ళ జీగేలు మన్నాయి. మద్రాస్ లో అమృదానికి వెళ్లన్నానని చెప్పాడు. కానీ అందుకు తగిన రశిదులు అతను వాళ్ళకి చూపించలేకపోయాడు. అతని మీద కేసు బెబిలించారు.

అదనపు మేజిప్రైట్ కోర్టు పరిధి, తిరుపతి వెళ్లణం. అంతేకాదు తిరుపతి కొండ కూడా ఆ కోర్టు పరిధిలోకి వస్తుంది. అందుకని ఆ కోర్టు ప్రాంతం మరీ రద్దిగా వుంది.

ఆ కోర్టుకి మేజిప్రైట్ కొత్తగా వచ్చాడు. కేసులని పరిశీలనగా చూస్తు న్నాడు. 11:30 గంటల ప్రాంతంలో ఓ కేసు విచారణకు వచ్చింది. అందులో ముద్దాయిలు ఇద్దరూ పోలీసులు. ఒకతను హైక్ కానిస్టేబుల్. రెండవ అతను కానిస్టేబుల్. వారిద్దరూ కలిసి తిరుపతి రైల్వేస్టేషన్లో ఓ నగల వ్యాపారిని బెదిరించి అతని దగ్గర వున్న నగలని లాక్కున్నారని వారిపైన ఆరోపణ. కేసుని పరిశీలించాడు మేజిప్రైట్. ఇన్సెప్కటర్ సాక్షం మాత్రమే మిగిలి వుంది. మిగతా అందరి సాక్ష్యాలు కోర్టు నమోదు చేసింది. ఒంటిగంట ప్రాంతంలో ఇన్వెష్టిగేషన్ వస్తూడని ప్రాసిక్యాటర్ కోర్టుకు చెప్పి, కేసుని ప్రక్కన పెట్టమని కోరాడు.

మేజిప్రైట్ ఆ విధంగానే కేసుని ప్రక్కన పెట్టాడు. ప్రాసిక్యాటర్ చెప్పినట్టుగా ఇన్వెష్టిగేషన్ వచ్చాడు. అతని స్టేట్మెంట్ని నమోదు చేశాడు. ఆ తరువాత ప్రాసిక్యాపన్ ఆ కేసులో మరేమి సాక్ష్యాలు లేవని చెప్పింది. మిగతా పార్క్ లిటీన్ పూర్తి అయిన తరువాత కేసులో వాదనలు కూడా

అయిపోయినాయి. రెండు రోజుల తరువాత కేసు తీర్పు కోసం వాయిదా వేశాడు మేజిప్రైట్.

తన చాంబర్లో కేసులోని సాక్ష్యాలని పరిశీలించాడు. ఓ ఆరు మాసాల క్రితం తిరుపతి రైల్వేస్టేషన్లో ఈ సంఘటన జరిగింది. నెల్లారు నుంచి మద్రాస్ వెళ్లన్న ఓ నగల వ్యాపారి ఇంకో ట్రైన్ కోసం తిరుపతి రైల్వేస్టేషన్లో దిగినాడు. అతని దగ్గర ఓ సూటీకేసు వుంది. దాన్నిండా బంగారు ఆభరణాలు వున్నాయి.

ఇద్దరు పోలీసులు ఆ సూటీకేసులో ఏమి వున్నాయని. అతన్ని అడిగి సూటీకేసు తెరిపించారు. దాన్నిండా నగలు. ఆ పోలీసుల కళ్ళ జీగేలు మన్నాయి. మద్రాస్ లో అమృదానికి వెళ్లన్నానని చెప్పాడు. కానీ అందుకు తగిన రశిదులు అతను వాళ్ళకి చూపించలేకపోయాడు. అతని మీద కేసు పెడతామని బెదిరించారు. అతను బ్రతిమిలాడినాడు. చివరికి అతని నగల సూటీకేసుని తీసుకొని వదిలిపెట్టారు. ఈ విషయం ఎవరికైనా చెబితే చంపివేస్తామని బెదిరించారు. అతను భయపడి నెల్లారుకి వెళ్ళపోయాడు.

ఈ వారం రోజుల తరువాత కొంత దైర్యం తెచ్చుకొని నెల్లారు ఎస్సీని కలిసి జరిగిన సంగతి వివరించాడు. అతను

కేసులో ప్రధాన సాక్షులైన నగల వ్యాపారి, అదేవిధంగా నగలు జప్తుచేస్తున్నప్పుడు వున్న ఇద్దరు సాక్షులు ప్రాసిక్యాపన్ కేసుకి సహకరించలేదు. కానీ ముద్దాయి గుర్తింపు పరీక్ష జరిపిన మేజిప్రైట్ దర్శాపు చేసిన ఇన్సెప్కెషనర్లు సాక్షుల సరిగ్గానే చెప్పారు. వాళ్ళ సాక్షులని ఎందుకు నమ్మకూడదని లంటూ ముద్దాయిలిద్దరికి జైలు శిక్షని విధించాడు. నగలు వ్యాపారికి ఇవ్వాలని ఆదేశించాడు.

చిత్తుర్ ఎస్పీలో మాట్లాడి విషయం చెప్పి న్యాయం చేయమని కోరినాడు. ఆ తరువాత ఆ వ్యాపారి తిరుపతి వెళ్ళి రాతపూర్వకంగా ఫిర్యాదు చేశాడు. ఆ సంఘటన జరిగిన రోజు డ్యూటీలో వున్న పోలీసు అధికారులని నిల్చిబెట్టి మేజిప్రైట్ ద్వారా గుర్తింపు పరీక్ష జరిపించారు. ఆ తరువాత వాళ్ళిద్దరిని అరెస్టు చేశారు. నగల సూట్‌కేసుని జప్తు చేశారు. చార్జీప్

దాఖలైంది. కోర్టులో కేసు విచారణ జరిగింది. నాదనలు జరిగాయి. కేసు తీర్పు కోసం వచ్చింది. ఇక్కడివరకు బాగానే వుంది. కోర్టులో ఆ వ్యాపారి వాళ్ళని గుర్తుపట్టలేదు. తన ఫిర్యాదు కూడా తాను ఇచ్చింది కాదని చెప్పాడు. నగల సూట్‌కేసు జప్తు చేసుకున్నప్పుడు హాజరు వున్న ఇద్దరు సాక్షులు కూడా తమకు ఏమీ తెలియదని తప్పుడు సాక్ష్యం ఇచ్చారు. కేసులో మిగిలింది ఇద్దరు. గుర్తింపు పరీక్ష జరిపిన మేజిప్రైట్. కేసుని దర్శాపు చేసిన ఇన్సెప్కెషనర్. వీళ్ళిద్దరూ సరిగ్గానే తాము చేసిన విషయాలు కోర్టులో చెప్పారు.

కేసులో ముఖ్యమైన సాక్షి నగల వ్యాపారి. అతను ప్రాసిక్యాపన్ కేసుకి సహకరించలేదు. అదేవిధంగా నగలు జప్తు చేసినప్పుడు వున్న ఇద్దరు సాక్షులు కూడా సహకరించలేరు. కేసులో మిగిలింది ఇద్దరు సాక్షుల సాక్ష్యం. ఇద్దరూ అధికారులే. వ్యాపారి ముద్దాయిలను గుర్తుపట్టలేదు కానీ నగలని గుర్తుపట్టడు.

తీర్పు చెప్పడానికి కోసం కేసు పైలుని తెరిచిన మేజిప్రైట్ ఏం తీర్పు చెప్పాలో ఓ పది నిముషాలు ఆలోచించి పైనోకి తీర్పుని డిక్షేట్ చేశాడు.

ఆ సాయంత్రం 4:30 గంటల ప్రాంతంలో తీర్పుని ప్రకటించాడు.

కేసులో ప్రధాన సాక్షులైన నగల వ్యాపారి, అదేవిధంగా నగలు జప్తు చేసుకున్నప్పుడు వున్న ఇద్దరు సాక్షులు ప్రాసిక్యాపన్ కేసుకి సహకరించలేదు. కానీ ముద్దాయి గుర్తింపు పరీక్ష జరిపిన మేజిప్రైట్ దర్శాపు చేసిన ఇన్సెప్కెషనర్లు సాక్ష్యం సరిగ్గానే చెప్పారు. వాళ్ళ సాక్ష్యాలని ఎందుకు నమ్మకూడదని లంటా ముద్దాయిలిద్దరికి జైలు శిక్షని విధించాడు. నగలు వ్యాపారికి ఇవ్వాలని ఆదేశించాడు.

సగం న్యాయమే జరిగిందని, నగల వ్యాపారికి ఇవ్వాలని ఆదేశించడం నచ్చని వ్యక్తులు అనుకున్నారు.

సగం న్యాయమన్నా జరిగిందని న్యాయవాదులు భావించారు.

తీర్పు ఒక్కటే. భావనలు రెండు.

అన్యేషణ పరిశోధనల సమాహరం - కుందెన

సాగర్ల సత్తయ్య విమర్శనా చతురతను తెలుపుతున్న వ్యాసం..

శీల అవిలేసు
91829 67423

‘ఏ’ మర్యాద ను ఇంగ్లీషులో క్రిటిసిజం అంటారు. అంటే చక్కగా విచారించుట (శబ్దరత్నాకరము) పర్యాలోచనం, సమీక్షణం, పరిశీలనము, యుక్తి యుక్తముగా వాదించుట (సూర్యరాయాంధ్ర) అని నిఘంటువులు చెబుతున్నాయి.

‘సరైన విమర్శ లేనిదే సరైన సాహిత్యం రాదు’ అని కొడవగంటి గారు అన్నట్లుగా చక్కని పరిశీలనతో, పరిశోధనతో, విశ్లేషణతో మనకు కుందెన సాహిత్య వ్యాసాల ద్వారా ఒక విమర్శనాత్మక గ్రంథం అందించాడు సాగర్ల సత్తయ్య.

‘కప్పి చెబితే కవిత్వం విప్పి చెపితే విమర్శ’ అని సినారె అన్నట్లు మొదట కండ మకరండం పేరుతో కవిత్వాన్ని, కుందెనతో విమర్శనాత్మక వ్యాసాలు రాసిన సాగర్ల సత్తయ్య కవిగా విమర్శకుడిగా తన ప్రస్తావాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడు.

కుందెన.... ఈ తెలంగాణ గ్రామీణ వస్తువు గాని, పదం గాని నేటి యువతకు తెలియదంటే అతిశయోక్తి కాదు. కుందెన అంటే రోటిలో పోసిన ధన్యాన్ని దంచేటప్పుడు అని చిల్లి పడకుండా వాడే గుండ్రటి ఇనుప సాధనం. తన రచనకు ఆ పేరు పెట్టడం ద్వారా మొదటే ఖైద్యం చూపాడు. దంచినప్పుడు వడ్డ మీద పోట్టు పోయి బియ్యం మిగిలినట్లుగా తన

ముపై ఐదు వ్యాసాల ద్వారా నిఖార్పిన ప్రముఖుల జీవితాలను, రచనలను నిప్పాక్షికంగా విమర్శనాత్మకంగా తన కుందెనలో చూపాడు.

ఇక కుందెన లోని సాహిత్య వ్యాసాలను పరిశీలిస్తే మొదటగా తన గ్రామానికి చెందిన కవి, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్తరంగప్పల నటుడు అయిన రావిరాల బుచ్చయ్య గురించి రాస్తూ పీరి రచనలు అలభ్యములని, నల్లగొండ సాహిత్యకారులు విస్కృతించిన బహుముళ ప్రజ్ఞాశాలి అని వారి గురించి నేటి తరానికి వివరాలు అందించాడు.

మానవీయ సంబంధాల పతాక అవని-అక్క-ఆకాశం అంటూ శ్రీమతి

పెరుమాళ్ల దేవమృ ఉద్యోగ విరమణ సంచికలో వివిధ కవులు రాసిన కవితలను స్పృశిస్తూ దేవమృ జీవిత చరిత్రను చక్కగా చూపించాడు.

“మా మూలాలను పరిశోధన పాతాళ గరిగెతో/మా పురాణాల పుర్త ట్యాంకుల్లో దేవతున్నం - మేం జంబూ ద్వీప వార సుల” మంటూ బడుగు జీవుల బతుకు పారం చెప్పిన సిద్ధెంకి యాదగిరి కవిత్వాన్ని విశేషించిన తీర్చ ప్రశంసనీయం.

వివిధ ఆల్ఫిత కులాలను విశేషిస్తూ ముఖ్యంగా యాదవుల ఆల్ఫిత కులమైన మంచులు జీవన విధానం వారి జానపద కళారూపాలు, కథాగానం, వాయిద్యాలు, బొమ్మల కొలువు మొదలైనవి వివరిస్తూ నేడు టీవీ సినిమా మాధ్యమాల ప్రభావంతో మంచులు క్రమంగా అంతరించి పోతుండడం ఎంతో ఆవేదనతో వివరించాడు.

నేటితరం సాహితీవేత్తలకు కూడా తెలియని మరో తెలంగాణ తొలితరం కథకుడు ఆపుల పిచ్చుయ్యను మొదటగా సంగిచెట్టి శ్రీనివాస్ శ్రమించి ఆయన రాసిన ఐదు కథలను సేకరించి “తెలంగాణ పోరాట” కథలు పేరుతో సంపుటిగా తెచ్చారు. వారి కథలను, వారి జీవితాన్ని సత్తయ్య విశేషిస్తూ ముందు తరాలకు పరిచయం చేయడం హర్షణియం.

వ్యాసం పాటల వాల్కునో (మోతుకూరి శ్రీనివాస్) గ్రంథాన్ని విశ్లేషిస్తూ అరుణోదయ కళాకారిణి, తెలంగాణ ఉద్యమ పాట నిమిలక్కుకు అణ్ణర నీరాజనం పలికాడు. నిమిలక్కుపై ఇతర రచయితలు రాసిన వ్యాసాల ద్వారా నిమిలక్కు సాహిత్య సాంస్కృతిక ఉద్యమ ప్రస్తావాన్ని కళ్ళ ముందుంచాడు.

పద్యం, వ్యాసం, నవల, కథ, గేయం, గానం, నాటకం, నాట్యం, చిత్రలేఖనం, సంగీతం ఒక్కటేమిటి సకల కళల నిలయం దోరవేటి. వారి రచనలను సమగ్రంగా విశ్లేషించడం అంటే సమగ్ర సాహిత్యాన్ని మదించినట్టే ఆ పనిలో సత్తయ్య సఫలీకృతుడయ్యాడని చెప్పవచ్చు.

కడియం దేవిడ్, గడ్డం మోహనరావు కలిసి రచించిన ‘అతడు అబ్రహమం’ లోని స్వయంకృషితో ఎదిగి పదిమందికి తోవ చూపిన ఆదర్శసీయుని పాత్రను చక్కగా విశ్లేషిస్తూ అబ్రహమం లాగా స్వయంకృషితో ప్రతి ఒక్కరూ ఎదగాలని సూచించాడు.

చక్కని కవిత్వం రాసి రాధేయగా చిరపరిచితుడైన నల్గొండ జిల్లా వాసి

రాచమల్ల దేవయ్య కవిత్వంలోని ఆర్టి, అవేశం, ఆలోచన చైతన్య శీలతను వివరిస్తూ “దళిత చైతన్య ప్రవాహం రాధేయ కవిత్వం” అని అభివృద్ధించాడు.

అతి తక్కువ పదాలలో విస్పృతమైన భావాలను వెదజల్లే కవిత్వ ప్రక్రియ నానీలు. ఆచార్య ఎన్.గోపి గారు ప్రవేశపెట్టిన నానీల ప్రక్రియ లో కవి రాపోలు సీతారామరాజు “ఖండాలు దాటాను/సంద్రాలు ఈశాను/కవిత్వం రుచి/ఎక్కువైనా ఒక్కటే” అంటూ రాసిన దక్కిణాఫ్రికా నానీలను విశ్లేషిస్తూ ఆ నానీలను ఎల్లలు దాటిన తెలుగు సాహితీ సారభంగా చూపాడు.

తల్లిదండ్రుల తర్వాతి స్కానం గురువులదే. తాను ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ఉండడంవల్ల ఆ వృత్తిలోని సాధక బాధకాలను పరామర్శిస్తూ గురువుల ఔన్నత్యాన్ని చాటుతూ దోరవేటి (ఎ.చెన్నయ్య) రచించిన “ఆచార్య దేవోభవ” కథల సంపుటిలోని కథలను విశ్లేషించిన తీరు చాలా బాగుంది.

సాహిత్య అకాడమీ యువ పురస్కార గ్రహిత శ్రీ గడ్డం మోహన రావు రాసిన ‘కొంగవాలు కత్తి’ నవలలోని చిందు కళాకారుల జీవనాన్ని, అంతరిస్తున్న చిందు బగోతుల కళారూపాలను చక్కగా విశ్లేషిస్తూ ఇది చిందు కళాకారులపై వచ్చిన మొదటి నవలగా పరిచయం చేశాడు.

“అన్నపు రాసులు ఒక చోట/ఆకలి మంటలు ఒకచోట” అంటూ సమాజంలో ఉన్న పొచ్చుతగ్గులను తూర్పార బడుతూ, తన జీవితాన్నంతా ధిక్కార స్పూరాన్ని విసిపెస్తూ, సాగిన సామాజిక చైతన్య పతాక కాళోజి కవిత్వాన్ని, జీవితాన్ని పరామర్శిస్తూ రాసిన వ్యాసం కూడా

నేటి కాలం సాహితీవేత్తలకు

కూడా తెలియని మరో కవి పుబ్లూపీసు వెంకట నరసింహరావు. నల్గొండ జిల్లా వాసి అయిన పుబ్లూపీసు 1918లోనే నల్గొండలో అంద్రుసరస్వతి నిలయం పేరట గ్రంథాలయం, 1922లోనే గోల్కొండ పత్రిక కంటే ముందే నీలగిరి పత్రికను స్థాపించిన మనతను వాల కోడలు పుబ్లూపీసు ఇందిరా రావు రచించిన తెలంగాణ పైతాళికుడు పుబ్లూపీసు జీవితం సాహిత్యం ద్వారా చెప్పేంతవరకు నేటి తరానికి తెలియదంటే విచారించదగ్గ విషయం.

ఉపయోగకరంగా ఉంది.

పరాయి భాషా ప్రభావంతో మన తెలుగు కునారిల్లతున్న విధానాన్ని ఎంతో ఆవేదనతో ‘తెలుగు వెలిగేదెలా’ వ్యాసం ద్వారా తెలియజేస్తూ తెలుగు భాషలోకి సాంకేతిక విద్య, వైద్య విద్యలకు సంబంధించిన పుష్టకాలు రావాల్సిన అవసరం ఉందని, మన తెలుగు భాషను మనం కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత మనం దరిషై ఉందని నొక్కి వక్కాణించాడు.

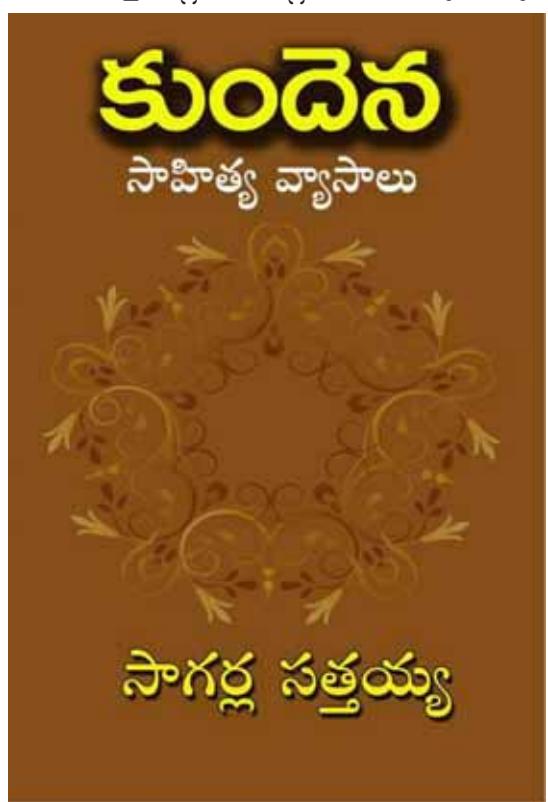
బడుగు జీవుల బతుకు చిత్రాన్ని తన నవలల్లో చక్కగా చిత్రికరించే మరో నల్గొండ జిల్లా నవలా రచయిత భూతం ముత్యాలు సాహిత్యంలోని వలస బతుకులు, బతుకుదెరువు, ఊగిసలాట, కులపుత్యుల ధ్యంసం, దళితుల అణివేత, సాంఘిక బహిష్కరణ మొదలైన దళితుల జీవిత నేపథ్యమును చక్కగా విశ్లేషించాడు.

కథల మాంత్రికుడు బాల సాహితీవేత్త పెండెం జగదీశ్వర రాసిన ‘గజ్జెల దెయ్యం’ బాల సాహిత్య కథల పుష్టకం ద్వారా పిల్లల్లో మూడు నమ్మకాలను పోగొడుతూ వారిలో శాస్త్రీయ దృక్ప్రాణాన్ని పెంపాందించేలా రాసిన కథలను విశ్లేషించి తీరు ఆహోదనీయంగా ఉంది. శివాజీ రవీందర్ ‘బాబా సాహాబ్

కుందెన

సాహిత్య వ్యాసాలు

సాగర్ల సత్తయ్య

అంబేద్కర్ షై రాసిన కవిత్వాన్ని విశ్లేషిస్తూ ఈ కవిత్వం బాభాసాహేబ్కు అక్కర మహిపోరంగా అభీవర్ణించాడు.

‘గాలికి గంధం పూయడం పుస్తుల లక్షణం/ఊహకు ఊహిరి పోయడం కపుల లక్షణం’ అంటూ తన గజశ్శ ద్వారా ప్రాచుర్యం పొందిన కన్నెగంటి గజశ్శను ప్రజా పక్షం వహించే గజశ్శగా వర్షించడం జిగింది.

ప్రో.పి.లక్ష్మీ నారాయణ రాసిన ‘కాగితపు పడవ’ కవితలను సామాజిక చింతన తత్త్వం కలిగినవిగా వివరించారు.

నల్గొండ జిల్లాకు చెందిన మరో విస్మృత కవి తండు సాయన్ దాసు. ఇప్పటికే ప్రజల నాలుకలపై సాయన్ దాసు తత్త్వాలు నడయాడుతున్నాయని, వాటినీ సేకరించాల్సిన అపసరం ఉండని తెలియజేస్తూ మానవతా విలువల నిధి అంటూ సాయన్ దాసును సాహితీ లోకానికి పరిచయం చేయడం అభినందనీయం.

బాల సాహిత్యంలో తెలంగాణ భాషా సాంచర్యాన్ని ఇమిడ్జ్ రచనలు చేసిన పెండం జగదీశ్వర్ కథలను పరిచయం చేస్తూ తెలంగాణ భాషలో తొలి బాలల కథా సంపుటి పెండం రాసిన ‘బడి పిల్ల గాళ్ళ కథలు’గా నిరూపించారు.

“నా చూపు విశాలం/నా పలుకు యదార్థం/నా భావం మకరందం” అంటూ డాక్టర్ నందిపాటి సుబ్బారావు రాసిన అమరావతి కవిత్వంలోనీ ఉప్పాంగిన భావలహరిని తన వ్యాసం ద్వారా చూపించాడు.

యాదాది భువనగిరి జిల్లా రామన్నసేట మండలం వెల్లంకి గ్రామంలో తన ఇంటిని గ్రంథాలయంగా మార్చిన మహానీయుడు డాక్టర్ కూరెళ్ళ విరలాచార్య. వారి స్వాత్రితో ఎందరో తమ గ్రామాల్లో గ్రంథాలయాలను నెలకొల్పుకున్నారు. ఆ ఉద్యమ స్వాత్రి కలిగిన కూరెళ్ళ గురించి సత్తయ్య రాసిన వ్యాసం మరెందరికో స్వాత్రి కలిగించేలా ఉంది. మరో విస్మృత కవి కవిత్రీగా కలం

పేరు కలిగిన శ్రీ మందపాటి వెంకట రాజు కవితా సంపుటి ‘మంచు వాన్పై రాసిన వ్యాసం చదివితే మంచువాన మనపై కురిసిన అనుభూతి కలుగుతుంది. మంద పాటి వారి రచనలు చాలావరకూ అముద్రితాలుగా ఉన్నాయని వాటిని వెలుగులోకి తీసుకు రావాల్సిన అవసరం ఉందని అన్నాడు.

మీర్ లాయక్ అలీ రాసిన ‘ట్రాజెడీ అఫ్ హైదరాబాద్’ ను ‘హైదరాబాద్ విపాదం’ పేరిట ప్రముఖ కవి డాక్టర్ ఏనుగు నరసింహరెడ్డి అనువదించిన తీరును, అది అనువాదంలా కాకుండా స్వతంత్ర రచనలా తెలుగులో అద్యంతం చదివించేదిగా ఉన్నదని వివరించాడు.

నేటి కాలం సాహితీవేత్తలకు కూడా తెలియని మరో కవి షబ్దమీసు వెంకట నరసింహరావు. నల్గొండ జిల్లా వాసి అయిన షబ్దమీసు 1918లోనే నల్గొండలో “ఆంధ్ర సరస్వతి నిలయం” పేరిట గ్రంథాలయం, 1922లోనే గోల్గొండ పత్రిక కంటే ముందే “నీలగిరి” పత్రికను షాపించిన మనతను వారి కోడలు షబ్దమీసు ఇందిరా రావు రచించిన “తెలంగాణ వైతాళికుడు షబ్దమీసు జీవితం సాహిత్యం” ద్వారా చేపేంతవరకు నేటి తరానికి తెలియదంటే విచారించదగ్గ విషయం. ఈ గ్రంథాన్ని, షబ్దమీసు జీవితాన్ని తన వ్యాసం ద్వారా సత్తయ్య సహాతుకంగా తెలియజేశాడు.

సంగీత సాహిత్యాలను తనలో ఇముడ్చుకున్న సరస్వతీ పుత్రులు డాక్టర్ ముడుంబై పురుషోత్తమాచార్యులు. వారు రాసిన ‘రహస్య భూతము’ ఆధునిక పద్య కావ్యం ద్వారా కవి సమాజ హితాన్ని గోరి సామాజిక రుగ్గుతలను రూపు మాపడానికి తన వంతు కష్టి చేసినట్లుగా సత్తయ్య వివరించాడు.

డాక్టర్ కూరెళ్ళ వారి శతకంపై రెబ్బి మల్లికార్జున్ రాసిన పరిశోధనాత్మక గ్రంథం విరలాచార్య విరలేశ్వర శతకము ఒక పరిశీలన. ఇది మల్లికార్జున్ పరిశోధనా పటిమను నిరూపించే గ్రంథమని అది నేటి పరిశోధకులకు ప్రమాణ పరిశోధనా

గ్రంథంగా ఉపయోగపడుతుందని వివరించాడు.

తన తండ్రి తండు సాయన్ దాసు తత్త్వాలు, కీర్తనల ద్వారా ప్రాచుర్యం పొందినట్లుగా వారి కుమారుడు డాక్టర్ తండు కష్టి కౌండిన్స్ కూడా తన రచనల ద్వారా అంత పేరు పొందాడు. కౌండిన్స్ కవిత్వంలో మానవతా పరిమళం విరాజిల్లుతుందని సత్తయ్య అంటాడు. తండ్రీ కౌడుకులిద్దరినీ తన కుందెనలో పొందుపరచడం అపురూపం.

‘నాన్న పచ్చి అబద్ధాల కోరు’ కవిత ద్వారా ప్రాచుర్యం లోకి వచ్చిన రొడ్డ సురేంద్ర కవిత్వంలో జీవన విలువల సారం ఉందని మరో వ్యాసం ద్వారా తెలియజేశాడు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం తన కలం ద్వారా గంభీర ద్వారా ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేసిన కవి మి ర్భూకులు వేఱు సంకోజు, నల్గొండ గడ్డ అందించిన అలుపెరుగని ఉద్యమ కవిగా మన కళ్ళ ముందు ఉంచాడు.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో ‘రణ గీతం’ ద్వారా బలమైన గౌంతు వినిపించిన కవి ఉపాధ్యాయుడు దాసోజు జ్ఞానేశ్వర్. అతని కవిత్వంలో ఆశ్రా ఆవేశం సమీళితంగా కనిపిస్తాయని తెలియజేశాడు.

సామాన్యాన్ని జీవితాన్ని అసామా న్యుడిగా వర్ణిస్తూ రెక్కల కష్టాన్ని

పరాయి భావా

ప్రభావంతో మన తెలుగు కునాలిల్లుతున్న విధానాన్ని ఎంతో ఆవేదనతో ‘తెలుగు వెలిగేదెలా’ వ్యాసం ద్వారా తెలియజేస్తూ తెలుగు భాషలోకి సాంకేతిక విద్యావైద్య విద్యలకు సంబంధించిన పుస్తకాలు రావాల్సిన అవసరం ఉందని మన తెలుగు భాషను మనం కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత మనం దలపై ఉందని నోక్కి వక్కాసించాడు.

నమ్మకుని కష్టాలకు ఎదురీది తర్వాత
తరానికి చక్కని మార్గం వేసిన ట్రైవర్
మల్లయ్య జీవితాన్ని డ్రెస్కర్ బెల్లి
యాదయ్య రాసిన రెక్కల మనిషి'
గ్రింథాన్ని కష్టాబీకి దక్కిన అరుదైన
గౌరవంగా వివరించాడు.

మంచి పుస్తకం సంస్థ 'తీయని
పలకరింపు' పేరుతో అచ్చు వేసిన
తెలంగాణ బడి పిల్లల కథల ద్వారా పిల్లల
సుజనాత్మకతకు పట్టాఫీషేకం చేసిందని
సామాజిక స్టూడ్యూ కలిగిన కథలు
పసితనములోనే రాసిన బాల
రచయితలను మెచ్చుకున్నాడు.
వట్టిముర్తి మట్టి పరిమళాలను
అందిస్తూ కవి, ఉపాధ్యాయుడు
పెరుమాళ్ళ ఆనంద్ నేత్రుత్సంలో రెక్క

విప్పిన బాల్యం' ద్వారా వట్టిముర్తి పారశాల
విద్యార్థుల యాత్రా విశేషాలను
వినూత్మంగా అందించిన విధానం,
సత్తయ్య రాసిన వ్యాసం చదివితే మనకు
మన పారశాల విహారయాత్ర
గుర్తుకొస్తుంది.

ఇలా ఏ వ్యాసం చూసినా 'కుందెన'
మనకు వైవిధ్యంగానే కనిపిస్తుంది
ఎందుకంటే ఒక అంశానికి
కట్టబడకుండా వస్తు వైవిధ్యం, ప్రక్రియా
వైవిధ్యం ఉన్న రచనలను సాగర్ల సత్తయ్య
ఈ 'కుందెన'లో చేర్చడం ద్వారా దానికి
ఒక ప్రత్యేకత వచ్చింది. తన వ్యాసాల
ద్వారా ఎందరో విస్కృత కవులను, గొప్ప
సాహిత్యాన్ని వెలుగులోకి
తీసుకురావడంలో సత్తయ్య పరిశోధన,

పరిశీలన, అన్నేషణాపటిమ మనకు
విదితమవుతుంది.

మరో ప్రత్యేకత ఏమిటంబే చదువు
నేర్చిన మార్గ నిర్దేశకుడు అయిన
గురువును గుర్తుంచుకొని తన 'కుందెన'
సాహిత్య వ్యాసాలను అంకితమివ్యాపారం
నిజంగా అభినందించదగ్గ విషయం.

సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్ అన్నట్లుగా
అవసరమైన సందర్భంలో అందివచ్చిన
విమర్శకుడు సాగర్ల సత్తయ్య.

ఈ 'కుందెన' భావి పరిశోధకులకు
చక్కగా ఉపకరించే గ్రింథమని ఘంటా
పథంగా చెప్పచుట. ఇంకా సత్తయ్య కలం
నుండి ఇంకా అనేక పరిశోధనాత్మక
వ్యాసాలు వస్తాయని ఆశిద్దాం.

అనువాదం: ఎలనాగ

ఒక్క డిద, గోధుమ వర్షాలు కలిసిన ఆకాశంలో
అవే రంగులు చిక్కబడిన వర్షాంతో ఒక మేఘం...
దాని అంచులో సూర్యాన్ని నల్లని అంచు

ఎడమకు, అంటే కుడికి
నల్లని పూరులున్న ఒక తెల్లని చెరీ కొమ్మ

నీ నల్లని ముఖం మీద వెలుతురువి నీడలు
సువ్వుక చిన్న బల్ల దగ్గర కూర్చుని
ముదిమి పండిన నీ బూడిద రంగు చేతుల్ని
ఉంచావు దానిమీద

పోలిష్ మూలం: విశ్వాబా సింబోర్స్క
అంగ్గం మండి అనువాదం: ఎలనాగ

బతికిపున్నవాళ్ళను పిలిచే
దయ్యం అనిపిస్తావు నువ్వు

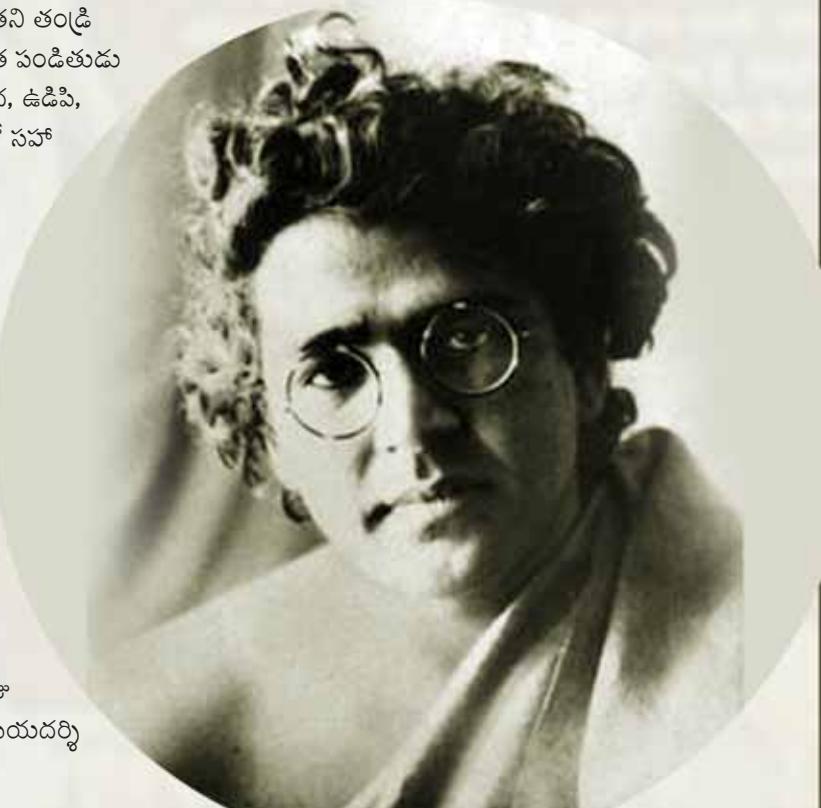
ఎందుకంటే, నేను కూడా
ఇంకా బతికిపున్నవాళ్ళలో జమ అయివున్నాను
నీ తలుపును కొట్టి ఇలా అనాలి నేను:
టూటా - అంటే, నమస్తే
ఏ జవాబుకూ ప్రశ్ననివ్యాపారంలో
పిసినారిగా ఉండకూడదు నేను,
ఆ ప్రశ్నలు జీవితానికి సంబంధించినవి అయితే.
అంటే ప్రశాంతతకు ముందరి తుపానులా అన్న మాట

నయా కవిత ప్రతిపాదకుడు...

సచ్చిదానంద వాత్మాయన్ ఆజ్ఞేయ

సచ్చిదానంద వాత్మాయన్ పంజాబీ భ్రాహ్మణ కుటుంబంలో 1911 మార్చి 7 న ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని ఖుమీనగర్ జిల్లా కాసియా సమీపంలోని ఒక పురావస్తు శిబిరంలో జన్మించాడు. అక్కడ అతని తండ్రి పురావస్తు శాప్రవేత్త హిరానంద్ శాప్రి. అతని తల్లి పెద్దగా చదువుకోని వ్యాంతిదేవి. సచ్చిదానంద వాత్మాయన్ హిందీ సాహిత్యంలో ప్రముఖ కని ఒక భారతీయ రచయిత, కవి, నవలా రచయిత, సాహిత్య విమర్శకుడు, పాత్రికేయుడు, అనువాదకుడు మరియు విష్ణవకారుడు. అతను తన కలం-పేరు ఆజ్ఞేయతో ప్రసిద్ధి చెందాడు. అతను విమర్శకుడు మరియు పాత్రికేయుడు కూడా. అతను నయా కవితకు ప్రతిపాదకుడు మరియు ప్రయోగ అధునిక హిందీ సాహిత్యం. అతను సప్తస్క్యు' సంపాదకుడు మరియు హిందీ వార్తాపత్రిక దినమన్నను కూడా ప్రారంభించాడు. అతను తన స్వంత పుస్తకాలతో సహా అనేక హిందీ పుస్తకాలను అంగ్గంలోకి అనువదించాడు మరియు కొన్ని ప్రపంచ సాహిత్య పుస్తకాలను హిందీలోకి అనువదించాడు. 1978లో కిత్తి నవోన్ మెన్ కిత్తి బార్ కోసం జ్ఞానపీర్ అవార్డు అందుకున్నారు. సచ్చిదానంద వాత్మాయనుడు 7 మార్చి 1911న ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని ఖుమీనగర్ జిల్లా ఖుమీనగర్లో ఒక డేరాలో జన్మించాడు. అతని తండ్రి హిరానంద పురావస్తు శాప్రవేత్త, అతను సంస్కృత పండితుడు కూడా. అతని బాల్యం గోరథ్ఫూర్, లక్ష్మీ, నలంద, ఉడిపి, మద్రాస్, జలంధర్, జమ్మా మరియు శ్రీనగర్తో సహా అనేక ప్రాంతాలలో గడిచింది. ఆయన రాసిన అంగోన్ కే పర్ ద్వార్ కవితల సంకలనానికి 1964లో సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, కిత్తి నావోన్ మే కిత్తి బార్ కోసం 1978లో జ్ఞానపీర్ అవార్డు లభించాయి. 1983లో భారతభారతి అవార్డు మరియు స్వర్ణ పుష్పగుచ్ఛం అవార్డు కూడా ఆయనకు లభించాయి. ఆజ్ఞేయ 20వ శతాబ్దపు అత్యంత ప్రభావవంతమైన హిందీ రచయితలలో ఒకరిగా పరిగణించబడ్డాడు. హిందీ సాహిత్యంలో అధునిక (అధునికవాదం) స్కాపుకడిగా పరిగణించబడ్డాడు. అతని రచనలలో మేధోవాదం మరియు వ్యక్తివాదం ఎక్కువగా ఉండేదని విమర్శలు ఎదుర్కొన్నాడు. అశోక రాజు విమోచన గురించి అతని పద్య నాటకం ఉత్తర ప్రియదర్శి

మొదటిసారిగా 1966లో ఛిల్లీలోని త్రివేణి ఓపెన్-ఎయిర్ ఫియేటర్లో రచయిత సమస్కంలో ప్రదర్శించబడింది. తరువాత దీనిని 1996లో ఫియేటర్ డైరెక్టర్ రత్న ఫియామ్ మణిపురికి మార్గారు. అస్ట్రి నుండి ఆ నాటకం ప్రపంచంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో ప్రదర్శించబడింది. అతను భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్, సుఖ్రదేవ్ మరియు యష్టిపాల్ ఆధ్యర్యంలో భారతదేశ స్వాతంత్ర్య పోరాట ఉద్యమంలో పనిచేశాడు. జైలు జీవితం 4 సంవత్సరాలు గిఫ్పాడు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం సమయంలో, అతను మూడు సంవత్సరాల పాటు భారత దళంలో కెప్టెన్గా సేవలందించాడు.. వివిధ వారపత్రికలకు సంపాదకనిగా పనిచేసి దేశ విదేశాల్లో పర్యటించారు. ఆయన కొన్ని త్రావెలాగ్స్ కూడా రాశారు. అతను 1957-58లో జపాన్కు వెళ్లాడు, అక్కడ అతను బౌద్ధమతం గురించి తెలుసుకున్నాడు, అది అతనిని ప్రభావితం చేసింది. 1961లో, అతను బర్క్రీలోని కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయంలో భారతీయ సాహిత్యం మరియు నాగరికతలో విజిటింగ్ లెక్చరర్స్ జూన్ 1964 వరకు పనిచేశాడు. అతను 4 ఏప్రిల్ 1987న మరణించాడు.

శ్రీ చిన్నా మెనెన్
సాహిత్య విమోచన
పరిగణించి
1978

కశల వెలుగులు నిండిన
మా ఓరుగల్లుకు
ఒక్కసారయినా రండి

చారిత్రక కట్టడాలను
శిల్పాలను
కళ్చూరా చూస్తి
మరిచిపోలేని అనుభూతులు
జడివానలో తడిసి

ఇక్కడి కళా కాంతులను
తనివితీరా తోడుకొని
వెళ్లండి

రుద్రదేవుని పరాక్రమం
గణపతిదేవుని
మతసామరస్య భావన
రాణి రుద్రమ దేవి
కత్తి అంచును ముద్దాడిన
శత్రువుల అశ్రు, రక్త ధారల
గూర్చి గుర్తుచేసుకోడానైకైనా
ఓసారి ఈ రణపుణ్య భూమిలో
అడుగు మోపి వెళ్లండి

ప్రపంచ వారసత్వ కిరిటంలో
కలికితురాయి ‘రామపు’
నగరం సడిబోడ్డున
కోటి దీపాల వెలుగు
వేయిష్టంబాల గుడి’
కోరిన కోర్కెలు తీర్చే
కోరమీసాల స్వామి కొరని
పీరన్న -
ఆడబిడ్డలకు మొక్కవోని
ఛైర్యం

చరిత్రే కోడయ కూస్తుంది

తండ హరీష్ గాడ్, 89784 39551

ఆదిపరాశక్తి ‘భద్రకాళి’
ఏకళిలసై చెక్కబడ్డ
శివపూర్వతుల దివ్యదర్శనా
భాగ్యము
గూడూరు సనాతన శివాలయం
మనముల చేతిమొనల్లోంచి
మొలిచిన
అద్భుత కళాఖండాలు
అశ్వర్యంలో ముంచెత్తుతూ
కాసేపు నోటి మాటను
కట్టిపెట్టే
సిటిలో తేలే ఇటుకలు
చేతులతో తాకగానే
శిల్పాల్లోంచి పుట్టే
సప్తసరాగాలు
ప్రకృతికి పచ్చని
చీరకట్టినట్టుగుండె
పాకాల వాగు
సముద్రమంత భరోసానిచ్చే
బయ్యారం చెరువు
పిల్లలకు, పెద్దలకు
కన్నుల పండుగలా
లక్ష్మివరం సరస్సు

చరిత్రనంత తప్పిపోసి
ఆధారాల దారులు నిరిగైంచే
శాసన పద్మాలు
రెండు కళ్ళను ఆర్పిసీమండా
తన వైపుకే తిప్పుకునే
పేరిణీ నృత్యం
ఒకచేమిటి
అన్ని రంగాల్లో ఆరితేరిన
కాకతీయుల గూర్చి
చరిత్రే కోడై కూస్తుంది
ఎప్పుడైనా
పీలుకుదుర్చుకొని
మా ఓరుగల్లుకు వచ్చిపోండి
చరిత్రకు సాక్ష్యంగా
మిగిలిన
శత్రుదుర్భేర్యమైన కోటను
కళాతోరణాలను దగ్గరగా చూసి
సరికొత్త ఆలచనలనందడిలో
మునిగి
చిరునవ్వులముఖాల్చి
తగిలించుకొని వెళ్లండి

“జయహో!

బాల సాహిత్యం”

- బాల సాహిత్య వ్యాసాలు

0000

లేదాళ్ళ జయ
87901 82908

తె లంగాణ రాష్ట్రంలో

బాలసాహిత్యం పై విశేష కృమి చేసిన బాల సాహితీవేత్త మానేరు రచయితల సంఘం వ్యవస్థాపకుడు డాక్టర్ పత్రిపాక మోహన్. వీరు నేపంల బుక్ ట్రస్ట్ ఇండియాలో తెలుగు సంపాదకులుగా ఉన్నారు. బాల సాహితీవేత్తగా బాల గేయాలను రచించి పుస్తకాలుగా తెచ్చారు. వివిధ భారతీయ భాషల్లోని బాల సాహిత్యాన్ని అనువాదం చేశారు. వీరు చేసిన ప్రసంగాలు, పత్రికలలో వచ్చిన వివిధ వ్యాసాల సమాహారమే “జయహో!

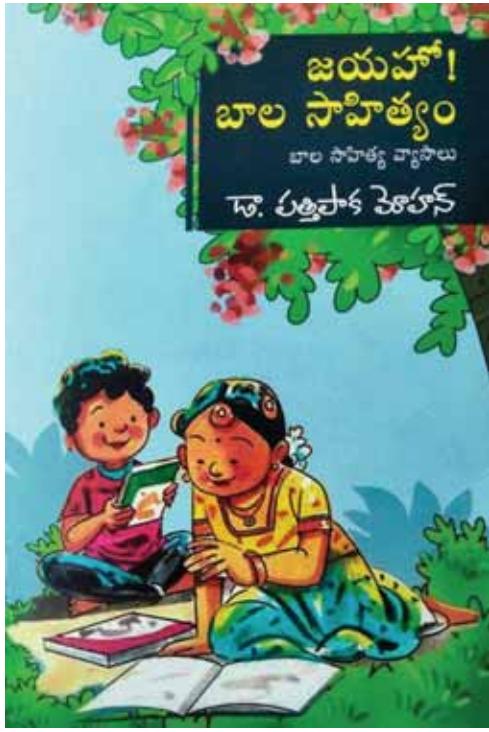
బాల సాహిత్య సేకరణ, నమోదు విషయంలో

వెనుకబాటుతనం ఉందని,
సమగ్రమైన సాహితీ నిధి పర్మాటు
విషయసేకరణ ప్రాంతాలవాలీగా
జరిగితే, భావితరాలకు స్వార్థి
దాయకమగునని రచయిత
'బాల సాహిత్య అధ్యయనం లో
ప్రాచీన తెలుగు అధ్యయన
కేంద్రం' వ్యాసంలో వ్యక్తికరిస్తారు.
తెలంగాణలో జరిగిన వికాసాన్ని
నమోదు చేసే క్రమంలో చరిత్రలో
రికార్డులలో లేని వందకుపైగా
బాల సాహితీవేత్తలు
కనిపించారంటారు.

బాలసాహిత్యం”. ఇందులోని వ్యాసాలన్నీ బాల్యం, పిల్లలు, బాల సాహిత్యం ప్రధాన కేంద్రంగా సాగుతాయి.

బాలలకు సరైన దిశాన్నిర్దేశం చేయడానికి సంస్కరంతో పాటు, సాహిత్యం కూడా దోహాదపడుతుంది. “ఇటీవలి కాలంలో పిల్లలు వారికి కావలసిన దాన్ని వారే స్పష్టించుకున్నారు” అని రచయిత అభిప్రాయపడతారు. జాతి, కుల, మత భేదం లేకుండా ప్రపంచంలోని పిల్లలందరికి ఆలోచన విధానంలో ఏకస్మాత్తత ఉంటుంది. పెద్దల నుండి వారసత్వంగా సంక్రమించిన బాల సాహిత్యం జానపద సాహిత్యం నుండి అవిర్భవించింది. భాషాభాషల మమకారం పెంచేది బాల సాహిత్యమే.

బాలసాహిత్యం తోనే మాతృభాష పరిరక్షణ జరుగుతుంది. భాతిక శాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత అయిన ఐన్ స్టేన్ చెప్పినట్లు “అమృతబాండగారాలైన పుస్తకాలు పిల్లలకు పరిచయం చేయాలి”. నేటి రోజుల్లో తల్లిదండ్రులు ఇంగ్లీష్ మీడియం పై మొజా పెరుగుతున్న కారణంగా కనీసం తెలుగు చదవడం, రాయడం రాని పిల్లలు తయారవుతున్నారు. వీరికి భాష ఎలా మాట్లాడాలో తెలియనపుడు అందులో ఉన్న తీయదనం ఎలా అరఫవుతుందీ? ఇలాగే కొనసాగితే తెలుగు భాష మృతబాసగా మిగిలిపోయే అవకాశం ఉంది. మాతృభాష తెలుగు అయినప్పటికీ.. తమ పిల్లలు తెలుగులో మాట్లాడటం, తెలుగు నేర్చుకోవడం చిన్నతనంగా భావిస్తున్నారు. మాటలు రాని పిల్లలకు సైతం కుక్క, పిల్లలను డాగ్, క్యాట్లుగానే పరిచయం చేస్తున్నారు. ఈ రాబోయే ప్రమాదం మనందరికి ప్రత్యక్షంగా కనిపించినా, మనం ఏమీ చేయలేని నిస్పాయు లమశుతున్నాం. ప్రభుత్వం మాతృభాషమ తప్పనిసరి చేయడంతో పాటు, తల్లిదండ్రులకు అవగాహన రావాలి. పిల్లలు పుస్తకాలు చదవడాన్ని పోత్తుప్రాంచాలి. వాళ్లలో స్పృజనాత్మక శక్తిని, భావాలనూ, కథల ద్వారా, కవితల ద్వారా బహిరంతం చేసేలా

చూడాలి. వాళ్ళ కోసం నిర్మహించే బాలోత్సవం బ్రహ్మాగ్రంథపాలుగా జరగాలని రచయిత ఆశిస్తారు. బాల సాహిత్యం మరింత వికసించడానికి వందలాది బాలసాహిత్య రచన కార్యాలాల ఏర్పాటుకు వీరు విజయ సారథిలా పనిచేస్తున్నారు. కేంద్ర సాహిత్య

అకాడమీ - రంగినేని చారిటబుల్ ట్రఫ్ట్ సంయుక్త నిర్వహణాలో అతి పెద్ద స్కాయలో ఒక తెలంగాణ ప్రాంతంలోనే కాదు, దేశంలోనే అతిపెద్ద బాలసాహిత్య రచన కార్యాల సిరిసిల్లలో జరగడానికి కేంద్ర బిందువులా పనిచేశారు. తెలంగాణాలోని రాజన్వ సిరిసిల్ల జిల్లా ముస్తాబాద్ జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల విద్యార్థి లోకం భాను ప్రసాద్ సేంద్రియ వ్యఫసాయం నేపథ్యంగా సాగిన కథను మహారాష్ట్రలో తెలుగును రెండో భాషగా నేర్చుకుంటున్న ఎనిమిదవ తరగతి విద్యార్థుల కోసం పాల్యాంశంగా ఉండటం నిజంగా అరుదైన సంఘటనగా అభివర్ణిస్తారు. ‘గిరిపెల్లి అశోక’ గారి నేతృత్వాలో సాహిత్య స్మాజన చేసిన ముస్తాబాద్ బడి పిల్లలను అభినందిస్తారు.

బాలసాహిత్య సేకరణ, నమోదు విషయంలో వెనుకబాటుతనం ఉందని, సమగ్రమైన సాహితీ నిధి ఏర్పాటు విషయసేకరణ ప్రాంతాలవారీగా జరిగితే, భావితరాలకు సూటి దాయకమగునని

రచయిత ‘బాల సాహిత్య అధ్యయనం లో ప్రాచీన తెలుగు అధ్యయన కేంద్రం’ వ్యాసంలో వ్యక్తికరిస్తారు. తెలంగాణలో జరిగిన వికాసాన్ని నమోదు చేసే క్రమంలో చరిత్రలో రికార్డులలో లేని వందక్కుపైగా బాల సాహిత్యాన్ని వెత్తులు కనిపించారంటారు. బాలసాహిత్యాలో కేరళలో జరుగుతున్న విషపం మన రాష్ట్రంలోనూ విష్టరించాలన్న ఆశాపా దృక్కుధాన్ని కనబరుస్తారు. తెలంగాణ వచ్చిన తర్వాత పార్యపుస్తకాలు తెలంగాణ సంస్కృతి సంప్రదాయాలతోనే కాదు, ప్రతి కవిని పరిచయం చేశాయి. తెలంగాణ ప్రభుత్వ పార్యపుస్తకాలు బాల్యాలోనే సంస్కృతిని జీవ ధాతువుగా అందించే దిశగా గొప్ప ప్రయత్నం జరిగిందంటూ అభినందిస్తారు.

చిన్నారుల మెరణ్ణు ఆలోచించే కాన్వాసు కావాలనీ, నేటి బాలలు ఆదర్శవంతంగా ఎదగడానికి సాహిత్యమనే ఎరువు అందించాల్సిన బాధ్యత గుర్తించాలంటారు. “జయపోఱా! బాలసాహిత్యం” పత్రిపాక మోహన్ గారి విలువైన బాల సాహిత్య వ్యాసాలు తప్పక చదివి, ఆచరించడగినవి.

తూరుపు తెల్లవారినది...

అన్యోచి

తూరుపు తెల్లవారినది తొందరగా కరవాలమెత్తి సింధూర, కథావిపంచికను తొట్టతొలిన్ తెరదీయరమ్మ, ఆదారి నిశాతకీర్మమని తప్పుగ నీ హ్యాదయూన విష్ణుల ముగ్గురక చేరనీయకుము నుగ్గగళమ్మున హంకరించుమా.

తేడాలేదు రణాంగణమిగ్గది హ్యాదిన్ ధిక్కార మేషూబ్రమే గాఢమ్ము పరుగెత్తుచున్నదదిగో కాలమ్ము నీఖడ్డమ్ము ప్రీడన్ వీడుమ ముందుముందు పదరా వైపల్యనైరాశ్యపున్ నిడన్ నిదరి జేరనీయకు ప్రజానీకమ్ము హర్షింపగన్.

సమాజ మార్పుకై తపించిన కవి

ఎన్. వెంకట రంగారెడ్డి

మరుగున పడ్డ కవిని పరిచయం చేసిన వ్యాసం...

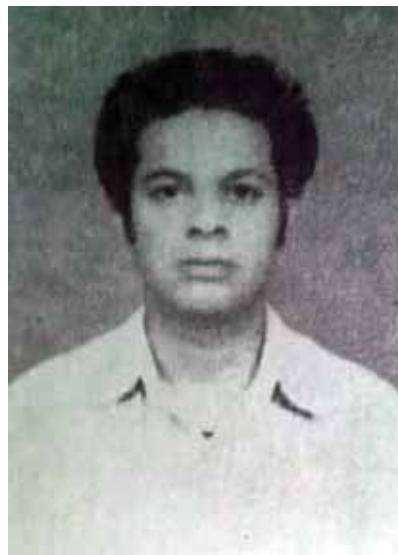
వేదార్థం మధుసూధన శర్మ
90638 87575

వ్యాసం శాప్త ఉపన్యాసకునిగా ఒకపైపు
తన ఉపాయిగ ధర్మాన్ని నిర్వర్తిస్తూ,
మరోపైపు కవిత్వమే ఉపాయిగా, సమాజం
లోని పరిస్థితులను ఆకథింపు చేసుకొని,
సమాజ మార్పుకై నిరంతరం తపించిన కవి
ఎన్. వెంకట రంగారెడ్డి.

పూర్వపు మహబూబ్ నగర్ జిల్లా, నేటి
నాగర్ కర్నూలు జిల్లాలోని కొల్లాపూర్
పట్టణానికి చెందిన కమలమై, కృష్ణ రెడ్డి
దంపతులకు రెండవ సంతానంగా వెంకట
రంగారెడ్డి 19-7-1951న జన్మించారు.
పట్టుదలతో ఉన్నత విద్యను అభ్యసించి,
వీరు వృక్షశాప్త ఉపన్యాసకునిగా ఉయ్యోగం
సంపాదించుకున్నారు. కొల్లాపూర్,
ఇబ్రహీంపట్టంలలో ఉపన్యాసకునిగా,
మెదక్ జిల్లా నర్సాపూర్లో, మేడ్చల్లో,
వికారాబాద్ సమీపంలోని మరిపల్లిలలో
గల ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలలో
ప్రిన్సిపాల్గో పని చేశారు. విధి వక్తించి
వారు సర్యోసులో ఉండగానే
27-1-2004న స్వర్గస్తులయ్యారు.

“శాప్తియమైన విజ్ఞత ఎంత
అలవరమకున్నా, కవిత్వం రచించని వారి
వ్యక్తిత్వం వికసించడం అసంభవం” - అని
భావమండు ఎప్పుడో పేర్కొన్నాడు.

“అధనస్యేవ దాతృత్వం
క్లీబ్ స్యేవాప్త కౌశలం
ఆజ్ఞస్యేవ ప్రగల్భత్వ మక్వేశాప్త వేదనం” -
ఈ రహస్యం గుర్తించి, శాస్త్రాన్ని

చేపట్టిన రెడ్డి గారు, కవిత్వానికి కూడా
రాయుడానికి సహాయం చేశారని
చెప్పవచ్చు. వారిని అన్ని ప్రగతివాద
అలోచనలు. వాటితోనే వారు విరివిగా
కవిత్వం రాశారు. అని ఆ కాలంలో అనేక
పత్రికలలో ప్రచురితమయ్యాయి.

ఆకాశవాణి షైఫరాబాద్ కేంద్రం ద్వారా
కూడా ప్రసారమయ్యాయి. వాటినన్నిటిని
“యున జ్యూల్” పేరుతో 1971లో,
“యుగ రశ్మీ” పేరుతో 1978లో,
“జ్యోతిర్లయ” పేరుతో 1983లో కవితా
సంపుటాలుగా ముద్రించి, వెలుగులోకి
తెచ్చారు. “ఇంత ఆ కాలంలో పారక
లోకాన్ని విశేషంగా ఆకట్టుకున్నాయి” -

అని వారి మిద్తులు పొట్టి శ్రీరాములు
తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం మాజీ ఉపకుల
పతి డాక్టర్ ఎల్లారి శివారెడ్డి, విక్రాంత
అర్థశాప్త ఉపన్యాసకులు డాక్టర్ కర్నాటి
లింగయ్య చెబుతున్నారంటే ఆ
కవిత్వంలోని గొప్పతనాన్ని మనం ఇట్టే
అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఒక కవిని అంచనా వేయాలంటే, ఆ
కవి తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని ఏ
విధంగా స్వీకరిస్తాడు. ఎలా అవగాహన
చేసుకున్నాడు. తాను పొందిన అనుభవం
లో నుంచి తీసుకున్న వస్తువును ఏవిధంగా
పట్టచేసి, ఎలా కవిత్వంగా సమాజానికి
అందిస్తున్నాడు అనేదాన్ని మనం
తెలుసుకోవాలి.

వెంకట రంగారెడ్డి ఒకపైపు
విద్యార్థులకు పాతాలు బోధిస్తునే,
మరోపై తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని
నిశితంగా పరిశీలించారు. సమాజంలో
వేళ్ళానుకున్న ఆకలి, దారిద్ర్యం, అవినీతి,
దోషించి, పొంస, పెత్తందారీ తనం,
అక్రమాలు, అన్యాయాలు మొదలైన
వాటిని చూసి మను చలించి, వాటిని
సమాజం నుండి పారద్రోలడానికి
తనవంతుగా కవిత్వం ద్వారా ప్రయత్నం
చేశాడు. సామాజిక చైతన్యం కోసం,
సమాజ మార్పు కోసం నిరంతరం
తపించారు. అభ్యర్థయ భావాలతో
కూడిన ప్రగతివాద ఆలోచనలతో

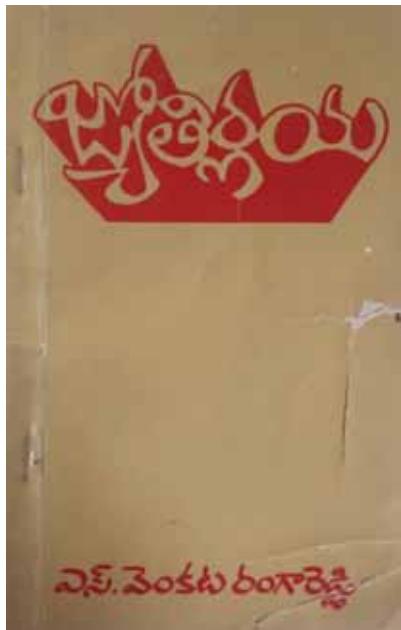
కవిత్యాన్ని రచించారు.

“యుగ రశ్మి” అనే కవితా సంపుటం లోని మొదటి కవిత ప్రగతివాద ఆలోచనలు’. దీని ద్వారా కవి యొక్క వ్యక్తిత్వం, ఆలోచనా దృష్టికం, ఉద్దేశాలు, వారి మార్గాన్ని మనం గమనించవచ్చు.

“నా కులం మమతల కులం నా మతం మానవత్వం నా గీతం సమంతా గీతం నా ధ్యానం విశ్వామిరాగం” అని తెలియజేశారు.

“ఎల్లలు లేవు నాకు సమస్త విశ్వం నా దృష్టి నిలుస్తాను అందరిలో కలుస్తాను అందరితో తెరలు లేవు నాకు తిమిరాన్ని పారుదోలు తాను నాడిపోని భావాల సుమల తైతన్యమే నా కాంతి...” అంటూ తనలోని భావాలను వ్యక్త పరుస్తాడు. “కలలో తేలిపోను కలతలలో నిద్రపోను ప్రగాఢమైన ఆత్మవిశ్వాసం నను వీడని జ్యోతి నన్ను నడిపించే మార్గదర్శి...” అని తేల్చి చెప్పాడు.

“కులమతాల చిచ్చు”

స్వార్థపరులు పస్తిన ఉచ్చు ఎప్పుడూ వెలిగే దీపంలా నేను ఈ చీకటికి దూరం...” అంటాడు. భవిష్యత్తుకు ప్రాణం పోసే ఆవేశం తన ఊపిరి అంటాడు ఇందులో.

“ఎవరికోసం ఈ కవితాగ్ని” అనే మరో కవితలో తన కవితా మర్గాన్ని కవి ఇలా తెలియజేశారు.

“ఎవరికోసం ఈ కవితాగ్ని ఎవరికోసం ఈ మాటల మంటలు ఎగరలేని పథ్ఫల కోసం కుణ్ణి నిండా కూడు లేని గూళ్ల కోసం అందరిలో ప్రాణమున్న ప్రాణం లేక ఊపిరిని పరులకు అమ్ముకునే దుక్కితిలో ఉన్న దీనుల కోసం దేర్శిస్తూ మానంగా వెలగవలసిన శ్రమజీవుల కోసం అందరిలా రక్తం పంచుకున్న సహజీవుల కోసం...” అంటాడు కవి.

“సమాజంలోని చీకటి నగ్గ చిత్రాలు ప్రతి వాడు రోధించ వలసిన అపురూప సత్యాలు కాలంతో పాటు అద్భుతం కావాలని సాంత ఆశల కోసం ప్రేమలు నటించి నటనతోనే తమ భవిష్యత్తును దిద్దుకొని చివరకు ఉపకారానికి అపకారం చేసే నరరూప రాక్షసుల రక్తం నరులెవ్వరు కాంచని సమయం కోసం...”

తన కవితాగ్ని ప్రజ్ఞరిల్ల చేస్తున్నట్లు స్వప్ంగా చెబుతున్నాడు కవి. రంగస్థలం ఎక్కి నటించడం చేతగాని వాళ్ళ, జీవిత రంగం లో బతకడం చేతకాక నటించే వాళ్ళ, సమాజాన్ని మధ్యపెట్టి దగా చేస్తుంటారు. అది గమనించిన కవి మనస్సు నుండి వచ్చిన భావ కవితాగ్ని నటించే బూటా చోర్డను కాల్పస్తాను అంటుంది.

“నువ్వు జీవితాన్ని శాసించ లేవు” - అనే మరో కవితలో అతిగా ఉద్దేశపడటం కూడా మంచిది కాదు అంటాడు. కాలమే అన్నిటికి సమాధానం చెబుతుంది

ప్రజాసాధ్యమ్

విలువలను పరిరక్షించుకుంటూ, సమాజంలోని చెడును తొలగించుకుంటూ, మంచిని పంచే ఆశా జీవిగా బతుకుతూ, నవ సమాజానికి దారులు పరురచుకుంటూ, ముందుకు పయనిస్తా, ఆ దృక్పథాన్ని తన కవిత్వం దాట్చా వ్యక్తం చేసే, సామాజిక చైతన్యం కోసమే జీవితాంతం బతికిన గొప్ప కవి ఎన్ వెంకట రంగారెడ్డి.

అంటాడు.

“ఉద్దేశపడకు

నిజం తేలుతుంది

గతం తీపి తలపులలో

వర్ధమానాన్ని పోల్చుకు

మరుగున పడిన గాధలను

తలచి తలచి

వేదనలలో వేసారకు” అంటాడు కవి.

సమాజంలో మంచిని సైతం చెడు

అనుకునే స్వార్థ మిత్రులు ఉన్నారని,

అయినా వారితో పోట్లాడడలుచుకో లేదని అంటాడు.

“మనసివ్వడం ఇవ్వటం నేర్చుకోవాలి”

అనే ఇంకో కవితలో

“జీవితాన్ని శిల్పింగా రూపకల్పన

చేయాలన్నా

మనిషి శిల్పి కావాలి మామూలు శిల్పి

కాదు

గొప్ప పని తనం కావాలి

దైర్యం కావాలి

నిశి పిలుపు వీడి

శశి తలపుల లో

కదలాడే

ఆశావాది అయిన

సమస్యల పురాణాలను వల్లించి

సమాధానాల అన్వేషణలో అగ్రగామి

అయిన

అక్షరమై మమతలు అల్లుకునే

కృపి సలిపే మానవతా వాది అయిన

మనసైన శిల్పి కావాలి...” అంటాడు

రంగారెడ్డి.

“యుగ రశ్మి” అనే శిర్షికలో

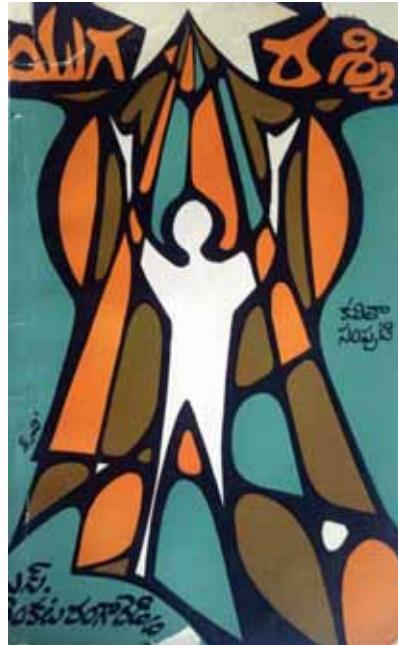
“విన్నావా ఆకలి కేకలు
చూశావా నిరసన జ్యాలలు
అవని అంతా మంటలు
అన్యాయుపు గంటలు
ఒకపక్క విందులు వినోదాలు
మరోపక్క ఎంగిలి మెతుకలు
చలువ గదుల్లో మెతుని పరుపులు
బీకటి గదిలో నేలాపై నిద్రలు
మేడల్లో సుఖాల నీడల్లో పస్తిలీ
స్నోనాలు
మేడ నీడల్లో మురికి కాలువ పక్కన
కాపురాలు...”

అని ధనిక పేదల మధ్య ఉన్న
అంతరాన్ని తెలియజేస్తూ కని,
“ధన్యాన్ని దాచి, ధరలను పెంచి
దోచుకుని మేడలు కట్టే
నేటి బీకటి బజారు వ్యాపారం
నలుగుతున్న సామాన్యల విషాదం..”
అంటాడు.

“నాయ్యత లేని సరుకును
నాయ్యామైన సరుకుగా చెప్పి
నోట్లు కూడా పెట్టుకుంటున్నారు
కోటీస్ట్రీట్లై కలలు కంటున్నారు
కష్టబీఫల బ్రతుకులే వడ్డీలుగా
వసూలు చేసుకునే దొంగలు
సోమరితపు నేటి దొంగలు...”

అని నేడు సమాజంలో జరుగుతున్న
అన్యాయాన్ని, సామాన్య జీవులను దోషిం
చేస్తున్న విధానాన్ని ఎంద కడుతున్నాడు
కని. ఇలాంటి అన్యాయాలను అక్రమాలను
దోషిం, దౌర్జన్యాలను ఎదుర్కొన్న వారి
మండి విష్టవం మొదలవుతుందని కని
“విష్టవ గీతం” అనే కవితలో ఇలా
విపరించాడు.

“కస్టిలి కథ విన్నావా
కష్టాలను కనుగొన్నావా
కదిలించవా సంఘాన్ని
రగిలించవా విష్టవాగ్గు..” - అని,
“విష్టవం తప్పదు”- అనే మరో
కవితలో కని
“రాపిడికి దోషిండికి
అవినీతికి, దౌర్జన్యానికి
అపుతి అయిపోతున్న ప్రజలకు
విష్టవం ఒక ఆయుధం

స్వేచ్ఛ, స్వేచ్ఛం కావాలని, కర్తవ్యం
పదేవదే వినిపించే సందేశం అందివ్వాలని,
మానవుని మనసులోని మాటను చెప్పాలని,
ఈనాడు రాసిన గీతంలోని ఈ కేక
ఎవరిది అని అడగాలని, క్రాంతి గీతం,
ప్రగతి పొట పాడాలని, జీవిత సత్యం
జీవన సందేశమై నెలగాలని, పిలుపులో
పలకరింపులు, ఆశలను, ఆశయాలను
రేకెత్తించాలని, నిరీక్షణ పరమార్థం
కోసునే సందేశాలు ఈ కవితా
సంపుటిలోని అనేక శీర్షికలలోని
తెలియజేస్తున్నాయి.

సమాజంలో అల్లుకున్న చీకటిని,
అలుముకున్న ఔరాశ్యాన్ని దీపాలే తొంగి
చూసే ఉత్సాహాలు అని, అవే చైతన్యానికి
ప్రతీకలని కని అంటాడు “దీపావళి” అనే
కవితలో. దీపావళి వేళ ఇంటింట వెలిగే
దీపాలు మన శక్తికి రూపాలని, దానవతను
రూపుమాపి, మానవతను పెంచే, రేపబి
ఆశ కిరణాలు అంటాడు. అవి ఆభ్యంద
యానికి సంకేతాలని, ఆలోచనలకు
ప్రతిబింబాలు అని నొక్కి వక్కాణి
స్తున్నాడు కని.

ప్రజాస్యామ్య విలువలను
పరిరక్షించుకుంటూ, సమాజంలోని
చెడును తొలగించుకుంటూ, మంచిని
పంచే ఆశా జీవిగా బతుకుతూ, నవ
సమాజానికి దారులు ఏర్పరచుకుంటూ,
ముందుకు పయనిస్తూ ఆ దృష్టధాన్ని
తన కవిత్యం ద్వారా వ్యక్తం చేసి,
సామాజిక చైతన్యం కోసమే జీవితాంతం
బతికిన గొప్ప కని ఎన్. వెంకట రంగారెడ్డి.
వారు రచించిన రచనలు ప్రగతి
మార్గదర్శకాలు. నేటి యువతకు స్వామీ
గీతాలు. సమాజానికి చైతన్య దీపాలు.
సమ సమాజ స్థాపనకు మూలస్తంభాలు.
ఆకస్మిక మృత్యువు ప్రాప్తించకుంటే, వారు
మరిన్ని రచనలు చేసి గొప్ప పేరు
ప్రభాతులు సాధించగలిగి ఉండేవారేవో!
అయితే నేమి వారు మరణించినా, వారి
అక్షరాలు స్ఫూర్తిదాయకాలు. వారి సేవలు
చిరస్కరణియాలు. వారు చూపిన దారులు
అనుసరణియాలు. వారు కన్న కలలను
నెరవేర్చితే అదే వారికి నిజమైన నివాళి.

స్వచ్ఛైన సెలయేటి అద్దంలో
మయిడుతల ముఖాన్ని
రువ్వుకుని
బతుకు మస్సుగ మురుప్పరి
నీటిలో తేలుతున్న సూరీన్ని
నాలుగు వేళ్ళ నడుము క్లిక్
మనిషించి
మది ఆల్ఫమ్లో ఫోటో జత
పరుస్తది ...

గుల్ మొహర్ ఉన్నెల్ గుండా
గాలిలొ విహారిస్తూ
పూలన్నింటిని షైకీ
ఎగరేస్తుంటే
స్వర్గంలో సంచరించిన సంతోష
భావాలు
పక్కి కూతతో జత కట్టి
పాత పాట ఒకటి అందుకుంటే
మనసు పుల్లెల బంతి అయితది ...

చినుకు ధారలకు
అర చేతితో చెక్ డ్యూమ్
కట్టి
వానవంతా దాచుకోవాలని తపాతపా
దోసిట్లతో నీళ్ళ దోబూచులాట
తనువంతా తన్నుయత్వం
ప్రకృతి కాగిలింత
ప్రియురాలు కన్న గొప్పది ...

పున్నమి రాత్రి సరదాగా
చుక్కలతో ముగ్గులు వేస్తూ
చందులుతో డేట్ వైట్
జ్ఞాపకాలు కొన్ని
ప్రత్యక్షం అయి
హృదయాన్ని పూయల వూపుతాయి
ఎద నిండా ఎక్కిశ్చ పడి
యేడికో లాక్కులతాయి..

జీవితం చిలిపిది
చిన్ని చిన్ని ఆనందాలను
పొట్లం కట్టుకుని పదిల
పరుచుకుంటది
దీల్ ఖుష్ అవడానికి
దినార్లు డాలర్లు అక్కర
లేదు
మనసు మంచు మొగ్గ అయితే చాలు

ఆనందాల పొట్లం...

దాసరి మోహన్, 99853 09080

అమై

అమై చొనత్యాన్ని చాటి చెప్పిన కవిత్వం...

అనురద్ధ

అమై
అమై
అమైజాన్ -
ప్రపంచానికి మానవ ఉత్సత్తి మమతల
కేంద్రం అమై.
శ్రీ

బిడ్డలైనా కొడుకులైనా అమైకోసమై
రాసిన ఈ కవితలన్నీ కన్నిటి కానుకలు.
హృదయార్పిత దువాలు.
అమైంటే అందరికీ ఎంత ప్రాణమో
చెప్పడానికి లేదు.

జీవితంలో ఎవరైనా తమ జీవితకాలం
బేషరతుగా ప్రేమించేది అమైను
మాత్రమే.

ముస్లిం సమాజంలో అమై పాత్ర
చాలా ప్రధానమైనది. శుంటిని అమై

**‘అంద్రు’ మేరే పాన్ బిల్లింగ్ హై, ప్రాపట్టి
ప్రాపట్లి హై, బాంక్ బ్యాలెన్ హై బంగా హై,
గాడీహై, క్యాప్టై .. తుమ్మారే పాన్’ అని
అమితాబ్ చండ్ అంటే మేరే పాన్’ మా
హై’ అంటడు దీవార్ సినిమాలో
శక్తికపూర్ ఆ సినిమా ఆ ఒక్క డైలాగ్
వల్ల ఆడాల్ఫినదానికంటే ఎక్కువగానే ఆడి
కలెక్షన్లు కూడా ఎక్కువనే రాబట్టింది. ఆ
డైలాగ్ వింటే ఇప్పటికి కండలల నీళ్ళ సుళ్ల
తిరుగుతే. అదీ అన్ని కాలాలలో, అన్ని
సందర్భాల్లో, దేశ కాల పరిస్థితులేమైనా,
మనిషి ఏ స్థితిలో వున్న అమై
తనతోపాటుగా ఉంటే వేల లక్షలకోట్ల
ఆస్తులు, అంతస్తులు, ఐశ్వర్యాలు అన్ని
దిగదుడుపే అనే వాస్తవం ! దటీజ్
అమైజాన్ -**

‘అమై ద్వారానే ఇంట్లో హడావుడి,
గడ్బడ్, వంట వాసనల ఘుమఘుమలు.
ఈంద్ వున్న లేకున్న, అమై చేతి వంట
ఈంద్కి దావతే ప్రతిపూట.
శ్రీ

తల్లిని తండ్రిని గౌరవించనివాడు
పుట్టనేమి గిట్టనేమి అని సూరికే అనలేదు.
అమైను గౌరవించాలంటే అది కేవలం
అమైలకే సాధ్యం. ఎవరున్న ఎవరైనా
అపురూపంగా చూసుకున్న రంటే ఆ
బంధం ఏమన్న కానీ అమై బొడ్డుపేగు
బంధం ముందు ఎన్ని అపురూప
బంధాలైనా, సేవలైనా దిగదుడుపే !

‘తల్లిని మించి దైవమున్నదా ?
అందరిని కనే శక్తి అమైకోక్కటే !
అవతార పురుషుడైనా ఓ అమైకు
కొడుకే’ - అన్నడు సినీకవి.
‘తల్లి పాదాల కింద స్వర్గం వుంది’
అన్నడు దైవదూత మహాప్రవక్త మహామృద్జ
(స.అ.స) 14 వందల 50 సంవత్సరాల
క్రితం తన హదినీలో.

శ్రీ

‘అంద్రు మేరే పాన్ బిల్లింగ్ హై, ప్రాపట్టి
ప్రాపట్లి హై, బాంక్ బ్యాలెన్ హై బంగా హై,
గాడీహై, క్యాప్టై .. తుమ్మారే పాన్’ అని
అమితాబ్ చండ్ అంటే మేరే పాన్’ మా
హై’ అంటడు దీవార్ సినిమాలో
శక్తికపూర్ ఆ సినిమా ఆ ఒక్క డైలాగ్
వల్ల ఆడాల్ఫినదానికంటే ఎక్కువగానే ఆడి
కలెక్షన్లు కూడా ఎక్కువనే రాబట్టింది. ఆ
డైలాగ్ వింటే ఇప్పటికి కండలల నీళ్ళ సుళ్ల
తిరుగుతే. అదీ అన్ని కాలాలలో, అన్ని
సందర్భాల్లో, దేశ కాల పరిస్థితులేమైనా,
మనిషి ఏ స్థితిలో వున్న అమై
తనతోపాటుగా ఉంటే వేల లక్షలకోట్ల
ఆస్తులు, అంతస్తులు, ఐశ్వర్యాలు అన్ని
దిగదుడుపే అనే వాస్తవం ! దటీజ్

అమైజాన్ -
కని పెంచే అమైకి ప్రత్యమ్మాయం
లేదు.
అమై ఎవరికైనా అమై. కొందరికైతే
అమై సర్వస్యం.

శ్రీ
అమైజాన్ అంటే నిండగా తెల్లటి
చాదర్ కప్పుకున్న శాంతమూర్తి కనిపిస్తది
ఎవరికైనా.
అమై తన జీవితాంతం కొడుకులు,
బిడ్డలు, బిడ్డల బిడ్డలకు చేసే సేవ
తీర్చుడానికి, బుఱం తీర్చుకోడానికి
మనమెవ్వరమైనా ఎన్ని జన్మలేత్తి ఎన్ని
సేవలు చేసినా ఎందుకూ కొరగాదు.

అమ్మనేవ త్యగాల చరిత్ర.
ఇదంతా అమ్మకు నివాళి, శ్రద్ధాంజలి
కాదు. అమ్మకు మరణం లేదు అని
చెప్పడమే! ఇదంతా అమ్మల చరిత్ర.

అమ్మలను చూసుకోడానికి చాతకాక
అనాధ ఆశ్రమాలలో వ్యాదిలేసినా ...
అమ్మల్ని గొంతుపిసికి అంతం చేసినా ఈ
నేలమీద ప్రయటికి అంతం కానీ
చరిత్రాత్మక మమతల త్యగ జన్మిపు -
అమ్మ.

లోకం మారినా, కాలం మారినా,
మనిషి మారినా మారిని సహజాతి సహజ
ప్రకృతి - అమ్మ.
ఒకేరోజు వేయపాత్రల పనిమర -

అమ్మ
స్వార్థం లేని మరిపాలు - అమ్మ
అమ్ముడుపోని వస్తువు అమ్మ
దళారుల బారిన పడని బంగారం,
ఆస్తి, అంతస్తు, వైభవం - అమ్మ
శ్రీ
అమ్మ జీవితం
ఒడిదుడుకుల పయనం
ప్రతి జన్మలో గొప్ప పరిచయం

అడుగడుగునా వివక్ష ఉన్నా ప్రతి
నిమిషం సానవెట్టే పట్టుదల
నీ తరంలోనైనా ఎండిన ఆకుల కథ
సృష్టి నీది శూన్యం నీది
గత వాస్తవాల భిప్పుత్త ప్రణాళిక నీది
ప్రతిబంధనికి ముడిపడిన ఒంటరి
బాధ్యత నీది
గడియ గడియకు గతించిపోతున్న
గుండె నీది

నాడు నీది నేడు నీది
రేపటి తరానికి మూలమైన సానం నీది
కోత కొడవలి పట్టిన వాటం నీది
చేత కలం పట్టిన చరిత్ర నీది
కొంగు నడుము చుట్టి ఇగను
ముడిపెట్టిన చైతన్యం నీది
తుదకు ప్రేమగా గుండెకు హత్తుకునే
చల్లని మనసు నీది
మా క్యా ప్రై ...
సమందర్ నే కహో 'మా వో ప్రై జో
బోలాద్ కే తమాం రాజ్ అప్పే నీఁ మే
చుపాలేతి ప్రై.
దూవా నే కహో' ...
'మా వో ప్రై జో గునేహగార్ బోలాద్

కో బి దోజక్ సే బచాలేతి
ప్రై' -
ఉన్ మా కా హాం నే
ఎహాతేరాం క్యా పేహాగా

ఉన్ మాకే గోద్ సే బద్కుర్ ఖయ్యాము క్యా
పేహాగా

జిన్ మా కే పేరోం మే
'జన్మత్ ప్రై'
ఉన్సై సర్ కా క్యా
'మఖాం' పేహాగా -

శ్రీ
తల్లి ప్రేమలోని శక్తిని,
అందాన్ని, వీరత్వాన్ని ఏ
భాస కూడా
వ్యక్తపరచలేదు -
ఈ కవిత్యం అమ్మను
ముద్దాడిన అక్షర పెదాలు

-
సలం అమ్ముజ్ఞాన
శ్రీ

పపంచంలో అమ్మ అనే ఒకే ఒక
బంధం ఎంత సెంటిమెంటులను
చేస్తుంది మానవ సమూహాలకు
తెలుసు. అందరం అమ్మకు
కడుపుకోత పెట్టినవాళ్లమే. అమ్మ
లేకపోతె గుండెకోత అనుభవిం
చిన వాళ్లమే. అమ్మ పిల్లలందరికీ
ప్రత్యక్షంగా కనిపించే దైవమే.
ఇన్ని భావీద్వేగాల మధ్య ఇన్ని
ఘుర్ఱణ సంఘుర్ఱణల మధ్య
కలుషితం కాని ప్రేమామృతం
ఏదైనా వున్నదా అంటే అది అమ్మ
చనుబాలు. ఆ చనుబాలు మన
మొదటి ఆరునెలల అపోరం.

అమ్మ తన ప్రయారిటీ తానిచ్చుకోదు.
మనమూ ఎలాగూ ఇవ్వలేము.

అమ్మ ఇంట్లో వున్నప్పుడు ఇల్లు ఎలా
ఉంటుందో ...

అమ్మ ఇంట్లో ఓ రెండురోజులు
లేకపోతే ఎలా వుంటుందో ఆ కష్టం, ఆ
ఇబ్బంది అందరికి తెలుసు. అలాంటి
అమ్మ మొత్తానికి లేకపోతే ఆ నరకము
మాటల్లో చెప్పలేము. అది అనుభవించే
వారికి తెలుస్తుంది.

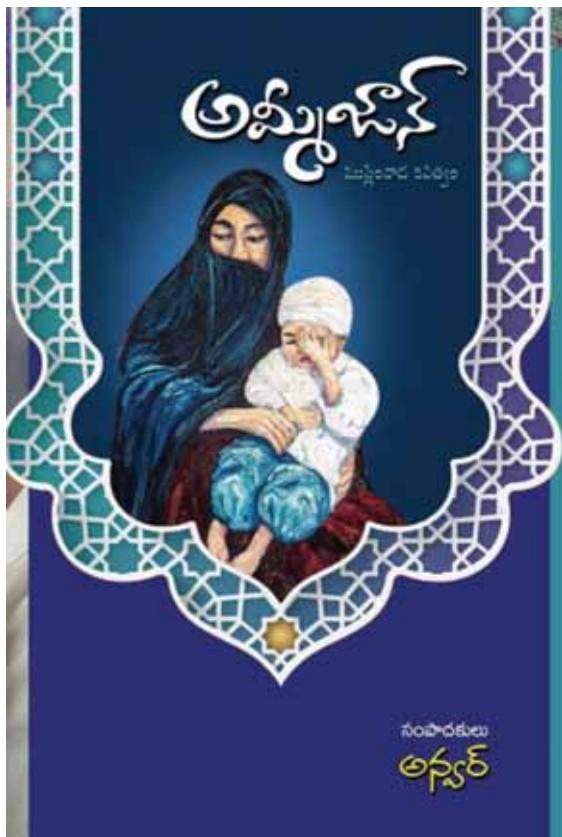
ప్రపంచంలో అమ్మ అనే ఒకే ఒక
బంధం ఎంత సెంటిమెంటులను చేస్తుందో
మనవ సమూహాలకు తెలుసు.

అందరం అమ్మకు కడుపుకోత
పెట్టినవాళ్లమే. అమ్మ లేకపోతె గుండెకోత
అనుభవించిన వాళ్లమే.

అమ్మ పిల్లలందరికి ప్రత్యక్షంగా
కనిపించే దైవమే.

ఇన్ని భావీద్వేగాల మధ్య , ఇన్ని
ఘుర్ఱణ సంఘుర్ఱణల మధ్య కలుషితం
కాని ప్రేమామృతం ఏదైనా వున్నదా అంటే
అది అమ్మ చనుబాలు. ఆ చనుబాలు
మన మొదటి ఆరునెలల ఆపోరం.
అమ్మ పాలు మాత్రమే తాగి పెరిగిన
వాళ్లం.

అమ్మ మనల్ని కన్న రుణం
అమ్మ పాల రుణం ఏ మాత్రం

తీర్పుకోలేని జీవితాంతపు బుఱగ్రస్తులం మనం.

దైవం అన్నిచోట్లా అందరికి అన్నివేళలా అందుబాటులో ఉండలేక తన రూపంలో అమ్మను పంపాడు అంటరు. అది ముమ్ముచీకీ నిజం. అందుకే అమ్మ వాస్తవం నాన్న నమ్మకమయ్యాడు.

అమ్ముజాన్ కవితా సంకలనం ఒక హృదయార్థిత మహా కావ్యం.

కన్నిశతో కొందరు, దుఃఖంతో కొందరు, అత్యంత ప్రేమతో కొందరు అమ్ముజాన్ కవితలను రాశించ్చు. అమ్మ కవితతో కొందరు గొప్ప కవులుగా నిలబడుతున్నారిందులో. కొందరు మహాకవులు అమ్మ మీద ఒక్క వాక్యం రాయలేకపోయారు. కారణాలు అనేకం. ముఖ్యంగా భాగా గాఢమైన అనుభూతి వల్ల మాత్రమే కవిత రాయలేకపోయారు. వాళ్ళ శక్తి సరిపోదని అనుకున్నరు. అమ్మ గురించి రాయుడం సాహసమనుకున్నారు.

బలహీనుడైనా సరే ...

అమ్మ కోసం యుద్ధమైనా చేయాల్సోష్టే ప్రాణం పోతుందని ఎవడు వెనకడుగేయడు. చాలామంది తమ మొదటి గొడవ, కొట్లాట అమ్మ కోసమే చేసుంటారు. అది అయితే సాంత తండ్రితోనో కావచ్చు లేదా బయటి ఎవరితోనైనా కావచ్చు. అమ్మ మీద పిల్లల ప్రేమ అలాంటిది.

అన్ని వ్యాపారబంధాల మధ్య అన్ని బంధాలు నవ్వులపాలైనా అమ్మ బంధంను మార్చుట్ ఇంకా పూర్తిగా కొల్లకొట్టలేదు. అంతటి దుర్భేధ్యమైన గొప్ప కన్నపేగు బంధం అమ్మది. అమ్మను ఎవడు ‘అమ్మలేడు’, ‘కొనలేడు’ కూడా.

అమ్మకు కని ఏమివ్యగలడు?

తులాభారాలు, ఆషైష్టర్యాలు, ఆస్తి అంతస్తులు, వజ్రవైఫార్యాలు ఎలాగూ ఇవ్వలేరు.

అమ్మ మనకోసం సర్వస్యాస్ని ధారపోసినట్టు ఒక్క హృదయపూర్వక అష్టరాన్ని ధారపోయాలని ...

ఈ సంకలనంలో కవులు ఎవరున్నారు, ఎవరు లేరు అని ఇండెక్స్

చూడకండి.

అక్షరమశ్శరం అమ్మ ఎలా ఉంది, ఎంతగా ఉంది, ఎక్కుడ ఉంది అనేదే చూడండి.

‘అమ్మ సర్ జమీ హై. సర్ జన్మత్ హై. దిల్ కి లగావ్ హై.’

ముస్తింల జీవితాలు చాలా భావోద్యోగాల సంఘర్షణలు. అందులో అమ్మల జీవితాలు అత్యంత దయనీయ వాస్తవాలు. ముస్తిం లేదా ముస్తిం సమాజం దైవంతో అంటిపెట్టుకొని వున్న లేకున్న అమ్మతో దైవత్తికమైన సంబంధభాంధవ్యం కలిగుంటుంది.

ఒక అమలిన ఆప్రత నిండిన ప్రేమగళ్ల దయామయి అమ్మ. నిత్యం నిర్మక్యం కాబడే గుణసంపన్నారాలు అమ్ముజాన్ గురించి కవితల అక్షర గుల్మోషి ఇది.

పేదరికానికి ప్రత్యక్ష సాభ్యులు మహాశలు. ముస్తింల ఏ ఇంటికెళ్లి తలుపుకొట్టినా ఆ ఇంటిలో అత్యంత పేదరాలు అమ్ముజాన్. ఎప్పుటికీ ఇంట్లోనే పడుంటాను కదా అస్త ఒకే ఒక ఉఛ్యేశ్వరంతో అమ్ముజాన్ అతి సాదా సీదాగా ఉండిపోతుంది. అసలు అమ్మకు ఇంటిపని, వంటపనితోనే ఏరోజుకారోజు గడిచిపోతుంది. సింగార్ దాన్ ముందు కూర్చొని సింగారించుకోవడం, కంటికి అందంగా సుర్కై తీర్పుద్దుకోవడం,

కన్నిశతో కొందరు.

ద్వుబుంతో కొందరు, అత్యంత ప్రేమతో కొందరు అమ్ముజాన్ కవితలను రాశించ్చు. అమ్మ కవితతో కొందరు గొప్ప కవులుగా నిలబడుతున్నారిందులో. కొందరు మహికవులు అమ్మ మీద ఒక్క వాక్యం రాయలేకపోయారు. కారణాలు అనేకం. ముఖ్యంగా భాగా గాఢమైన అనుభూతి వల్ల మాత్రమే కవిత రాయలేకపోయారు. వాళ్ళ శక్తి సలిపణిదని అనుకున్నరు. అమ్మ గురించి రాయుడం సాహసమనుకున్నారు.

పెదాలపై లిప్పిక్ పూసుకోవడం, పట్టు చీరలు కట్టుకొని పాదీ

బారాత్లకుపోవడం, వారానికాకసారో రెండుసార్లో భాజార్ కెళ్లి పోపింగ్లు చేయడం లాంటిని అమ్మ జీవితంలో చూడ్డానికి కనిపించని సందర్భాలు.

లేచినపుటినుండి పడుకునే వరకు (లేవడం అందరికంటే చాలా ముందు, పడుకోవడం అందరికంటే చాలా ఆలస్యంగా), బండెడు చాకిరి చేయడం, బర్తన్లు తోమడం, ఘర్ ఆంగెన్ ఊడ్చుకోవడం, నల్లా నీళ్లు బిందెలకొండ్రీ పట్టడం, ఇంట్లో ఒక్కుక్కరు లేస్తుంటే వాళ్ళకు ఒక్కుక్కరికి చాయు చేసియ్యడం, టిఫిన్లు తయారుచేయడం, బట్టలుతకడం, నమాజులు చదవడం, ప్రతిరోజు ఇంటికి వచ్చే బంధువులకు చాయ్య, భోజనాలు తయారుచేయడం, బచ్చే, పోపోర్ కు ఏమైనా అయితే దగ్గరుండి సేవలు చేయడం ... వంద మనుషుల పని ఇంట్లో ఒక్కరే చేస్తుంది అమ్మ. పిల్లలకు పాదీలు చేసి పూకుంటే సరిపోదు వాళ్ల సీమంతాలు చేయడం, హస్పటల్లకు పట్టుకొని తిరగడం, డెలివరీలు చేయంచి పుట్టిన పిల్లల సేవలు చేయడం ... ఒకటా? రెండా? రోజంతా పని పని చేస్తూ ... వున్నట్టుండి ఒక తెల్లారి లేవకుండా కనుమరుగైపోతారు అమ్మలు.

రంజాన్, బక్కీద్ పండుగలకు

ముస్తింల ఇండ్లు అత్తరు సువాసనాలతోటి, మెహంది మురుపాలతోటి, పీర్ ఖుర్సా, బగారాఖానా, బిర్యానీ, మీటుఖానా, డబుల్గామీటూ లా పసందైన వంటలు... దోస్తులు, రిస్తేదార్ శాద్ ముబారక్ల సందడి... అబ్బో ఆరోజు ప్రతి ముస్తిం కుటుంబం ఒక ఉరుసు జాతర లెక్క, తిరుణాల సందడి లెక్క, అప్పటికప్పుడు ఎలిసిన మార్కెట్ లెక్క వుంటే ... అమ్ముజాన్ మాత్రం చెప్పలేనంత సంబరపడుతు రికాంలేని పనితోటి పండగపూట కూడా కాసింత టైం దొరకక ఉపవాసం వుంటది.

దటీన్ అమ్ముజాన్.

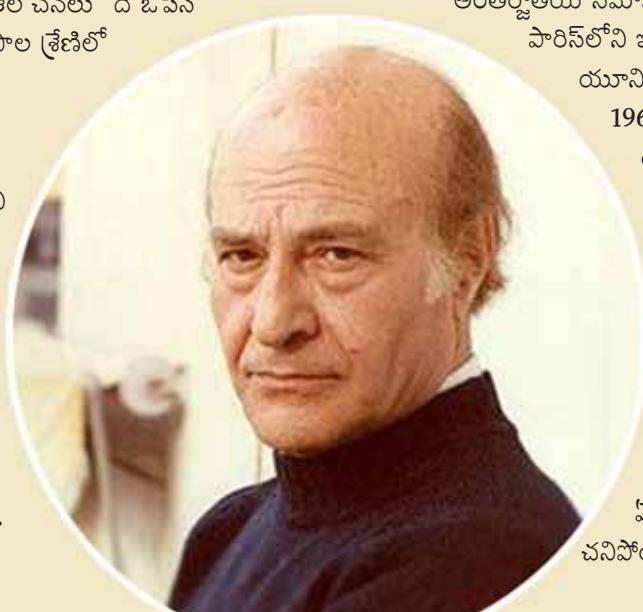

గ్రీకు సాహిత్య వీరుడు... బడిస్తేన్ ఎలిటీస్

ఒడిస్టోన్ ఎలిటీస్ క్రీట్ ద్విపంటోని పొరాక్కియన్లో 2 నవంబర్ 1911న జన్మించాడు. అలెపోడెల్లిన్ ఆయన కలం పేరు, ఆయన ఒక గ్రీకు కవి, వ్యాసకర్త మరియు అనువాదకుడు. అతను ఇరవయువు శతాబ్దపు రెండవ భాగంలో అత్యంత ప్రశంసలు పొందిన కవులలో ఒకడు. 1979లో అతనికి సాహిత్యంలో నోబెల్ బహుమతి లభించింది.

1935లో ఎలిటీస్ తన మొదటి కవితను న్యూ లెటర్స్ పత్రికలో ప్రచురించాడు. ఎలిటీస్ కవిత్యం నలభై సంవత్సరాలకు పైగా చురుకైన ఉనికి ద్వారా, అరుదైన మరియు ఉండేగా భరితమైన వ్యక్తికరణకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ విష్ణుతమైన గుర్తింపు తెచ్చుకున్నాడు. నేటి పోలెనిజిమ్ కు తనను తాను అంకితం చేసుకున్నాడు, అందులో అతను మానసిక మరియు సెంటి మెంబర్ అంశాల ఆధారంగా ఒక నిర్దిష్ట మార్గంలో సంస్కరణ కోసం ఆధునిక పురాణాలను పునర్వర్ణించడానికి ప్రయత్నించాడు. అతని ప్రధాన ప్రయత్నం ప్రజల మనస్సుక్కిని సమర్థించలేని పశ్చాత్తపం నుండి విముఖి చేయడం మరియు నైతిక శక్తుల ద్వారా సహజ అంశాలను వ్యాప్తి చేయడం, వ్యక్తికరణలో సాధ్యమైనంత ఎక్కువ పారదర్శకతను సాధించడం, కాంతి రహస్యాన్ని చేరుకోవడంలో విజయం సాధించాడు. సాంకేతికతకు సంబంధించిన ఒక సమాంతర పద్ధతి అంతర్గత నిర్మాణం అతని అనేక కవితలలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. ఎలిటీస్ యొక్క పైదాంతిక మరియు తాత్యిక అలోచనలు “ది బిపెన్ పేపర్స్” అనే శీరిక క్రింద వ్యాసాల శైఖిలో వ్యక్తికరించబడ్డాయి. కవిత్యాన్ని స్ఫోంచడమే కాకుండా, అతను కవిత్యం మరియు ధియేటర్ మరియు కోల్డ్ ఐట్ చిత్రాల శైఖిని అనువదించడానికి తనను తాను ఉపయోగించు కున్నాడు. అతని కవిత్యం యొక్క అనువాదాలు పదకొండు భాషలలో స్వయంప్రతిపత్త పుస్తకాలుగా సంకలనాలుగానే కాక పత్రికలలో ప్రచురించబడ్డాయి.

అతను గ్రీకు నేపపర్ రేడియో ఫౌండేషన్ (1945-46 మరియు 1953-54) కి రెండుసార్లు ప్రోగ్రామ్ డైరెక్టర్ గా పనిచేశాడు. గ్రీకు నేపపర్ ధియేటర్ అడైనిప్రైటివ్ కొన్సిల్ సభ్యుడుగా, గ్రీకు రేడియో మరియు బెలివిజన్ అడైనిప్రైటివ్ కొన్సిల్ ప్రెసిడెంట్ గా, కన్స్ట్రైటివ్ సభ్యునిగా సేవలందించారు. 1960లో అతను మొదటి రాష్ట్ర కవితా బహుమతిని, 1965 లో ఆర్డర్ ఆఫ్ ది ఫీనిక్స్ మరియు 1975 లో అతను ఫెస్టివల్ నికీ విశ్వవిద్యాలయంలోని ఫిలాసఫీ ప్యాక్టలీలో డాక్టర్ హోనోరిస్ కాసాను అందుకున్నాడు మరియు మైటలీన్ పట్టణం యొక్క గౌరవ పొరసత్స్వాన్ని అందుకున్నాడు. 1948-1952 మరియు 1969-1972లో అతను పారిన్లో నివసించాడు. అక్కడ అతను సోరోస్ నోన్ ఫిలాలబీ మరియు లిటరేచర్ సెమినార్లను ఆడిట్ చేశాడు. అవాంట్-గార్డ్ (రెవర్టి, బ్రెటన్, జారా, ఉంగరెట్, మాటీస్ప్రీ, పికాసో, ప్రాంకోయిన్ గిలోట్, చాగల్, గియాకో మెట్టీ) అత్యంత గౌరవనీయమైన మార్గదర్శకులచే మంచి ఆదరణ పొందాడు. ఏకకాలంలో పారిన్లో ప్రసిద్ధ కఖాకారులు మరియు తత్పవేత్తలందరితో (కోస్టోన్ ఆక్రైస్లోన్, జీన్-పాల్ సాట్రైట్ ప్రాంకోయిన్ గిలోట్) రచనలను ప్రచురించారు. 1939లో “బిరయంపేప్స్” పేరుతో ఎలిటీస్ మొదటి కవితా పుస్తకం ప్రచురితమయింది. అతను పారిన్, స్విట్జర్లాండ్, ఇంగ్లాండ్, ఇటలీ మరియు స్వేచ్ఛాన్లను సందర్శించాడు. 1948లో అతను జెనీవా అంతర్జాతీయ సమావేశాలలో పాల్గొన్నాడు. 1949లో పారిన్లోని ఇంటర్వెస్పాల్ ఆర్ట్ క్రిటిక్స్ యూనియన్ వ్యవస్థాపక కాంగ్రెస్లో, 1962లో రోమ్లోని ఇంకాంట్లో

రోమానో డెల్లా కల్పరాలో గ్రీన్ ప్రతినిధిగా ఉన్నాడు. నిదేశాంగ శాఖ ఆహ్వానాలపై ఆయన 1961లో అతను అమెరికాకు, 1963లో సోవియట్ యూనియన్, 1965లో బల్గేరియాకు ప్రయాణించాడు. ఒడిస్సీన్ ఎలిటీస్ తన 84వ ఏట 18 మార్చి 1996న ఏథన్స్లో గుండెపోటుతో చనిపోయారు.

వినాయక్ కు వరపోల భీమయ్ స్వారక పురస్కారం

మండినికి చెందిన ప్రముఖ విద్యావేత్త, బూర్జుల రామకృష్ణరావు ప్రభుత్వంలో కార్యదర్శి వరపోల భీమయ్ స్వారకార్థం ఏర్పాటుచేసిన విద్యా ప్రప్తపురస్కారాన్ని విద్యావేత్త, తెలంగాణ ప్రభుత్వ పార్యపుస్తకాల రచయిత, తెలుగు అమలు కమిటీ సభ్యుడు, పరీషకల సంస్కరణ కమిటీ సభ్యుడిగా వ్యవహరిస్తున్న మంధనికి చెందిన సువర్ణ

వినాయక్ కు
అందజేశారు.
గజమాలతో
ఫునంగా
స్కూల్‌చార్టులుతుం
పలువురు వక్తలు
మాట్లాడుతూ..
మంధని నుంచి
రాష్ట్రస్కాయలో
విద్యావేత్తగా ఎదిగి
విద్యారంగంలో
ఎన్నో సంస్క

రణలు తెచ్చిన విద్యావేత్త వరపోల భీమయ్ అందరికి ఆదర్శాన్నియుడని కొనియాడారు. విద్యా సంస్కరణలవాదిగా పేరుగాంచిన ఆయన ఖ్యాతిని భవిష్యత్తు తరాలకు తెలియజేసేలా ఆయన స్వారకార్థం పురస్కారం ప్రదానం చేయడానికి మంధని విద్యార్థి యువత రూపకల్పన చేసిందని పేర్కొన్నారు. అందులో భాగంగా మరో ఆణిముత్యం సువర్ణ వినాయక్ కు విద్యాప్రప్తప్రశ్న పురస్కారం ప్రదానం చేయడం ఆనందదాయకుమని పేర్కొన్నారు. ఆయన ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాల్లో పాతశాల విద్యా వ్యాప్తి స్కానికంగా ఉన్న పరిశీతులకు అనుగుణంగా పాల్యాంశాలను రూపొందిం చడంలో కీలకపాత్ర పోషిస్తున్నారని. తెలిపారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత చరిత్రలో కనిపించని అనేక మంది కవులు, కళాకారులు, రచయితలను.. పర్యాటక, పుణ్యక్షేత్రాలను గుర్తించి పార్యపుస్తకాల్లో చోటు కల్పించా రాశారు. వరపోల భీమయ్ చరిత్రను కూడా పార్యపుస్తకాల్లో చేర్చేలా కృషి చేయాలని వక్తలు సువర్ణ వినాయక్ ను కోరారు. కార్యక్రమంలో మంధని విద్యార్థి వ్యవస్థాపక అధ్యక్షుడు కొండెలమారుతి, ఎంఱోవో దాసరి లక్ష్మి, వక్తలు రావికంటి శ్రీనివాస్, చందులప్పలు సుధాకర్ రెడ్డి, కర్మ సురేండ్ర, పోచయ్య, ఖాజా ముహమ్మద్ న్, బోనాల రవీందర్, లోకే రాజపవన్, లోకే మారుతి పాల్గొన్నారు.

మునంగా గదువ దాటని యుద్ధం ఆవిష్కరణ

కవిత్యం ఎంతో శక్తివంతమైందని, ఒక పదమైనా ఒక వాక్యం అయినా కవితారూపం దాల్చినప్పుడు సమాజాన్ని కదిలిస్తుందని తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ చెర్కెన్ జూలూరి గారి శంకర్ అన్నారు. జూలై 7వ తేదీ సాహిత్య అకాడమీ ఛాబంర్ లో డాక్టర్ కోట్ల నెంకటేశ్వర్ రెడ్డి రచించిన గదువ దాటని యుద్ధం నాసీల పుస్తకాన్ని ఆపిష్టించి ఆయన మాట్లాడారు. కోట్ల రాసే కవిత్యంలో చమత్కారం, వ్యంగ్యం, సామాజిక బాధ్యత నిండుగా కనబడతాయని ఆయన అభినందించారు. కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన ఉస్కానీయా విశ్వవిద్యాలయ ప్రొఫెసర్ డాక్టర్ ఎన్. రఘు మాట్లాడుతూ కరోనా సమయంలో ప్రపంచం ఎదుర్కొన్న సమస్యలను, కాలం తీసుకు వచ్చిన మార్పులను అక్షరబద్ధం చేయడంలో కోట్ల నెంకటేశ్వర్ రెడ్డి అన్నేయమైన ప్రతిభ ఈ పుస్తకంలో కనబడుతుందని పుస్తకం చదువడం ప్రారంభమైతే పూర్తయేదాకా వదలనియదని అన్నారు. నాసీల వంటి ఆధునిక మిని కవితా ప్రక్రియలో కోట్ల రాసిన ఈ పుస్తకం ప్రత్యేకంగా నిలుస్తుందన్నారు. పుస్తకాన్ని అంకితంగా స్వీకరించిన కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం ఆచార్యులు డాక్టర్ బన్న ఐలయ్ మాట్లాడుతూ పుస్తకం అంకితం తీసుకోవడాన్ని గౌరవంగా భావిస్తున్నానని కోట్ల లాంటి ప్రతిభా మూర్తి, సాహిత్య రంగంలో ఉన్నత స్కాయికి చేరిన కవి తన రచనలన్నిటిలో ప్రత్యేకముద్ర కలిగిన ఆయన ఎందరికో ఆదర్శమని అభినందించారు. డాక్టర్ కోట్ల కోటేశ్వరరావు పుస్తక సమీక్ష నిర్వహించారు. రచయిత కోట్ల నెంకటేశ్వర్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ తన కవితా ప్రపంచం ఎంతో ఆత్మియమైనదని తన రచనా శక్తి, వ్యక్తిత్వ విష్ణుత్తికి ఎంతో దోహద పడిందని అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఎన్.ఆర్పి డైరెక్టర్ ప్రొఫెసర్ సాయన్, సీనియర్ పాత్రికేయులు రాందాన్, పంతంగి నెంకటేశ్వర్ డాక్టర్ స్పెషియల్, కుమార్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

బాల సాహిత్యానికి పెండం సేవలు చిరస్తురణీయం

తె లుగు బాలసాహిత్య చరిత్రలో

పెండం జగదీశ్వర్ సాహిత్యం
చిరస్తురణీయంగా నిలిచిసేతుందని
ప్రముఖ కథా రచయిత మేరెడ్డి
యాదగిరిరెడ్డి అన్నారు. ఆదివారం స్కానిక
నాగార్జున కళాశాలలో జరిగిన పెండం
జగదీశ్వర్ స్కారక జాతీయ పురస్కార
ప్రదాన కార్యక్రమంలో ఆయన
ముఖ్యాలతిథిగా ప్రసంగించారు. సాహితీ
మిత్రమండలి ఆధ్యార్యంలో ప్రముఖ
బాలసాహితీవేత్త, బాల సాహిత్య

పరిశోధకుడు డాక్టర్ వి.ఆర్. శర్మ జగదీశ్వర్ స్కారక
జాతీయ పురస్కారం అందజేశారు. నాగార్జున ప్రభుత్వ
కళాశాల తెలుగు శాఖ అధ్యక్షులు డాక్టర్ తండు కృష్ణ కొండిన్స్
అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ కార్యక్రమంలో మేరెడ్డి యాదగిరి రెడ్డి
మాట్లాడుతూ పెండం జగదీశ్వర్ బాల సాహిత్యంలో అనేక
వినుట్ట ప్రయోగాలు చేశారని కొనియాడారు. విశిష్ట అతిథిగా
పాల్గొన్న సీనియర్ బాలసాహితీవేత్త అలుగుబెట్టి
రామచంద్రారెడ్డి మాట్లాడుతూ జగదీశ్వర్ సాహిత్యం బడి
పిల్లలకు మరింత చేరువ కావాలని ఆకాంక్షించారు. విశ్రాంత
గెజిటెడ్ పొడ్యూప్టర్ కుకుడాల గోవర్ధన్ మాట్లాడుతూ హస్య
ప్రియుడైన జగదీశ్వర్ కథలతో పాటు తన కార్పూస్ ద్వారా
సౌమాజిక చైతన్యం కలిగించారన్నారు. స్పుజన సాహితీ
అధ్యక్షులు పెరుమాళ్ళ అనంద మాట్లాడుతూ శాస్త్రీయమైన
దృక్పథంతో పిల్లల్లో చైతన్యం కలిగించే కథలెన్నే జగదీశ్వర్

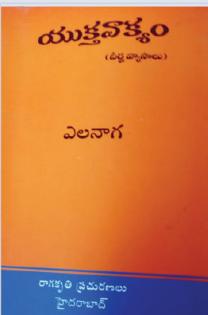
రాశాడు అన్నారు. విశ్వకర్మ తేజస్విని సాహిత్య సాంస్కృతిక
సంప్రదా అధ్యక్షులు పెందోట సోము మాట్లాడుతూ జగదీశ్వర్
నిరంతరం పిల్లల కోసమే తపించారని, పిల్లలలో

స్యజనాత్మకతను వెలికి తీసారని అన్నారు. సాహితీ కొముది
వ్యవస్థాపక అధ్యక్షుల ఉప్పుల పద్మ మాట్లాడుతూ జగదీశ్వర్
మరణం బాల సాహిత్యానికి తీరని లోటు అన్నారు. పురస్కార
గ్రహిత డాక్టర్ వి.ఆర్. శర్మ మాట్లాడుతూ జగదీశ్వర్
అశయాలను బాల సాహితీవేత్తలు ముందుకు తీసుకెళ్లాలని,
తెలంగాణ భాష నుడికారాలను బాల సాహిత్యంలో మరింతగా
ఉపయోగించాలని అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో సాగర్ల
సత్తయ్య, బండారు శంకర్, కోమటిరెడ్డి బుచ్చిరెడ్డి, డాక్టర్
చింతోజు మల్లికార్జునచారి పగిడిపాటి, జానయ్య, భీప్పా చారి,
సంతపురి నారాయణరావు, కనకటి రామకృష్ణ తదితరులు
పాల్గొన్నారు.

ఘనంగా తెలుగు సాహితీ వనం ఐదవ వార్షికోత్సవం

తె లుగు సాహితీ వనం ఐదవ వార్షికోత్సవం సంబరం
03.07.2022 రోజున రషింద్ర భారతిలో ఘనంగా జరిగింది.
వారి ఆధ్యార్యంలో నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో కవితల
పోటీలో గెలుపాందిన కవితలను సమదీర పుస్తకముగా
అవిష్టించారు. విజేతలయిన కవులకు సన్మానం జరిగింది.
మేడల్ అదనపు కలక్కర్ డా.ఎనగు నర్సింహరెడ్డి, కళారత్న
బిక్కి కృష్ణ నిర్వహితులచే ప్రశంసా ప్రతం శాలువాతో
కవయిత్రి కోదాటి అరుణమ సత్కరించారు. ఈ
సందర్భంగా మహాబాబాద్ జిల్లా వికాస వేదిక అధ్యక్షులు
కవి రచయిత విశ్వేషకులు కొంపెల్లి రామయ్య, కవులు,
రచయితలు బంధు మిత్రులు తదితరులు అరుణమ
అభినందించారు.

యుక్తవాక్యం (టీఎఫ్ వ్యాసాలు)

ఎలనాగు
పేర్: 98669 45424
పైదరాబాద్
వెల : రూ.80/-

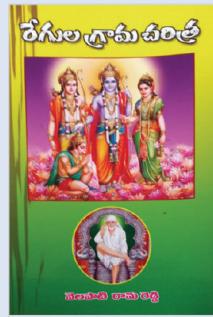
అంతర్జాతీయ

డా. కూర్చలం శంకరస్వామి
పైదరాబాద్
పేర్: 93908 28188
వెల : రూ.100/-

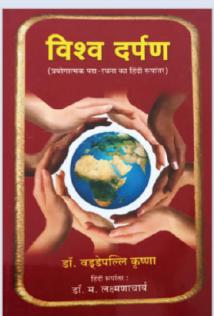
అంతర్జాతీయ

డా. ఎవ్. గోపి
కిన్నెర ఆర్ట్ ఫిమేటెన్
పైదరాబాద్
ఫోన్ : 98660 57777
వెల : రూ.100/-

శేసిలక్రామపంతు

వెలపాటి రామరెడ్డి
హనుమకొండ
98859 21444
వెల : రూ.25/-

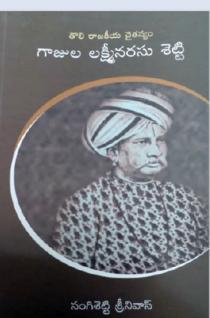
విశ్వ దర్శన్

డా. విశ్వదర్శన్
గీత పుస్తక్ కేంద్ర
పైదరాబాద్
పేర్: 98492 50784

కవిలవాయ పీఠికలు

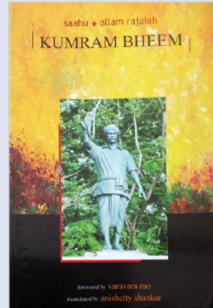
కపిలవాయ అశోక్ బాబు
పేర్: 87097 27772
నాగర్ కర్నూల్
వెల : రూ. 250/-

గాజుల లక్ష్మీనరసు శెట్టి

సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్
పేర్: 98492 20321

నవోదయ బుక్ హాస్
పైదరాబాద్
వెల : రూ.100/-

కొమురం భిం

సాపు - అల్లం రాజయ్

పహచర బుక్ మార్క్,
పైదరాబాద్
వెల : రూ. 180/-

అభివృద్ధి

రఘీంద్రమారి నామామల
ఫోన్ : 98483 21079
పైదరాబాద్

వెల : రూ.100/-

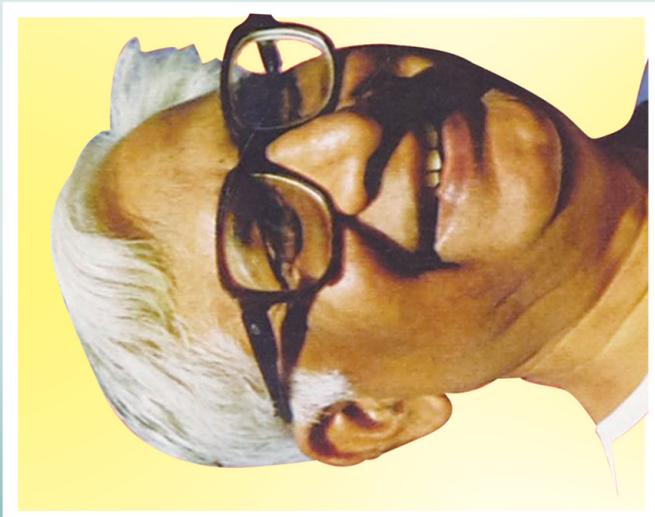

గోపల సత్తారాం

(జాత్ర 18, 1936 - సెప్టెంబర్ 25, 2011)

గోపల సత్తారాం తెలంగాణలోని తొలిశరం కథార్థయిత. తెలంగాణ యాసనలో, ఇంగ్లీష్ కథలు తాసన్ సీతారాం 1953-1965 వరకు నుమారు 80 కథల పరచు రాశాడు. గోపల సితారాం 1936, జాత్ర 18న కల్పింసార్ జిల్లా, సిలైస్లు దగ్గరలోని పానమాజీప్పు లో జ్వంచాడు.

సితారాం 1960, జనపత్ర 1న మెడిటి కథమ రాశాడు. తను నుజ్జీవితంలో ఎదుర్కొన్న సంస్కరణలు, అను ఉన్నచింపిన జీవితం, పుస్తకం, భూషాంశులు దొరస్తులు, పల్లె బతుకు, గ్రామ పెత్తండ్రాధ పెద్దికం, రజాకూరు సంఘంలు మొదలైని సీతారాం రచనలు చేయడానికి దీపాదం చేయాడు.

చెంకురామ రామారావు

(అక్టోబర్ 1, 1934 - జాల్వె 24, 2014)

చెంకురామ లంగంలకీ నుచ్చితి వైపులైన దా॥ చెంకురామావు తెలుగు సాహిత్య ప్రవరంచానికి మమర్కల, భాషా శాస్త్రమేత్తగా పిల్లలుచేయారా. అధ్యాత్మ భాషాశాస్త్ర రంగంలో కృత విషయాల్ని తీసుకుపుచ్చిన నామ్ చామ్ము పలవర్ధన సిద్ధాంతాల్ని ఉపయోగించి తెలుగు వాచ్చాన్ని విశేషంచి కృత చరణపడి అభ్యర్థుయాడు. బిసపుత్రికలో చెంకురామ లన్ శీర్షక నీర్మించపడుం ద్వారా తెలుగు సాహిత్య విషయంగంతోకి సుడిగాలులా ధానుసుకుచ్చి, సంచారం వ్యాపించి, ఒక కింతు విమ్మ ధోరిసిన ప్రవేశ పట్టారు. ఉయయ రాసనికి ప్రతిక్రియాంకమనే వ్యాపారంపుటికి 2002లో భారత ప్రభుత్వము కేరళ సాహిత్య లక్షణమీ అమరాధు బహుమారించింది.